

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

**Raport z realizacji drugiego dwuletniego
-2014-2015- okresu programowego
Programu ochrony środowiska województwa
zachodniopomorskiego na lata 2012-2015
z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019**

Szczecin, 2016

Opracował zespół autorów:

pod kierownictwem: mgr inż. Anety Lochno oraz mgr Marii Młodzianowskiej-Synowiec

mgr inż. Alicja Gołębiowska

mgr Anna Wahlig

mgr inż. Ewelina Wikarek-Paluch

mgr inż. Jacek Pietrzyk

mgr inż. Joanna Leoniewska-Gogola

mgr inż. Justyna Siudak

mgr inż. Karolina Gwizdak

mgr Katarzyna Cholewa

inż. Katarzyna Hutyra

mgr inż. Magdalena Pochwała

mgr Marta Jamontt-Skotis

inż. Paulina Widerska

mgr inż. Robert Niestrój

Opieka ze strony Zarządu: mgr inż. Marek Bujok

Spis treści

SPIS TABEL.....	4
SPIS RYSUNKÓW	6
1. WYKAZ SKRÓTÓW	7
2. WSTĘP.....	7
3. METODYKA	8
4. REKOMENDACJE ODNOŚNIE NARZĘDZI SPRAWOZDAWCZYCH	9
5. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2014-2015	9
5.1. JAKOŚĆ POWIETRZA (PA) – potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój OZE.....	9
5.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE (W) - Zagrożenia jakości wód, jakość wód powierzchniowych, jakość wód podziemnych.	40
5.3. WODY MORSKIE (WM) – przejściowe i przybrzeżne	64
5.4. GOSPODARKA ODPADAMI (GO).....	70
5.5. ZASOBY PRZYRODNICZE WOJEWÓDZTWA (OP): Prawne formy ochrony przyrody, lasy.. ..	87
5.6. TURYSTYKA (T).....	105
5.7. KLIMAT AKUSTYCZNY (H).....	111
5.8. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM).....	115
5.9. ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM (PAP).....	117
5.10. KOPALINY (SM).....	120
5.11. JAKOŚĆ GLEB (GL).....	123
5.12. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE)	134
5.13. EDUKACJA EKOLOGICZNA (EE)	142

SPIS TABEL

Tabela 1. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia	10
Tabela 2. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2015 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia	10
Tabela 3. Wykaz inwestycji termomodernizacyjnych realizowanych w latach 2014-2015.....	18
Tabela 4. Wykaz inwestycji dotyczących zmiany systemu ogrzewania w latach 2014-2015.....	22
Tabela 5. Działania związane z budową gazociągów w 2014 roku.....	28
Tabela 6. Wykaz inwestycji zakupu pojazdów transport publicznego o niskiej emisji spalin	30
Tabela 7. Inwestycje dotyczące budowy traktów komunikacyjnych w latach 2014-2015.....	32
Tabela 8. Inwestycje dotyczące budowy ścieżek i infrastruktury rowerowej w latach 2014-2015.....	38
Tabela 9. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Jakość powietrza (PA)	39
Tabela 10. Dane dotyczące odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w województwie zachodniopomorskim, w latach 2012-2014	42
Tabela 11. Inwestycje dotyczące budowy i modernizacji systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich w 2014 i 2015 r.....	43
Tabela 12. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na uzyskaniu dofinansowania i budowie przydomowych oczyszczalni ścieków.....	47
Tabela 13. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na budowie kanalizacji deszczowej, modernizacji kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowie osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników	48
Tabela 14. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na utrzymywaniu koryt cieków, kanałów i obwałowań w należyłym stanie technicznym, remontach budowli wodnych, w tym regulacyjnych, zapewnieniu drożności koryt cieków i kanałów oraz poprawie warunków przepływu wód powodziowych ...	53
Tabela 15. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na modernizacji i budowie infrastruktury przeciwpowodziowej oraz zabudowy regulacyjnej dla Odry w ramach działań na rzecz Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz realizacji Programu dla Odry- 2006.....	54
Tabela 16. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na budowie zbiorników retencyjnych, realizacji Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, budowie i modernizacji urządzeń melioracyjnych, zbiorników retencyjnych	55
Tabela 17. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na budowie i modernizacji systemów zbiorowego zaopatrywania w wodę w latach 2014-2015 na terenie województwa zachodniopomorskiego .	57
Tabela 18. Klasyfikacja stanu wód, stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego jeziora Miedwie (wyniki dziedziczone z roku 2012.....	60
Tabela 19. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Wody powierzchniowe I podziemne (W) – Zagrożenia jakości wód, jakość wód powierzchniowych, jakość wód podziemnych.....	62
Tabela 20. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Wody morskie (WM) – przejściowe i przybrzeżne	69
Tabela 21 Składowiska, na terenie województwa, które umożliwiają składowanie azbestu.....	84
Tabela 22 Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Gospodarka odpadami (GO).....	86
Tabela 23. Powierzchnie oraz liczba form ochrony przyrody w województwie zachodniopomorskim w latach 2009-2014.....	90
Tabela 24. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Zasoby przyrodnicze województwa (OP): Prawne formy ochrony przyrody, lasy.....	102
Tabela 25. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Turystyka (T).....	110
Tabela 26. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Klimat akustyczny (H)	114
Tabela 27. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Pola elektromagnetyczne.....	116
Tabela 28. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Zapobieganie poważnym awariom (PAP).....	119
Tabela 29. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Kopaliny (SM).....	122
Tabela 30. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	123
Tabela 31 Działalność Promocyjna rolnictwa ekologicznego i integrowanego przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku	125
Tabela 32 Lista projektów dofinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego dotyczących rewitalizacji i rekultywacji terenów województwa zachodniopomorskiego (Podpisane umowy stan na 31-05-2016 r.).....	127
Tabela 33 Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku	129

Tabela 34 Sposoby ochrony gleb przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku.....	129
Tabela 35 Sposoby ochrony gleb przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku.....	130
Tabela 36. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Jakość gleb (GL).....	133
Tabela 37. Wykaz instalacji wykorzystujących OZE w województwie zachodniopomorskim	134
Tabela 38. Wykaz inwestycji dotyczących OZE realizowanych w latach 2014-2015	138
Tabela 39. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Jakość powietrza (PA)	141
Tabela 40. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Edukacja ekologiczna.....	149

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Długość przesyłowej sieci ciepłej oraz przyłączy sieci ciepłej województwa zachodniopomorskiego w latach 2011-2014.....	13
Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych przez zakłady szczególnie uciążliwe na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015.....	26
Rysunek 3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015.....	27
Rysunek 4. Długość ścieżek rowerowych na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2014.....	37
Rysunek 5. Lesistość w województwie zachodniopomorskim w latach 2009-2014.....	96
Rysunek 6. Średnie poziomy natężenia PEM w województwie zachodniopomorskim w latach 2012-2014....	116
Rysunek 7. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	123
Rysunek 8. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji oraz zrekultywowane i zagospodarowane.....	132
Rysunek 9. Produkcja energii ogółem i z OZE w województwie zachodniopomorskim w latach 2008 - 2014	135
Rysunek 10. Przebieg przyrostu mocy w farmach wiatrowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2000-2015.....	136
Rysunek 11. Udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w całkowitej produkcji energii w województwie zachodniopomorskim i w Polsce	137

1. WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
B(a)P	benzo(a)piren
DPN	Drawieński Park Narodowy
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
JCW	Jednolita Część Wód
JCWP	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolita Część Wód Podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
POiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POŚ WZ	Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PWIK	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RPO WZ 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
ZODR	Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach
ZZMiUW	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie

2. WSTĘP

„Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019” został przyjęty uchwałą Nr XII/142/11 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2011 r. Wojewódzki program ochrony środowiska sporządzony został na 4 lata, z perspektywą na kolejne 4. Określa on cele ekologiczne, priorytety, harmonogram działań proekologicznych, a także źródła finansowania niezbędne do osiągnięcia zakładanych celów. Program określa ramy polityki ekologicznej i tworzenia innych programów branżowych oraz stanowi podstawę do formułowania wytycznych dla powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

„Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019”, zwany dalej Raportem, został opracowany zgodnie z art. 18 Ustawy POŚ. Raport obejmuje lata 2014-2015. W celu zachowania ciągłości raportowania i możliwości porównania wyników badań utrzymano taki sam układ dokumentów.

Głównym celem Raportu jest dokonanie oceny realizacji wskazanych w POŚ 2012-2015 działań oraz celów, a następnie sformułowanie wniosków, które zostaną uwzględnione w aktualizacji Programu.

3. METODYKA

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, nie określono formy raportowania programów ochrony środowiska. W związku z tym, przy opracowaniu niniejszego Raportu zastosowano metodykę zaproponowaną przez jego wykonawcę. Realizacja zaplanowanych w Programie zadań została oceniona na podstawie przeprowadzonej przy pomocy narzędzi informatycznych (serwis webowy) ankietyzacji dopasowanej do poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w POŚ 2012-2015. Podmioty te (jak również jednostki finansujące zadania) otrzymały informację o ankietyzacji drogą mailową oraz pocztą tradycyjną wraz z instrukcją korzystania z serwisu. W przypadku niewypełnienia przez podmiot ankiety wysyłana była ponowna prośba drogą e-mail, a następnie ponaglenie telefoniczne.

Ankiety rozesłane zostały do:

- gmin,
- powiatów,
- wydziałów Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie,
- podmiotów wyznaczonych do realizacji zadań POŚ WZ,
- podmiotów współfinansujących realizację zadań POŚ WZ.

Do wszystkich jednostek zaangażowanych w realizację Programu wysłano łącznie 243 ankiety (nadano taką liczbę loginów – niektóre jednostki w celu sprawnej ankietyzacji otrzymały kilka loginów np. poszczególne wydziały Urzędu Marszałkowskiego), łącznie otrzymano odpowiedzi ze 164 „loginów” co oznacza skuteczność ankietyzacji na poziomie 67%. Odpowiedzi udzieliło 78 gmin, co stanowi 68% skuteczności ankietyzacji, 10 powiatów (55%), 35 instytucji i podmiotów oraz 5 Wydziałów Urzędu Marszałkowskiego. Informacje uzyskane z ankiet często były niepełne oraz obarczone błędami (np. złego rzędu koszty realizacji).

W celu realizacji niniejszego Raportu wykorzystano również szereg ogólnodostępnych danych środowiskowych i finansowych takich jak: raporty z realizacji gminnych programów ochrony środowiska, sprawozdania finansowe gmin i innych instytucji, raporty WIOŚ, GUS i inne dane z oficjalnych stron internetowych ankietowanych instytucji.

Ocenę stopnia realizacji zadań w niniejszym Raporcie zaprezentowano opisowo, wyjaśniając stan realizacji danego zadania oraz poglądowo w tabelach, w których dokonano oceny stanu realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Ocena stopnia realizacji zadania wykonana została zgodnie z poniższą legendą:

Zadanie zrealizowane - zakończone	↑
Brak realizacji zadania	↓
Zadanie jest w trakcie realizacji	↗
Zadanie ciągle	↔
Brak informacji od podmiotu wykonującego zadanie	x

W opisie stopnia realizacji działań przyjęto następująco:

- zadanie zrealizowane – zakończone, gdy podmiot odpowiedzialny podjął się realizacji i zakończył przedsięwzięcie,
- brak realizacji zadania – gdy podmiot nie rozpoczął realizacji zadania
- zadanie jest w trakcie realizacji – gdy podmiot rozpoczął działania i realizuje je nadal,
- zadanie ciągle – stale realizowane przez podmiot.

W ramach oceny zadań, dla każdego priorytetu środowiskowego spisano wnioski wynikające z realizacji zadań oraz rekomendacje do aktualizacji Programu.

4. REKOMENDACJE ODNOŚNIE NARZĘDZI SPRAWOZDAWCZYCH

Doświadczenia w opracowywaniu poprzednich oraz niniejszego Raportu pokazują, iż najefektywniejszym narzędziem sprawozdawczym pozwalającym na najpełniejszą i porównywalną informację na temat stopnia realizacji założeń programów ochrony środowiska wszystkich jednostek w województwie jest przeprowadzenie ankietyzacji z zastosowaniem narzędzi informatycznych – serwisu webowego. Pozwala to na szybkie sporządzenie ankiety i przypisanie do odpowiednich jednostek listy zadań (przez administratora serwisu) oraz na łatwe ich uzupełnienie – poprzez dostępność dla podmiotu który wypełnia ankietę obejmującą wyłącznie listę zadań do niego przypisanych, kontrolę jakości wprowadzanych danych (dana liczbowo/informacja tekstowa), możliwość przerywania pracy nad wypełnianiem ankiety i powrotu do pracy nad nią w dogodnym czasie, brak konieczności tworzenia dodatkowych pism. Dodatkowym atutem serwisu jest łatwość analizy oraz weryfikacji uzyskanych przy ankietyzacji informacji (np. poprzez raporty do Excela). Proponuje się przeprowadzanie ww. ankietyzacji każdorazowo podczas tworzenia raportów z realizacji programu ochrony środowiska.

5. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2014-2015

5.1. JAKOŚĆ POWIETRZA (PA) – potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój OZE

W ramach priorytetu JAKOŚĆ POWIETRZA (PA) – potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój OZE wyznaczono 1 cel długoterminowy oraz 3 cele krótkoterminowe.

Cel strategiczny (długoterminowy): Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PA 1. Opracowanie i realizacja programów służących ochronie powietrza.

Oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim zgodnie z RMŚ z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza dokonuje się w 3 strefach:

- aglomeracja szczecińska (PL3201);
- miasto Koszalin (PL3202);
- strefa zachodniopomorska (PL3203).

Dla każdej strefy w przypadku wystąpienia przekroczenia choćby jednego poziomu dopuszczalnego lub docelowego w odniesieniu do substancji podlegających ocenie jakości powietrza zgodnie z art. 91 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.) zarząd województwa opracowuje programy ochrony powietrza.

W latach 2014-2015 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, na podstawie prowadzonych badań monitoringowych, dokonał oceny jakości powietrza. Wyniki tej oceny pod względem kryterium ochrony zdrowia zestawiono w poniższych tabelach.

Tabela 1. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia¹

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
			SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM _{2,5} ¹⁾	PM _{2,5} ²⁾	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ²⁾	O ₃ ³⁾
1.	aglomeracja szczecińska	PL3201	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	D2
2.	miasto Koszalin	PL3202	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2
3.	strefa zachodniopomorska	PL3203	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	D2

Tabela 2. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2015 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia²

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
			SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM _{2,5} ¹⁾	PM _{2,5} ²⁾	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ²⁾	O ₃ ³⁾
1.	aglomeracja szczecińska	PL3201	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2
2.	miasto Koszalin	PL3202	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	D2
3.	strefa zachodniopomorska	PL3203	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	D2

W 2014 r. do klasy C zakwalifikowano 2 strefy ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i 3 strefy ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W 2015 r. do klasy C zakwalifikowano 1 strefę ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i 2 strefy ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W każdym analizowanym roku klasę C otrzymały 3 strefy ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu.

¹ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2015 rok., WIOŚ w Szczecinie

² Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2015 rok., WIOŚ w Szczecinie

PA 1.1 - Opracowanie lub aktualizacja programów ochrony powietrza (POP) dla stref, gdzie występują przekroczenia poziomów substancji w powietrzu zgodnie z roczną oceną wykonywaną przez WIOŚ.

Działanie zostało zrealizowane w 2013 r. Wówczas opracowano i uchwalono Program Ochrony Powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, tj. aglomeracji szczecińskiej, miasta Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej. W przypadku stref, dla których standardy jakości powietrza w dalszym ciągu będą przekraczane, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza, czyli w tym przypadku w 2016 r. Projekt aktualizacji programu ochrony powietrza ma określać dodatkowe działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

PA 1.2 - Wdrożenie działań wynikających z przyjętych POP.

Głównym celem opracowywania POP jest przywrócenie standardów jakości powietrza na danym terenie – w przypadku województwa zachodniopomorskiego w zakresie pyłu PM10 i B(a)P. Działania kierunkowe zawarte w opracowanym w 2013 r. POP dotyczą ograniczania emisji powierzchniowej, emisji liniowej, emisji z istotnych źródeł punktowych, a także działań z zakresu edukacji ekologicznej i reklamy oraz działań w planowaniu przestrzennym. Dodatkowo w zakresie ograniczania emisji B(a)P wprowadzono działania ograniczające emisję powstającą w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk i pól.

Większość realizowanych działań opisanych w niniejszym Raporcie w obszarze Jakości powietrza wpisują się ww. działania kierunkowe.

PA 1.3 - Kontrola realizacji POP, monitorowanie i zarządzanie programem ochrony powietrza (koordynowanie działań, raportowanie, spotkania).

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły. Funkcję kontrolną w zakresie terminowego uchwalania oraz realizacji zadań zawartych w POP sprawuje wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

WIOŚ w Szczecinie w dniach od 5 do 25 czerwca 2014 r. przeprowadził kontrolę Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, natomiast w dniach od 5 do 26 czerwca 2014 r. kontrolę Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego. Celem kontroli było sprawdzenie uchwalenia programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz analiza zawartych w dokumentach obowiązków nałożonych na organy i podmioty korzystające ze środowiska, jak również sprawdzenie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.

W dniach od 30 listopada do 30 grudnia 2015 r. WIOŚ w Szczecinie przeprowadził kontrolę Gminy Miasto Szczecin w zakresie sprawdzenia wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych.

Monitoring realizacji POP odbywa się poprzez zebranie danych, na podstawie których zostaje opracowane sprawozdanie z realizacji POP. Opracowanie sprawozdania należy do ustawowych obowiązków Zarządu Województwa, który co 3 lata, przekazuje opracowany dokument ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

Również w latach 2014-2015 gminy przedstawiały coroczne raporty dotyczące realizacji POP. Sprawozdanie obejmujące realizację działań naprawczych z okresu 2014-2016 zostaną przekazane do Ministra Środowiska w 2016 r.

PA 1.4 - Opracowanie lub aktualizacja oraz wdrożenie programów ograniczania niskiej emisji (PONE) - dotacje na wymianę źródeł ogrzewania.

W latach 2014-2015 w toku ankietyzacji żadna jednostka nie zgłosiła działania polegającego na opracowywaniu lub aktualizacji oraz wdrażaniu PONE.

Należy zaznaczyć, że w okresie tym opracowywano plany gospodarki niskoemisyjnej. Jednak nie należy mylić pojęć „niska emisja” i „gospodarka niskoemisyjna”. BOWIEM nadrzędnym celem PGN jest przede wszystkim oddzielenie wzrostu emisji gazów cieplarnianych od wzrostu gospodarczego, głównie poprzez ograniczenie wykorzystania paliw kopalnych, również poprzez wymianę źródeł ogrzewania.

PGN zostały opracowane przez: Gminę Biały Bór, Gminę Bobolice, Gminę Golczewo, Gminę Manowo, Gminę, Miasto Stargard, Gminę Miasto Szczecin, Gminę Międzyzdroje, Gminę Myślibórz, Gminę Pełczyce, Gminę Połczyn-Zdrój, Gminę Rąbino, Gminę Suchań, Gminę Tuczno, Gminę Tychowo, Gminę Wierzchowo, Gminę Wolin, Gminę Złocieniec, Miasto Białogard. Projekty były w większości współfinansowane z NFOŚiGW w ramach: Działania 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej (PGN), Priorytet IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013. Łączna kwota przeznaczona na opracowanie ww. PGN w latach 2014-2015 wyniosła 628 179 zł.

PGN jako dokument strategiczny jest konieczny, by pozyskać fundusze unijne w latach 2014-2020.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PA 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

PA 2.1 – Monitoring powietrza.

Monitoring powietrza na terenie województwa zachodniopomorskiego jest prowadzony w sposób ciągły przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zadanie zostało wykonane zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2013-2015” oraz „Aneks nr 1 do „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2013-2015”.

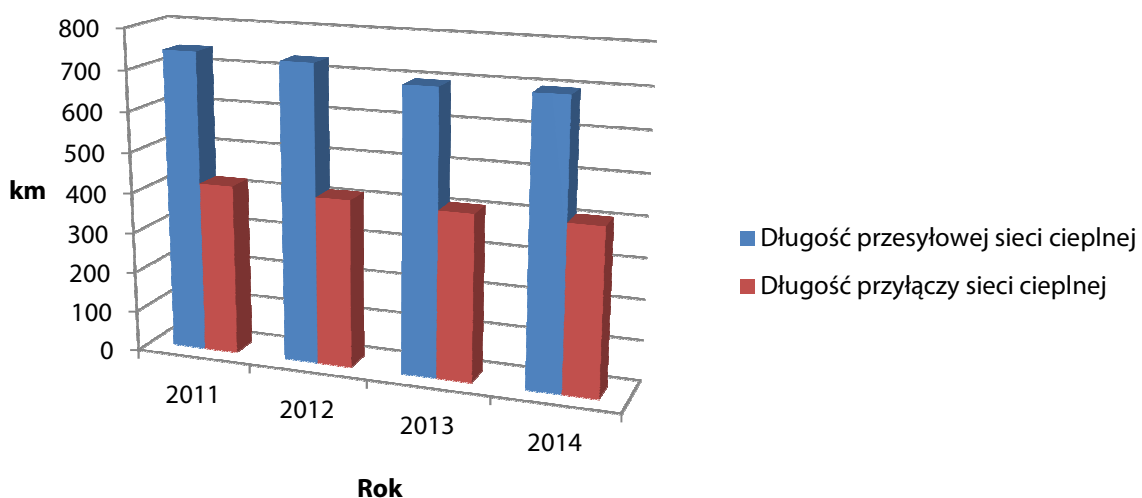
W latach 2014-2015 WIOŚ w Szczecinie wykonał roczne oceny jakości powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego. Oceny te zamieszczone są na stronie internetowej WIOŚ www.wios.szczecin.pl.

PA 2.2 – Podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej.

W województwie zachodniopomorskim sukcesywnie są podejmowane działania zmierzające do podłączenia jak największej liczby mieszkańców do zbiorowego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą. Korzystanie z ciepła systemowego ogranicza zjawisko niskiej emisji, a co za tym idzie negatywny wpływ na środowisko.

Zmiany stanu sieci ciepłej województwa na przestrzeni lat 2011-2014 przedstawiono poniżej, w formie tabelarycznej.

Wg danych GUS w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało blisko 700 km sieci ciepłowniczej. Na przestrzeni ostatnich kilku lat dane w tej kwestii wykazują tendencję spadkową, może to wynikać z ciągłej przebudowy i modernizacji sieci oraz wdrażania rozwiązań optymalizujących proces dystrybucji ciepła.

Rysunek 1. Długość przesyłowej sieci ciepłej oraz przyłączy sieci ciepłej województwa zachodniopomorskiego w latach 2011-2014

Dodatkowo w latach 2014-2015 w ramach realizacji zadania wykonano następujące inwestycje:

Gmina Miasto Szczecin

Systematyczne podłączanie do sieci ciepłej zakładów przemysłowych, spółek miejskich i budynków użyteczności publicznej (likwidacja ogrzewania węglowego) w rejonie gdzie sieć ciepła istnieje.

Gmina Miasto Stargard

W 2014 r. instalacja ciepłej wody użytkowej została wykonana w 8 budynkach w 345 z 388 lokali. Stanowiło to 90% wszystkich lokali w ww. budynkach.

W 2015 r. instalacja ciepłej wody użytkowej została wykonana w 10 budynkach w 401 z 414 lokali. Stanowiło to 97% wszystkich lokali w ww. budynkach.

Gmina Połczyn-Zdrój

Budowa osiedlowej sieci ciepłej niskoparametrowej wraz z przyłączami na osiedlu mieszkaniowym „Warszawska” do budynków nr 1, 2, 2A, 3, 4, 6, 8, 10, 14 przy ul. Nowej i przebudowa istniejących rozdzielni ciepła oraz budowa przyłącza do budynku OSP przy ul. Strażackiej w Połczynie-Zdroju.

Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Koszalinie

W 2014 r. rozbudowa sieci i budowa przyłączy ciepłowniczych o długości 1,76 km oraz budowa 12 szt. węzłów ciepłowniczych.

W 2014 r. zrealizowało:

- budowę i rozbudowę oraz modernizację linii 2 zadania (1 budowa i rozbudowa, 1 modernizacja) - 3,9 km;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację przyłączy 50 szt. (39 szt. budowa i rozbudowa, 11 szt. modernizacja);
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych 15 zadań, (7 szt. budowa i rozbudowa, 8 szt. modernizacja).

W 2015 r. rozbudowa sieci i budowa przyłączy ciepłowniczych o długości 3,65 km oraz budowa 25 szt. węzłów ciepłowniczych.

W 2015 r. zrealizowało:

- budowę i rozbudowę oraz modernizację sieci ciepłowniczych 2 zadania (budowa i rozbudowa – 1,12 km, modernizacja – 0,2 km);
- budowę i rozbudowę oraz modernizację przyłączy (budowa i rozbudowa – 2,33 km, modernizacja – 0,12 km);
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych 31 szt., (25 szt. budowa i rozbudowa, 6 szt. modernizacja).

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. - Oddział Zespół Elektrowni Dolna Odra

W roku 2014 podłączono do sieci ciepłowniczej jeden budynek użyteczności publicznej.

W roku 2015 podłączono do sieci ciepłowniczej jeden dom jednorodzinny, jeden budynek wielorodzinny oraz jeden budynek użyteczności publicznej.

W 2014 r. zrealizowało:

- rozbudowę miejskiej sieci ciepłowniczej w Gryfinie: budowę przyłączy i odcinków sieci o długości 1,04 km;
- zakup i montaż węzłów ciepłowniczych 8 zadań (6 budowy i rozbudowy, 2 modernizacje);
- projekt dla wymiany ciepłociągu w rejonie ul. Parkowa w Gryfinie;
- projekt dla magistrali ciepłowniczej w drodze krajowej nr 31 ul. Łużycka w Gryfinie.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stargardzie

Podłączenie nowych odbiorców do sieci ciepłowniczej w 2014 r. – 4 budynki, w 2015 r. – 12 budynków.

W 2014 r. zrealizowało:

- budowę i rozbudowę oraz modernizację sieci i przyłączy - 5 zadań (4 budowy i rozbudowy, 1 modernizację) - długość 1,52 km;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych - 13 zadań (8 budowy i rozbudowy, 2 modernizacje).

W 2015 r. zrealizowało:

- budowę i rozbudowę oraz modernizację sieci i przyłączy - 11 zadań (9 budowy i rozbudowy, 2 modernizację) - długość 1,77 km;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych - 28 zadań (26 budowy i rozbudowy, 2 modernizacje).

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Świnoujściu

Budowa nowych przyłączy ciepłych w celu podłączenia budynków do sieci ciepłowniczej: w 2014 r. – 458 m i w 2015 r. – 497 m.

Dodatkowo w 2014 r. zrealizowało:

- budowę sieci ciepłej wysokoparametrowej na Magistrali A - Etap I i II - 0,770 km;
- przebudowę osiedlowej sieci ciepłej na Magistrali C - Śródmieście - 0,305 km;
- budowę 15 nowych węzłów indywidualnych.

W 2015 r. zrealizowało:

- budowę i modernizację sieci ciepłej wysokoparametrowej na Magistrali A – 0,611 km;
- budowę i przebudowę sieci ciepłej wysokoparametrowej na Magistrali B – 0,206 km;
- przebudowę osiedlowej sieci ciepłej na Magistrali C - Śródmieście - 0,571 km;
- budowę 24 nowych węzłów indywidualnych.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Policach

W 2014 r. zrealizowało:

- budowę nowych przyłączy - 8 zadań - 1,16783 km;
- modernizacje kotłów gazowych - 2 zadania;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych 7 zadań (5 modernizacja, 3 budowa).

W 2015 r. zrealizowało:

- budowę nowych przyłączy - 13 zadań – 0,87 km;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych 11 zadań (2 modernizacja, 9 budowa).

Miejska Energetyka Sp. z o.o. w Szczecinku

W 2014 r. zrealizowało:

- wymianę węzła ciepłowniczego (1 zadanie);
- budowę przyłączy NP - 39 zadań - 1,575 km;
- budowę przyłączy WP - 4 zadania - 0,1118 km.

Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Białogardzie

W 2014 r.:

- uzyskano pozwolenie na budowę miejskiej sieci ciepłowniczej w Białogardzie;
- opracowano koncepcję budowy przyłączy ciepłowniczych od węzłów ciepłowniczych do odbiorców końcowych.

W 2015 r. zrealizował:

- budowę miejskiej sieci ciepłowniczej w Białogardzie – 1,725 km;
- budowę węzła ciepłego – 1 szt.

SEC Barlinek Sp. z o.o.

W 2014 r. zrealizował:

- budowę wysokoparametrowych przyłączy ciepłowniczych 5 szt. – 0,163 km;
- budowę węzłów ciepłowniczych 9 szt.;
- budowę nowej wysokoparametrowej sieci z przyłączami – 0,277 km;
- wymianę i termomodernizację sieci ciepłowniczej – 0,25 km;
- budowę 3 indywidualnych węzłów dwufunkcyjnych i przyłączy – 0,107 km.

W 2015 r. zrealizował:

- modernizację sieci ciepłowniczej (wymiana izolacji) – 0,2 km;
- budowę nowej wysokoparametrowej sieci z przyłączami – 0,488 km;
- budowę wysokoparametrowych przyłączy ciepłowniczych 3 szt. – 0,09 km;
- budowę węzłów ciepłowniczych 2 szt.

SEC Myślibórz Sp. z o.o.

W 2014 r. zrealizował:

- budowę przyłączy WP - 3 zadania - 0,2065 km.

Miejska Energetyka Ciepła w Kołobrzegu Sp. z o.o.

W 2014 r. zrealizowała:

- budowę i rozbudowę przyłączy - 12 szt.;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych 18 szt. (13 szt. budowa i rozbudowa, 5 szt. modernizacja);
- budowę sieci ciepłych - 1,625 km.

Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. Świdwin

W 2014 r. zrealizowała:

- budowę i rozbudowę przyłączy 3 szt. – 0,069 km;
- budowę sieci ciepłych - 0,158 km.

W 2015 r. zrealizowała:

- modernizację przyłączy 1 szt.;
- budowę sieci osiedlowej - 0,2 km.

Zakład Ciepłownictwa Sp. z o.o. w Złocińcu

Budowa dwóch przyłączy c.o. do dwóch budynków wielorodzinnych.

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Szczecinku

Podłączenia budynków do miejskiej sieci ciepłej w Szczecinku wykonane w budynkach Spółki ZGM TBS jak i będących w jej zarządzie/ administracji. W 2014 r. podłączono 47 nieruchomości a w 2015 r. 61 nieruchomości.

Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Wałczu

W 2014 r. zrealizował:

- budowę preizolowanej sieci ciepłowniczej – 0,167 km oraz rozbiórka napowietrznej sieci ciepłowniczej – 0,187;
- budowę i rozbudowę oraz modernizację węzłów ciepłowniczych 6 szt. (4 szt. budowa i rozbudowa, 2 szt. modernizacja);
- budowę i rozbudowę przyłączy - 5 zadań (0,338 km).

W 2015 r. zrealizował:

- budowę preizolowanej rozdzielczej osiedlowej sieci ciepłowniczej na Os. Piastowskim w Wałczu 1,062 km;
- przebudowę (modernizację) kotła WR-10 nr 1 na WR-r w Kotłowni Rejonowej KR-3 przy ul. Budowlanych 85;
- rozbudowę systemu wizualizacji systemów grzewczych w zakresie monitoringu węzłów ciepłych zasilanych z KR-2 w ilości 17 sztuk;
- budowę i rozbudowę węzłów ciepłowniczych 8 szt.;
- budowę i rozbudowę przyłączy - 29 sztuk.

PA 2.3 – Termomodernizacja budynków.

Termomodernizacja budynków ma wiele pozytywnych skutków dla ochrony jakości powietrza. Zabiegi termoizolacyjne przede wszystkim powodują zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą więc pośrednio przyczyniają się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Dodatkową zaletą termomodernizacji jest poprawa krajobrazu miejskiego poprzez poprawę wyglądu elewacji budynków.

Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły przez JST, ale również przez innych zarządzających budynkami m.in. wspólnoty mieszkaniowe. Łącznie na realizację tego zadania gminy i powiaty w latach 2014-2015 wydały ponad 70 mln. zł. Opis, podejmowanych przez gminy i powiaty działań, został przedstawiony poniżej.

Tabela 3. Wykaz inwestycji termomodernizacyjnych realizowanych w latach 2014-2015

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
1.	Gmina Bierzwik	Termomodernizacja świetlicy w Jaglisku	50 000	środki krajowe, środki własne
2.	Gmina Bobolice	Termomodernizacja 1 budynku socjalnego	40 555	środki krajowe, środki własne
3.	Gmina Borne Sulinowo	Modernizacja systemu grzewczego wraz z termomodernizacją budynku szkoły w m. Juchowo	2 143 429	inne, środki własne
4.	Gmina Choszczno	Modernizacja budynku dworca kolejowego w Choszcznie	58 996	środki własne
5.		Termomodernizacja budynków oświaty w Gminie Choszczno z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	163 350	środki własne
6.	Gmina Dygowo	Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia Wrzosowo (montaż solarów słonecznych)	50 345	środki zewnętrzne
7.		Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia we Wrzosowie	649 950	środki zewnętrzne
8.		Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Dygowie	1 526 800	
9.		Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Bardach	121 923	środki zewnętrzne
10.	Gmina Kobylanka	Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Bielkowie	66 917	
11.		Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Morzyczynie (prace projektowe, umowa przyłączeniowa)	7 315	
12.	Gmina Miasto Koszalin	Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 6 w Koszalinie	799 367	środki własne
13.	Gmina Miasto Szczecin	Termomodernizacja obiektów Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 2	13 946 000	WFOSIGW, środki zewnętrzne, środki własne
14.		Termomodernizacja obiektów KWP w Szczecinie	-	-
15.		Termomodernizacja obiektów KMP w Szczecinie budynek A	209 890	NFOSIGW
16.		Termomodernizacja obiektów KMP w Szczecinie budynek B	-	-
17.		Termomodernizacja obiektów KMP w Szczecinie budynek C i D	-	-
18.		Termomodernizacja obiektów Komisariat Policji Szczecin Nad Odrą	-	-
19.		Termomodernizacja obiektów Komisariat Policji Szczecin Dąbie	-	-
20.		Wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja SPS ZDROJE	1 105 000	inne, środki własne
21.		Termomodernizacja obiektów Kliniki Psychiatrii- I etap SPSK NR 1 PUM	130 000	środki własne
22.		Projekt przebudowy budynku PW Kijewo na budynek socjalno-biurowy	20 000	środki własne
23.		Gmina Międzyzdroje	opracowanie dokumentacji obejmującej termomodernizację obiektów szkolnych na terenie gminy- koszt 35 tys. zł. Został również opracowany audyt efektywności ekologicznej dla powyższej dokumentacji- koszt. 8,6 tys. zł . W 2014r. w Gimnazjum został zamontowany kocioł gazowy – koszt 48,6 tys. zł a w 2015r . w obiekcie tym wykonano termomodernizację obiektu w części obejmującej podpiwniczenie	536 300
24.	Gmina Nowogródek Pomorski	Przebudowa budynku remizy OSP w Nowogrodku Pomorskim wraz z termomodernizacją	317 414	środki własne, RPO WZ 2014-2020
25.	Gmina Ostrowice	Ocieplenie ścian i dachu; wykonanie opaski wokół budynku z polbruku; wymian drzwi wejściowych, wymiana okien, ocieplenie fundamentów	215 484	inne, środki własne, WFOSIGW
26.	Gmina Pelczyce	Docieplenie szatni w m. Sarnik.	148 550	środki zewnętrzne
27.		Docieplenie świetlicy w m. Trzęsaczu.	125 944	środki zewnętrzne
28.	Gmina Połczyn-Zdrój	Termomodernizacja budynku Przedszkola Samorządowego nr 2 w Połczynie-Zdroju	629 000	środki zewnętrzne, środki własne
29.	Gmina Przelewice	Termomodernizacja budynku biblioteczno -oświatowego w Karsku	501 127	WFOSIGW, środki własne

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
30.	Gmina Rąbino	W ramach termomodernizacji wykonano min. następujące prace: - wymiana ogrzewczych instalacji wewnętrznych, - docieplenie przegród budynku, ścian zewnętrznych, - wymiana stolarki okiennej, drzwi zewnętrznych, - modernizacja źródła ciepła.	428 500	NFOSIGW, środki własne
31.	Gmina Sianów	Modernizacja Centrum Miasta Sianów	504 000	środki zewnętrzne
32.		Modernizacja Centrum Sianowa-Wspólnoty Mieszkaniowe	488 000	środki zewnętrzne, środki własne
33.	Gmina Świdwin	1. Remont dachu papowego świetlicy - pow. 198,17m ² - rozbiórka pokrycia z papy, ułożenie płyt styropianowych gr. 12 cm laminowanych jednostronnie papą, pokrycie dachu papą, wymiana rynien, rur spustowych i obróbek blacharskich. 2. Remont dachu papowego dach niższy - pow. 38,10m ² - , ułożenie płyt styropianowych gr. 12cm laminowanych jednostronnie papą, pokrycie dachu papą, wymiana rynien, rur spustowych i obróbek blacharskich. 3. Ocieplenie ścian zewnętrznych budynku styropianem gr. 12cm - 197,84m ² , wraz z wykonanie wyprawy z tynku mineralnego i malowanie elewacji. 4. Remont pomieszczeń świetlicy - malowanie pomieszczeń, gładzie gipsowe na ścianach i sufitach	13 000	PROW 2014-2020, środki własne
34.	Gmina Świeszyno	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Świeszynie	157 260	środki własne
35.	Gmina Węgorzyno	Modernizacja systemu grzewczego budynku Urzędu Miejskiego w Węgorzynie z wymianą instalacji elektrycznej, sieci komputerowej oraz wymiana stropodachu	4 403	środki własne
36.		Adaptacja pomieszczeń na świetlice wiejskie w Kakolewiczach i Brzexniaku w ramach termomodernizacji budynków użyteczności	14 400	środki własne
37.		Budowa świetlic wiejskich w Cieszynie, Trzebawiu i Podlipcach w ramach Termomodernizacji budynków użyteczności	7 335	środki własne
38.		Modernizacja systemu grzewczego z budynku urzędu miejskiego w Węgorzynie z wymianą instalacji elektrycznej sieci komputerowej oraz wymiana stropodachu	29 481	środki własne
39.	Gmina Wierzchowo	W latach 2013 - 2016 wykonano termomodernizację 3 budynków użyteczności publicznej (Urząd Gminy Wierzchowo, Zespół Szkół w Świerczynie oraz Gimnazjum w Wierzchowie. Zadanie wykonano za łączną kwotę 2 200 493,18 zł	1 159 637	środki własne, NFOSIGW, WFOSIGW
40.		Poprawa infrastruktury Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Wierzchowie	688 370	środki zewnętrzne, środki własne
41.	Gmina Wolin	Remont świetlicy wiejskiej w Kołczewie, w tym termomodernizacja i zmiana systemu ogrzewania na bardziej ekologiczny.	481 295	środki zewnętrzne, środki własne
42.	Miasto Szczecinek	Termomodernizacja budynku SUW Bugno	325 000	środki własne
43.	Miasto Świdwin	Docieplenie budynków	600 000	środki własne
44.	Powiat Myśliborski	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej Powiatu Myśliborskiego.	1 658 403	WFOSIGW, NFOSIGW, środki zewnętrzne, środki własne
45.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie	Termomodernizacja budynku oraz modernizacja kotłowni gazowej wraz z montażem powietrznej absorpcyjnej pompy ciepła w Powiatowym Urzędzie Pracy w Choszcznie przy ul. Dąbrowszczaków 13a.	534 915	środki własne, RPO WZ 2014-2020, WFOSIGW
46.	Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	Termomodernizacja obiektów będących we władaniu Starostwa Powiatowego	27 700	środki własne

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
47.	Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół nr 1 im. H. Sienkiewicza w Kołobrzegu; Termomodernizacja kompleksu obiektów Zespołu Szkół im. Macieja Rataja w Gościnie; Termomodernizacja wraz z wentylacją dla kompleksu obiektów Domu Pomocy Społecznej we Włociborzu	-	inne, środki zewnętrzne, środki własne
48.	Starostwo Powiatowe w Stargardzie	termomodernizacja budynku użyteczności publicznej	1 679 783	NFOSIGW, środki własne
49.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Termomodernizacja budynku obwodu drogowego w Łeknicy	464 971	WFOSIGW, środki własne
50.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Termomodernizacja budynku głównego Szpitala w Szczecinku z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	1 751 729	WFOSIGW, środki własne
51.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	Poprawa dostępności i funkcjonalności budynków i elementów zagospodarowania KPP Stargard Szczeciński poprzez integrację pełnionych funkcji w nowej siedzibie przy ul. Warszawskiej 29	22 075 799	RPO WZ 2014-2020
52.		Centrum Kulturalno-Rozrywkowe „Warzelnia” - renowacja i adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Partyzantów 2	11 127 156	RPO WZ 2014-2020
53.		Rewitalizacja kwartału nr 21: adaptacja części budynku przy ul. Księcia Bogusława X 51 na cele usługowe	256 285	RPO WZ 2014-2020
54.		Rewitalizacja kwartału nr 21: Kompleksowa renowacja części wspólnych kamienicy przy ul. Księcia Bogusława X 51	3 143 655	RPO WZ 2014-2020
55.		Rewitalizacja RAZEM – Infrastruktura w Kwartale nr 23 w Szczecinie: utworzenie świetlicy środowiskowej, punktu MOPR, lokali usługowych, infrastruktury technicznej i wykonanie zagospodarowania terenu	4 482 746	RPO WZ 2014-2020
56.		Rewitalizacja RAZEM – Renowacja budynków mieszkalnych w Kwartale nr 23 w Szczecinie: oficyny we wnętrzu kwartału	2 893 026	RPO WZ 2014-2020
57.		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Powiatu choszczeńskiego	2 252 177	RPO WZ 2014-2020
58.		Kompleksowa renowacja zespołu kamienic przy ul. Hołdu Pruskiego i Piłsudskiego w Świnoujściu.	4 648 054	RPO WZ 2014-2020

PA 2.4 - Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne.

PA 2.5 - Modernizacja istniejących kotłowni.

Zadania PA 2.4 i PA 2.5 są ze sobą ściśle powiązane, gdyż zmiana systemu ogrzewania budynków zazwyczaj wiąże się z modernizacjami istniejących już kotłowni. Należy zaznaczyć, że stosowanie tradycyjnych paliw w indywidualnych systemach grzewczych jest podstawową przyczyną przekroczeń standardów jakości powietrza. Z tego względu zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny daje wymierne korzyści środowiskowe. Wraz z korzyściami na rzecz środowiska istnieją również korzyści ekonomiczne płynące z wymiany starych kotłów na nowoczesne ekologiczne.

W tabeli poniżej przedstawiono wykaz działań zrealizowanych w latach 2014-2015 w ramach ww. zadań. Na działania wymienione poniżej przeznaczono w latach 2014-2015 blisko 16 mln zł, które w części pozyskiwano z funduszy ochrony środowiska oraz z RPO WZ i PROW.

Tabela 4. Wykaz inwestycji dotyczących zmiany systemu ogrzewania w latach 2014-2015

Lp.	Nazwa jednostki	Zadanie	Koszt inwestycji [zł]	Źródło finansowania
Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie				
1.	Gmina Dobrzany	Projekt pn. „Poprawa efektywności energetycznej budynków Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzanych	18 000	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki zewnętrzne, środki własne
2.		Zmiana źródła ogrzewania z pieca na węgiel kamienny na piec na pellet- kosztem jest płatność za ilość zużytego ciepła w miesiącu	-	-
3.	Gmina Miasto Szczecin	Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne	-	-
4.	Gmina Międzyzdroje	W sołectwie Wapnica, w obiekcie „Wiklina” wykonano gazowe ogrzewanie części parterowej obiektu	35 900	środki własne
5.	Gmina Pełczyce	Wymiana ogrzewania w szkole w Pełczycach.	820 287	środki własne
6.		Wymiana ogrzewania w szkole w Lubianie.	55 465	środki własne
7.	Gmina Świeszyno	Wykonanie kotłowni gazowej budynku świetlicy w Strzekęcinie	18 005	środki własne
8.	Gmina Wolin	Wyposażenie nowo wybudowanej świetlicy wiejskiej w Zastaniu w pompę ciepła.	84 489	PROW 2014-2020, środki własne
9.	Miasto Białogard	Dotacja celowa udzielana z budżetu miasta na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej - uchwała Rady Miejskiej Białogardu nr LVII/402/2014	30 000	środki własne
10.	Miasto Koszalin	Na terenie miasta w 2014 r. - zlikwidowano 118 pieców, a w 2015 r. - zlikwidowano 86 pieców. W zamian podłączono obiekty do miejskiej sieci ciepłowniczej.	-	-
11.	Miasto Szczecinek	Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii – program pilotażowy KAWKA	1 530 765	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW
12.	Miasto Świdwin	Zmiana sposobu ogrzewania lokali	110 000	środki własne
13.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stargardzie	Likwidacja węzłów grupowych	2 677 470	środki własne
14.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania wraz ze zmianą źródła ciepła z kotłów węglowych na powietrzne absorpcyjne pompy ciepła w budynkach Zespołu Szkół nr 1 w Choszcznie.	1 517 758	środki własne, RPO WZ 2014-2020, WFOŚiGW
15.		Modernizacja kotłowni gazowej, wykonanie instalacji solarnej i zmiana systemu przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynku internatu Zespołu Szkół nr 1 przy ul. Bolesława Chrobrego 27 oraz w budynku administracyjnym Starostwa Powiatowego w Choszcznie przy ul. Chrobrego 27A.	199 504	środki własne, RPO WZ 2014-2020, WFOŚiGW
Modernizacja kotłowni				
16.	Gmina Gościno	Modernizacja systemu grzewczego w Zespole Szkół w Gościnie - Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi	339 184	środki zewnętrzne, środki własne
17.	Gmina Manowo	Modernizacja kotłowni budynku świetlicy w Cewlinie	8 000	środki własne
18.	Gmina Miasto Szczecin	Modernizacja węzłów ciepłowniczych SEC	582 208	-
19.		Modernizacje źródeł ciepła	-	-
20.		Modernizacja węzła ciepłowniczego w obiekcie Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego	229	WFOŚiGW, środki własne
21.		Wsparcie modernizacji systemów ogrzewania indywidualnego	-	-
22.	Gmina Suchań	Modernizacja systemu centralnego ogrzewania w miejscowościach Sadłowo i Tarnowo	56 816	PROW 2014-2020, środki własne
23.		Budowa kotłowni i modernizacja instalacji CO	68 371	PROW 2014-2020, środki własne
24.	Miasto Białogard	Modernizacja kotłowni w szkole Podstawowej nr 3	282 722	środki zewnętrzne, środki własne
25.	Miejska Energetyka	modernizacja kotła WR 25 nr 7 kotłowni FUB ul. Słowiańska 8 w Koszalinie z obmurzem ciężkim na	4 946 366	środki własne

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Zadanie	Koszt inwestycji [zł]	Źródło finansowania
Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie				
	Ciepła Sp. z o.o w Koszalinie	kocioł w technologii ścian szczelnych,		
26.	Przedsiębiorstwo	Modernizacja technologii pompowej ciepłowni	2 355 640	RPO WZ 2014-2020,
27.	Energetyki Ciepłej	Modernizacja urządzeń odzūżłania	89 340	środkı własne
28.	Sp. z o.o. w Stargardzie	Zakup pyłofonów	71 200	środkı własne
29.	Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu	Na wniosek w 2014 roku wydano pozwolenia na: rozbudowę zakładowej kotłowni parowej wysokoprężnej gazowej wraz z zewnętrzną i wewnętrzną instalacją gazową dla potrzeb technologii c.o. i c.c., obręb Gościno; przebudowę kotłowni olejowej na gazową wraz z budową wewn. instalacji gazowej w budynku warsztatowo-garażowym w Kołobrzegu; przebudowę kotłowni olejowej na gazową wraz z budową wewn. instalacji gazowej w budynku warsztatowym w Kołobrzegu; budowę - modernizację - rozbudowę kotłowni gazowej w budynku handlowym w Kołobrzegu. W 2015 roku pozwolenie na budowę kotłowni gazowej w budynku w Ustroniu Morskim	-	-

PA 2.6 - Niezbędne prace sieciowe wynikające z planów oraz zamierzeń inwestycyjnych w obszarze sieci przesyłowych, w tym kontynuowanie modernizacji istniejącej sieci dystrybucyjnej, rozbudowa sieci dystrybucyjnej dla potrzeb nowych odbiorców oraz OZE, inwestycje w zakresie linii 110 kV pod kątem nowych odbiorców i OZE.

Realizacją zadań zajmują się firmy energetyczne, które funkcjonują na terenie województwa zachodniopomorskiego. Działania, które realizowane były w okresie sprawozdawczym zestawiono poniżej.

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Linie elektroenergetyczne

W trakcie realizacji:

- budowa jednotorowej linii 220 kV relacji Glinki-Reclaw wraz z traktem światłowodowym, lata realizacji 2013 – 2018;
- budowa czterotorowej linii 2x400 kV oraz 2x110 kV relacji Żydowo Kierzkowo-Słupsk, lata realizacji 2013 – 2020;
- budowa dwutorowej linii napowietrznej 2x400 kV relacji Gdańsk Przyjaźń- Żydowo Kierzkowo, lata realizacji 2013 – 2020;
- budowa dwutorowej linii 220 kV na odcinku stacja Pomorzany nacięcie linii Krajnik-Glinki wraz z traktem światłowodowym, lata realizacji 2014 – 2017;
- modernizacja dwutorowego odcinka istniejącej linii napowietrznej 220 kV relacji Morzyczyn – Police na linie kablową- etap I, lata realizacji 2014 – 2016.

Dodatkowo zawarta umowa z Wykonawcą na

- przebudowę istniejących odcinków linii 220 kV KrajnikGlinki na odcinki dwutorowe, lata realizacji 2015 – 2021;
- budowę dwutorowej linii 400 kV Krajnik – Baczyzna z jednym torem pracującym na napięciu 220 kV w relacji Krajnik-Gorzów, wprowadzenie toru linii 400 kV do stacji Baczyzna, lata realizacji 2015-2021.

Natomiast w przygotowaniu jest:

- modernizacja linii 220 kV relacji Morzyczyn – Police- etap II, lata realizacji 2022 – 2022;
- budowa linii 400 kV Dunowo - Żydowo Kierzkowo, lata realizacji 2016 – 2022;
- budowa dwutorowej linii 2x400 kV Piła Krzewina - Żydowo Kierzkowo, lata realizacji 2016 – 2022;
- modernizacja odkupionej od ENEA Operator Sp. z o.o. linii 220 kV Morzyczyn – Reclaw, lata realizacji 2016 – 2021.

Przyłączenia źródła OZE:

- przyłączenie 50 MW FW Banie o mocy docelowej 192 MW.

Spółka ENERGA-OPERATOR S.A.

W 2015 r. przebudowano, rozbudowano i zmodernizowano:

- 60 linii elektroenergetycznych napowietrznych, na łączną kwotę 177 422 tys. zł – 101 linii elektroenergetycznych kablowych, na łączną kwotę 167 057 tys. zł;
- 92 stacje elektroenergetyczne, na łączną kwotę 28 594 tys. zł oraz
- wybudowano 90 przyłączy napowietrznych i kablowych, na łączną kwotę 50 825 tys. zł.

Przyłączenia źródła OZE:

Przyłączono w III i IV grupie przyłączeniowej 3 farmy wiatrowe, 3 biogazownie, 1 instalację fotowoltaiczną, łączna moc przyłączeniowa to 21,85775 MW.

Spółka ENEA - Operator Sp. z o.o.

Linie elektroenergetyczne:

- wybudowano 17,1 km linii napowietrznej 110 kV Dolna Odra – Chlebowo;
- przebudowano 20,2 km linii napowietrznej 110 kV Załom – Goleniów – wybudowano 2,8 km linii kablowej 110 kV Świnoujście – Warszów;
- wybudowano dwutorowy odcinek o dł. 14,5 km linii napowietrznej 110 kV Łobez – Resko, w 2016 r. planowane jest dokończenie odcinka jednotorowego o dł. 14,3 km.

W trakcie realizacji jest:

- przebudowa 54,9 km linii napowietrznej 110 kV Kluczewo-Pyrzyce-Mostkowo-Barlinek, lata realizacji 2011-2016;
- budowa ok. 11,2 km linii napowietrznej 110 kV Choszczno II – Recz, lata realizacji 2011-2017;
- przebudowa 6,3 km linii (1,2 km napowietrznej oraz 5,1 km linii kablowej 110 kV Glinki-Żelechowo), lata realizacji 2011-2018;
- przebudowa 7,6 km linii napowietrznej 110 kV Dąbie – Morzyczyn, lata realizacji 2012-2018;
- przebudowa 34,2 km linii napowietrznej 110 kV Wałcz – Mirosławiec, lata realizacji 2012-2017;
- modernizacja 12,5 km linii napowietrznej WN-110 kV Morzyczyn – Maszewo, lata realizacji 2014-2016;
- przebudowa 15,8 km linii napowietrznej WN-110 kV Morzyczyn – Żydowce, lata realizacji 2014-2018;
- przebudowa 10 km linii napowietrznej WN-110 kV Witnica (od słupa 65) – Dębno, lata realizacji 2014-2019;
- przebudowa 105,0 km linii napowietrznej 110 kV Morzyczyn – Drawski Młyn, lata realizacji 2012-2020;
- modernizacja 6,6 km linii napowietrznej 110 kV Dolna Odra – Widuchowa, lata realizacji 2015-2016;
- modernizacja 11 km linii napowietrznej WN-110 kV Widuchowa – Chojna, lata realizacji 2015-2016;
- przebudowa 21,5 km linii napowietrznej 110 kV Golczewo-Reclaw, lata realizacji 2016-2020;
- przebudowa 20,9 km linii napowietrznej 110 kV Nowogard-Golczewo, lata realizacji 2016-2020;
- modernizacja 17,1 km linii napowietrznej 110 kV Maszewo-Nowogard, lata realizacji 2016-2020;
- przebudowa 52,2 km linii napowietrznej 110 kV Reclaw-Goleniów, lata realizacji 2014-2018;
- przebudowa 45,7 km linii napowietrznej 110 kV Piła Krzewina-Wałcz, lata realizacji 2012-2019;
- modernizacja ok. 20 km linii napowietrznej 110 kV Gryfice-Trzebiatów, lata realizacji 2014-2016.

Ponadto trwają prace przygotowawcze:

- w związku z budową linii kablowej WN-110 kV Dąbie-Zdroje (zadanie wchodzi w miejsce planowanej przebudowy 3 km linii kablowej WN-110 kV Zdroje-XSZ, lata realizacji 2016-2018);
- związane z modernizacją 3,0 km linii napowietrznej 110 kV EC Szczecin – Pomorzany, lata realizacji 2016-2017.

Przyłączenia źródła OZE oraz znaczący odbiorcy:

Przyłączono w II i III grupie przyłączeniowej 9 farm wiatrowych, 1 biogazownię, 1 małą elektrownię wodną, 1 źródło kogeneracyjne oraz 3 instalacje fotowoltaiczne, łączna moc przyłączeniowa to 149,51 MW. Ponadto przyłączono 9 znaczących odbiorców energii o łącznej mocy 33,47 MW.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Świnoujściu

Budowa sieci ciepłych wysokich parametrów wraz z modernizacją istniejącej sieci ciepłowniczej w celu zmniejszenia strat generowanych w procesie przesyłu – w 2014 r. 0,997 km, a w 2015 r. 1,388 km.

Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Koszalinie

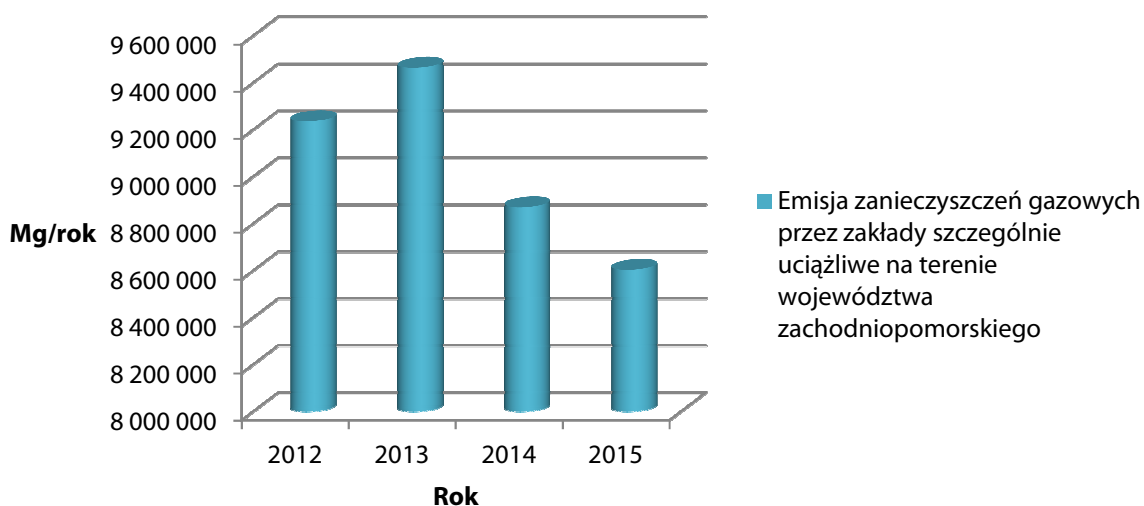
Modernizacja sieci i węzłów ciepłowniczych w zakresie wymiany z technologii kanałowej na preizolowaną oraz wymiana izolacji termicznej na sieci napowietrznej – ilość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej w 2014 r. 3 km, a w 2015 r. 0,3 km.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stargardzie

Wymiana sieci kanałowej na preizolowaną: w 2014 r. sieć DN250 L=390 m, a w 2015 r. sieć DN50-40 L=160 m.

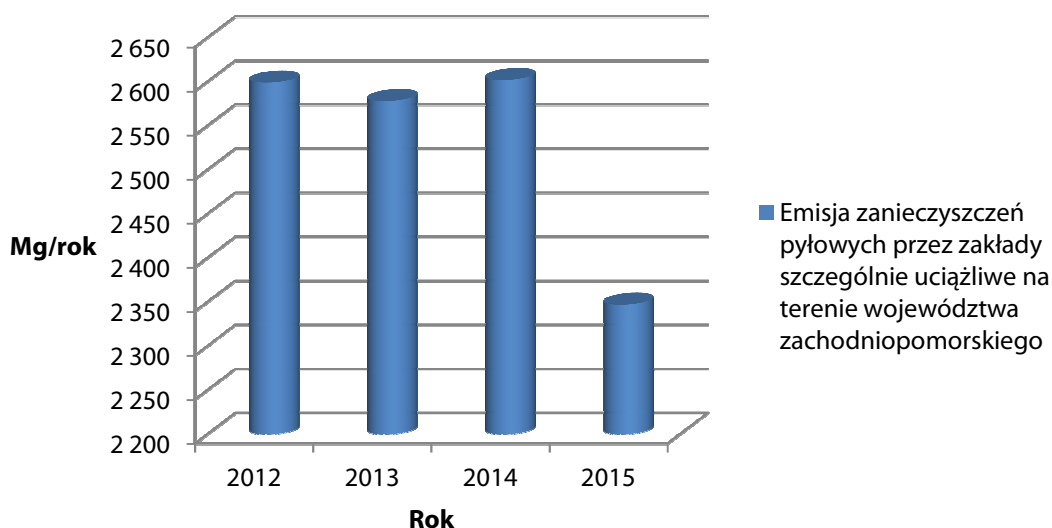
PA 2.7 - Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych.

Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2015 r. spadła o prawie 7% w stosunku do 2012 r. oraz o 3% w stosunku do 2014 r.

Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych przez zakłady szczególnie uciążliwe na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

W przypadku emisji zanieczyszczeń pyłowych również wykazuje tendencję spadkową jednak z pewnymi anomaliami – w 2014 r. nastąpił wzrost emisji w stosunku do roku 2013. Niemniej jednak w 2015 r. wyemitowano o blisko 10% mniej pyłów niż w 2012 r.

Rysunek 3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2015

Spadający poziom emisji zarówno zanieczyszczeń pyłowych jak i gazowych jest wynikiem prowadzonych inwestycji w zakresie systemów przechwytywania gazów i pyłów. Należy zaznaczyć, że ograniczanie emisji gazów i pyłu z przemysłowych procesów technologicznych jest jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju. Zapobieganie zanieczyszczeniom pochodzącym z różnych przemysłowych źródeł, wprowadzanych m.in. do powietrza jest zasadniczym celem dyrektywy IPCC³.

Metody ograniczania emisji mogą dotyczyć zwiększenia sprawności urządzeń, uzdatniania paliwa, stosowania technologii czystego spalania a także oczyszczania spalin – urządzenia odpylające, filtry, odpylacze odśrodkowe, inercyjne, elektrofiltry, skrubery itp.

Przykłady działań, podejmowanych przez zakłady przemysłowe funkcjonujące na terenie województwa zachodniopomorskiego, pozyskane w drodze ankietyzacji, opisano poniżej.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Świnoujściu

Zmiana systemu odpylania spalin dla trzech kotłów WR10-015 K-5 , K-6 i K-7 w celu redukcji emisji pyłu z procesu spalania miału węglowego.

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. - Oddział Zespół Elektrowni Dolna Odra

Modernizacja instalacji spalania w El. Dolna Odra w celu obniżenia emisji NOx. W roku 2014 zmodernizowano kotły 6 i 7 w wyniku czego obniżono poziom NOx w spalinach z 500 mg/m³ na 200 mg/m³ w przeliczeniu na 6% tlenu. W roku 2015 zmodernizowano kotły 5 i 8 w wyniku czego obniżono poziom NOx w spalinach z 500 mg/m³ na 200 mg/m³ w przeliczeniu na 6% tlenu.

³ dyrektywa 2008/1/WE dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (dyrektywa IPPC – ang. „integrated pollution prevention and control”)

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stargardzie

Modernizacja instalacji odpylania kotła WR-10 nr 3.

Zakład Ciepłownictwa Sp. z o.o. w Złocięcu

Modernizacja układu odpylania spalin dla dwóch kotłów węglowych typu WR - 5. Efektem rzeczowym inwestycji jest ograniczenie emisji pyłów z 280mg/m³ spalin do 28 mg/m³ spalin (norma obowiązująca do 31.12.2015r.- 400mg/m³, norma obowiązująca od 01.01.2016r. - 100 mg/m³).

Całkowity koszt ww. inwestycji w analizowanym okresie wyniósł ponad 112 mln zł.

PA. 2.8 - Inwestycje strategiczne o znaczeniu krajowym i wojewódzkim w zakresie rozwoju gazownictwa: gazociąg Świnoujście – Szczecin, gazociąg Szczecin – Gdańsk, gazociąg Szczecin – Lwówek, terminal LNG i gazoport w Świnoujściu.^{4,5,6}

Inwestycjami strategicznymi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim w zakresie gazownictwa, jest budowa gazociągu Świnoujście – Szczecin, budowa gazociągu Szczecin – Gdańsk, budowa gazociągu Szczecin – Lwówek, budowa terminalu LNG i gazoportu w Świnoujściu. Opis podjętych działań w zakresie strategicznych inwestycji o znaczeniu krajowym i wojewódzkim w zakresie rozwoju gazownictwa przedstawiono poniżej.

Rok 2014:

Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

Tabela 5. Działania związane z budową gazociągów w 2014 roku.

Lp.	Nazwa inwestycji	Etap inwestycji	Opis realizacji zadania
1.	Gazociąg Świnoujście-Szczecin	-	Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie - w czerwcu 2014 r.
2.	Gazociąg Szczecin-Gdańsk	etap I Płoty-Karlino	Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie - w listopadzie 2014 r.
3.		etap II Karlino-Koszalin	Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie - w lutym 2015 r.
4.		etap III Koszalin-Słupsk	Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie - w marcu 2015 r.
5.		etap IV Słupsk-Wiczlino	Uzyskanie pozwolenia na użytkowanie wraz z węzłem gazowym w Reszkach - w lipcu 2015 r.
6.		Etap V: Goleniów – Płoty	Zadanie w fazie przedinwestycyjnej
7.	Gazociąg Szczecin-Lwówek	-	W listopadzie 2014 roku Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego w imieniu Wojewody Wielkopolskiego wydał pozwolenie na użytkowanie II etapu gazociągu relacji Szczecin-Lwówek.

Rok 2015:

Polskie LNG S.A.

Realizował budowę części lądowej oraz części morskiej terminala LNG stopień realizacji prac ponad 99%.

PA 2.9 - Zamierzenia rozwojowe o znaczeniu regionalnym w zakresie gazownictwa:

- rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnej, w tym zwłaszcza zamierzenia WSG,

⁴ źródło: „Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.” podsumowanie monitoringu za 2014/2015 rok, Szczecin, maj 2016 r.

⁵ źródło: „Programu rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.”. podsumowanie monitoringu za 2014 rok, Szczecin, kwiecień 2015 r.

⁶ źródło: <http://www.gaz-system.pl/>

- wzrost zużycia LNG,
- wzrost wydobycia gazu ziemnego,
- kontynuacja wydobycia ropy naftowej,
- wydobycie gazu łupkowego.

Pomorze Zachodnie ma znaczenie strategiczne dla rozwoju gazownictwa w Polsce, a także w Europie Środkowo-Wschodniej. W województwie zachodniopomorskim, ze względu na realizację gazoportu w Świnoujściu, dynamicznie rozwija się sektor gazownictwa. Sukcesywnie budowana jest sieć dystrybucyjna. Do końca 2014 roku gaz z sieci nie był doprowadzony do 26 gmin województwa. Najwyższy stopień gazyfikacji wg danych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Poznaniu występuję w gminie Dobra (Szczecińska), Rewal oraz w mieście Koszalin.

Inwestycje z zakresu gazownictwa w latach 2014-2015 prowadziły następujące spółki:

- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku,
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Poznaniu,
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Poznaniu, Zakład w Koszalinie,
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Poznaniu, Zakład w Szczecinie,
- G.EN.GAZ ENERGIA Sp. z o.o.,
- Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.,
- Polskie LNG S.A.

Jako plany na najbliższą przyszłość w zakresie gazownictwa należy wskazać dokończenie i rozpoczęcie komercyjnych dostaw gazu do gazoportu w Świnoujściu oraz budowa korytarza norweskiego, którego pierwszym etapem będzie realizacja inwestycji BalticPipe, czyli gazociągu łączącego Polskę i Danię.

PA 2.10 - Elektrownia jądrowa - lobbing i stworzenie korzystnych warunków dla lokalizacji EJ na terenie województwa.

Po przeprowadzeniu przez PGE EJ 1 w województwie pomorskim szeregu analiz, w tym wstępnej inwentaryzacji siedliskowej oraz analiz hydrogeologicznych zapadła decyzja o rezygnacji z prowadzenia badań lokalizacyjnych i środowiskowych w lokalizacji Gąski w województwie zachodniopomorskim.

PA 2.11 - Kontrola dotrzymywania przez podmioty korzystające ze środowiska standardów emisyjnych.

Zadanie było realizowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. W latach 2014-2015 przeprowadzano m.in. kontrole dotrzymywania standardów emisyjnych przez podmioty korzystające ze środowiska, dla których standardy emisyjne zostały określone. Inspektorzy WIOŚ w Szczecinie prowadzili kontrole planowe zgodnie z przyjętym i zatwierdzonym przez Wojewodę Zachodniopomorskiego rocznym planem kontroli. Kontrole pozaplanowe wykonywane są w ramach rezerwy czasowej na wnioski organów administracji publicznej, innych jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Szczególnym przypadkiem kontroli pozaplanowych są kontrole interwencyjne.

PA 2.12 - Zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin.

Działanie to jest realizowane w sposób ciągły i jest jednym z głównych elementów zrównoważonej mobilności miejskiej. Pojazdy, aby były niskoemisyjne, powinny spełniać normę emisji spalin EURO VI. Priorytetowo powinien być traktowany zakup pojazdów o alternatywnych systemach napędowych (elektrycznych, hybrydowych, na biopaliwa, napędzanych wodorem itp.).

Wykaz działań zrealizowanych w ramach ww. zadania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6. Wykaz inwestycji zakupu pojazdów transport publicznego o niskiej emisji spalin

Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Efekty rzeczowe w 2014 r.	Efekty rzeczowe w 2015 r.
Gmina Miasto Stargard	W 2014 r.: 2 autobusy spełniające normę emisji spalin EEV i 4 autobusy spełniające normę emisji spalin EURO VI. W 2015 r.: 3 autobusy spełniające normę emisji spalin EURO VI	6 pojazdów	3 pojazdy
Gmina Miasto Szczecin	Zakup autobusów miejskich pojedynczych	W latach 2013-2014 zakupiono 2 szt. Zadanie ciągłe, w trakcie realizacji.	-
Gmina Miasto Szczecin	Wymiana taboru komunikacji autobusowej na pojazdy spełniające normy emisji spalin Euro 5 lub zamianę autobusów zasilanych olejem napędowym na autobusy zasilane alternatywnym paliwem gazowym – wymiana taboru autobusowego na pojazdy zasilane olejem napędowym z normą Euro 6	-	Ilość wymienionych pojazdów 3
Gmina Miasto Szczecin	Modernizacja starego taboru tramwajowego, typu Tatra KT 4Dt	-	Zmodernizowano 12 tramwajów
Gmina Miasto Szczecin	Modernizacja starego taboru tramwajowego typu 105Ng	-	Zmodernizowano 12 tramwajów
Gmina Świdwin	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego z napędem 4x4 do OSP Bierzwica	zakup samochodu o niskiej emisji	-
Gmina Węgorzyno	Dofinansowanie zakupu pojazdu służbowego oznakowanego dla Komendy Powiatowej Policji w Łobzie	-	-
Miasto Koszalin	W 2014 r. zakupiono 2 autobusy spełniające standardy jakościowe – norma emisji spalin EURO-5 natomiast w 2015 r. zakupiono 5 autobusów spełniające standardy jakościowe – norma emisji spalin EURO-4. Działania realizowane są w miarę możliwości finansowych.	-	-
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	Zakup i modernizacja taboru tramwajowego	-	Liczba nowych środków transportu komunikacji zbiorowej (tramwaje): 2 szt.; Liczba zmodernizowanych środków transportu komunikacji zbiorowej (tramwaje): 14 szt.; Pojemność jednostek zakupionego taboru komunikacji miejskiej: 412 miejsc; Pojemność jednostek zmodernizowanego taboru komunikacji miejskiej: 1372 miejsc

Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Efekty rzeczowe w 2014 r.	Efekty rzeczowe w 2015 r.
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	"Zakup taboru autobusowego na potrzeby SPA „Klonowica” sp. z o.o. w Szczecinie - etap II"	-	Liczba nowych środków transportu komunikacji zbiorowej (autobusy): 2 szt.; Pojemność jednostek zakupionego taboru komunikacji miejskiej: 270 miejsc
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	"Zakup taboru autobusowego na potrzeby SPPK Sp. z o.o. – etap II"	-	Liczba nowych środków transportu komunikacji zbiorowej (autobusy): 9 szt. Pojemność jednostek zakupionego taboru komunikacji miejskiej: 1203 miejsca
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	"Zakup taboru autobusowego na potrzeby SPA "Dąbie" sp. z o.o. w Szczecinie - etap II"	-	Liczba nowych środków transportu komunikacji zbiorowej (autobusy): 3 szt.; Pojemność jednostek zakupionego taboru komunikacji miejskiej: 453 miejsca

Na zakup wymienionych w tabeli pojazdów przeznaczono kwotę przekraczającą 38 mln zł.

PA 2.13 - Budowa obwodnic, przebudowa, modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg.

Budowa obwodnic, przebudowa oraz modernizacja stanu technicznego dróg realizowana jest wraz z rozwojem i modernizacją infrastruktury drogowej województwa. Warto zaznaczyć, iż podejmowane działania są ściśle powiązane z realizacją zadań na rzecz poprawy klimatu akustycznego, opisanych w podrozdziale H 2.1. Przykładowe inwestycje z zakresu modernizacji i budowy dróg, które prowadzone były na terenie województwa zachodniopomorskiego w okresie sprawozdawczym, zebrano w tabeli. Dane pozyskano w drodze ankietyzacji.

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Tabela 7. Inwestycje dotyczące budowy traktów komunikacyjnych w latach 2014-2015

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
1.	Gmina Banie	Przebudowa drogi Swobnica Piaski-Las przebudowa drogi Kunowo-Parnica	1 875 656	środki krajowe, środki własne
2.	Gmina Biały Bór	Przebudowa dróg w ulicach Białego Boru	1 499 972	środki zewnętrzne, środki własne
3.	Gmina Bobolice	Poprawa stanu technicznego dróg gminnych	308 005	środki własne
4.		Poprawa bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego na DK11 i DK25 w województwie zachodniopomorskim w m. Bobolice. Inwestycja realizowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Szczecin w latach 2014-2015	-	-
5.		Remont nawierzchni drogi wojewódzkiej nr 205 Bobolice-Chociwle. Inwestycja zrealizowana przez Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie w 2015 r.	-	-
6.	Gmina Borne Sulinowo	Remont drogi gminnej ul. Towarowej w Bornem Sulinowie"	20 664	środki własne
7.		Remont dróg gminnych w miejscowości Ciemino i Łącznie"	9 680	środki własne
8.		Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Ciemino, gm. Borne Sulinowo"	384 969	PROW 2014-2020, środki własne
9.	Gmina Choszczno	Przebudowa dróg w obrębie ulic Rybackiej i Obrońców Westerplatte w Choszcznie	25 461	środki własne
10.		Przebudowa drogi w Suliszewie	27 060	-
11.		Przebudowa drogi w Wardyniu	14 760	-
12.		Przebudowa ul. Grunwaldzkiej w Choszcznie	25 461	środki własne
13.		Budowa infrastruktury i nawierzchni ul. Kanałowej w Choszcznie	75 702	środki własne
14.	Gmina Dobra	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg	11 501 311	środki własne, środki krajowe
15.	Gmina Dziwnów	Przebudowa dróg	2 527 005	środki krajowe, środki własne
16.	Gmina Karlino	Wspólna rewitalizacja infr. zabytkowej w centrach miast Karlino - Wolgast zagospodarowanie terenu przy ul. Konopnickiej	5 073 160	WFOSIGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
17.		Budowa małej infrastruktury turystycznej z budową dróg dojazdowych w miejscowości Karścino	1 326 019	środki zewnętrzne, środki własne
18.		Przebudowa i remont dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Lubiechowo	3 493 108	środki krajowe, środki własne
19.	Gmina Kobylanka	Przebudowa ul. Popiełuszki	337 747	-
20.	Gmina Kołobrzeg	przebudowy i budowy dróg na terenie gminy oraz chodników i ciągów pieszo-rowerowych	9 870 433	środki zewnętrzne, środki własne, RPO WZ 2014-2020, inne
21.	Gmina Miasto Kołobrzeg	Remonty i przebudowa dróg gminnych oraz przebudowa mostu nad rzeką Parsętą w ciągu ul. Łopuskiego.	10 862 191	środki krajowe, środki własne
22.		III. Poprawa dostępności do portu Kołobrzeg od strony lądu (drogi i kolej) – Etap I	45 588 814	POIiŚ 2014-2020, środki własne
23.	Gmina Miasto Stargard	DROGI: 2014 r. budowa; 2015 r. modernizacja 625,85 m i przebudowa 1010 m	25 028 808	NFOSIGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
24.	Gmina Miasto Szczecin	Przebudowa ul. Niemierzyńskiej, Arkońskiej, Spacerowej do Al. Wojska Polskiego Etap III Przebudowa ul. Arkońskiej	590 000	inne
25.		Przebudowa ul. Autostrada Poznańska Przebudowa ul. Floriana Krygiera celem połączenia z A6	1 108 000	inne
26.		Przebudowa ul. Szafera (od Al. Wojska Polskiego do ul. Sosabowskiego)	265 000	inne
27.		Modernizacja infrastruktury torowo- sieciowej	3 123 000	środki własne
28.		Przebudowa torowisk	115 831 000	inne, POIiŚ 2014-2020, środki własne
29.		Budowa Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju	170 643 000	-

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
30.		Obwodnica Śródmieścia Szczecina	382 000	-
31.		Budowa Trasy Północnej (Warcisława)	7 582 000	-
32.		Przebudowa układu komunikacyjnego (Łasztownia- Kępa Parnicka) (Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie)	0	-
33.		Budowa ul. Nowoprzestrzennej	0	środki własne
34.	Gmina Międzyzdroje	w 2014: opracowanie dokumentacji przebudowy drogi - ulicy Leśnej, remont ulicy Książąt Pomorskich, Orzeszkowej, Słonecznej, Stromej w 2015: remont ulicy Bocznej, Gryfa Las, Piaskowej	282 375	środki własne
35.		2014r : budowa dróg na osiedlu rzemieślniczym -dokumentacja, budowa drogi -ulicy Komunalnej wraz z budowa kanalizacji deszczowej i sanitarnej 2015r. : przebudowa ul.Myśliwskiej, Sportowej, Mieszka z sieciami (dokumentacja), rozbudową ulicy Leśnej wraz z sieciami	5 345 776	środki krajowe, środki własne
36.	Gmina Nowe Warpno	Modernizacja dróg gminnych	2 090 571	środki własne
37.	Gmina Pełczyce	Poprawa stanu istniejących dróg	990 392	inne
38.		Poprawa stanu istniejących dróg	153 381	inne
39.		Poprawa stanu istniejących dróg	306 961	inne
40.		Poprawa stanu istniejących dróg	233 813	inne
41.		Poprawa stanu istniejących dróg	87 838	inne
42.		Poprawa stanu istniejących dróg	138 049	inne
43.		Poprawa stanu istniejących dróg	63 082	inne
44.		Poprawa stanu istniejących dróg	20 001	środki własne
45.	Gmina Połczyn-Zdrój	Przebudowa drogi osiedlowej Łężek wraz z odwodnieniem	778 160	środki własne
46.	Gmina Sianów	Poprawa układu komunikacyjnego miasta Sianowa (projekt techniczny)	48 000	środki własne
47.		Przebudowa nawierzchni drogi w Kłosie	8 000	środki własne
48.		Przebudowa dróg gminnych	192 000	środki własne
49.		Przebudowa nawierzchni ul. Dworcowej w Sianowie	243 000	środki własne
50.		Zagospodarowanie centrum wsi Węgorzewo Koszalińskie	228 000	PROW 2014-2020, środki własne
51.		Przebudowa drogi powiatowej nr 5535Z ul. Słupskiej w Koszalinie wraz z budową ścieżki rowerowej w pasie drogowym tej drogi-połączenie układu komunikacyjnego drogi gminnej z drogą powiatową	14 000	środki własne
52.		Budowa chodnika w Siecieminiu	298 000	inne
53.		Przebudowa nawierzchni drogi Rzepkowo- Iwięcino	297 000	środki własne
54.		Budowa ul.Podgórnej i Rzemieślniczej do ul. Słonecznej w Sianowie w ramach połączenia układu komunikacyjnego drogi krajowej nr 6 z drogą powiatową nr 3543 Z	592 000	środki własne
55.		Budowa chodnika wraz z odwodnieniem w Dąbrowie	1 000	środki własne
56.		Budowa wyniesionego przejścia dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 3592 Z na ul. Mickiewicza w Sianowie	28 000	środki własne
57.		Przebudowa i remont drogi powiatowej nr 3546 Z Sianów - Nadbór	490 000	środki własne
58.		Przebudowa drogi gminnej w Maszkowie - droga z płyt YOMB	109 000	środki własne
59.	Gmina Stara Dąbrowa	Modernizacji drogi w m. Załęcze	100 000	środki własne
60.		Modernizacji drogi w m. Załęcze	100 000	środki własne
61.	Gmina Stepnica	Budowa drogi na działce nr 257/5 w Stepnicy (droga wewn. przy ul. Tęczowej)	27 272	środki własne
62.		Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych na działce 392 w Żarnowie	341 103	środki własne, inne
63.		Budowa drogi po torowisku w Stepnicy	3 000 000	środki własne, środki krajowe

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
64.		Budowa łącznika między drogami gminnymi przy osiedlu na ul. Kolejowej w Stepnicy	268 456	środki własne, środki krajowe
65.	Gmina Suchań	przebudowa drogi w miejscowości Suchanówko	446 634	inne, środki własne
66.		przebudowa drogi w miejscowości Suchanówko	444 258	inne, środki własne
67.	Gmina Świeszyno	przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych na terenie miejscowości Świeszyno - Kępa Świeszynska - Olszak etap I	844 851	środki zewnętrzne, środki własne
68.		Przebudowa i remont drogi powiatowej Nr 3529Z w partnerstwie z Powiatem Koszalińskim	6 274 357	środki krajowe, środki własne
69.	Gmina Tuczno	modernizacja, remonty bieżące dróg i chodników gminnych	304 376	-
70.	Gmina Ustronie Morskie	Budowa i przebudowa drogi gminnej wraz z przepustem w Ustroniu Morskim	519 503	środki krajowe
71.		Budowa drogi gminnej w Sianożętach	753 990	środki krajowe
72.	Gmina Węgorzyno	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Sarnikierz	376 023	WFOSIGW
73.		Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Gościsław, o dł. 0,98 km, szer. 4,0	373 555	WFOSIGW
74.		Zagospodarowanie terenu osiedla 40-lecia PRL w miejscowości Węgorzyno-Etap I	323 746	środki własne
75.		zagospodarowanie terenu Osiedla 40lecia PRL w miejscowości Węgorzyno	39 112	środki własne
76.		Przebudowa drogi w Kąkolewicach	25 332	środki własne
77.		Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Sarnikierzu	23 370	środki własne
78.		Przebudowa ulic Zamkowej, Pionierów, Witosa i Sikorskiego w Węgorzynie	38 491	środki własne
79.		Modernizacja, remont drogi gruntowej w Lesięcinie	90 183	środki zewnętrzne
80.		Przebudowa drogi o nawierzchni brukowej w Mieszewie	29 000	-
81.		Przebudowa drogi gminnej w Węgorzynie łączącej drogę gminną ul. Kopernika z drogą wojewódzka ul. Jagiellońska	23 370	środki własne
82.	Gmina Wolin	Przebudowa drogi gminnej dojazdowej do gruntów rolnych - ŁADZIN-RABIĄŻ-DOMYSŁÓW.	1 268 692	środki krajowe, środki własne
83.		Przebudowa ulicy Słowiańskiej w Wolinie.	701 342	środki własne
84.		Przebudowa ulicy Mieszka w Wolinie.	334 043	środki własne
85.	Gmina Złocieniec	ulice i chodniki Osiedle Czaplincekie, chodnik ul. Lotników	83 838	środki własne
86.		chodnik Bobrowo	96 179	PROW 2014-2020, środki własne
87.		przebudowa nawierzchni jezdni i chodników ul. Armii Polskiej	206 343	środki własne
88.		ul. Włókiennicza	63 393	środki własne
89.		przebudowa drogi gruntowej Rzęśnica- Darskowo	398 460	inne, środki własne
90.		ul. 11 Listopada	59 808	środki własne
91.	Miasto Białogard	Przebudowa i poprawa stanu technicznego dróg miejskich	2 749 051	środki własne
92.	Powiat Myśliborski	Budowa i przebudowa dróg, poprawa stanu technicznego dróg	2 987 169	inne, środki własne
93.		Przebudowa dróg powiatowych	2 987 109	inne, środki krajowe, środki własne
94.	Starostwo Powiatowe w Choszcznie	Zadania realizowane przez Powiatowy Zarząd Dróg w Choszcznie: 1. Przebudowa drogi powiatowej nr 2231Z Słonice - Objezierze wraz ze skrzyżowaniem drogi nr 2212Z (2014 r.) 2. Wykonanie nakładki bitumicznej droga nr 2208Z w m. Chrapowo (2014 r.) 3. Wykonanie nakładki bitumicznej droga nr 2222Z m. Recz ul. Leśna.(2014 r.) 4. Wykonanie nakładki bitumicznej droga nr 2224Z w m. Dominikowo.(2014 r.) 5. Wykonanie nakładki bitumicznej droga nr 2202Z w m. Oraczewice.(2014 r.) 6. Wzmocnienie poboczy droga nr 2234Z Drawno - Barnimie.(2014 r.) 7. Wyrównanie nawierzchni brukowcowej - nakładka bitumiczna droga nr 2207Z m. Choszczno ul. Oś. Północne.(2014 r.) 1. Przebudowa drogi powiatowej nr 2210Z od skrzyżowania z drogą wojewódzka nr 151 przez	9 016 820	środki własne, środki krajowe

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

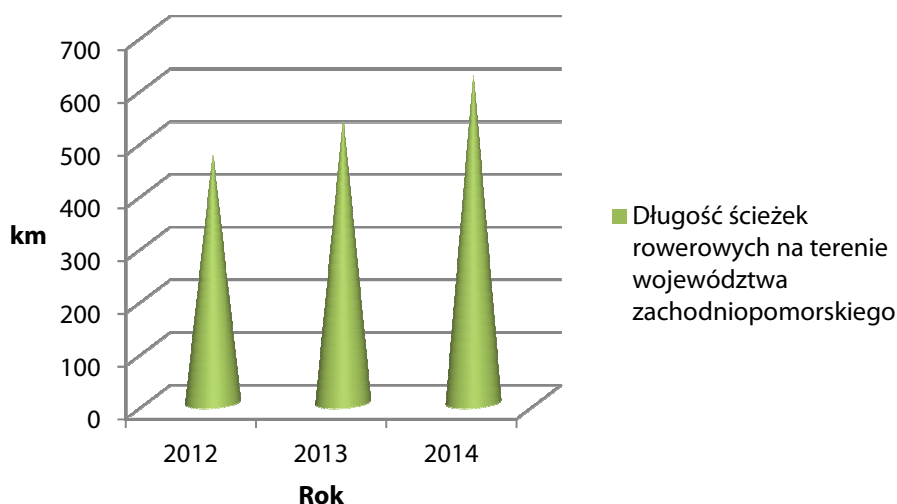
Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
		Nadarzyn do miejscowości Plotno (2015 r.) 2. Wyrównanie nawierzchni brukowej - nakładka bitumiczna droga nr 1785Z m. Bonin (2015 r.) 3. Wyrównanie nawierzchni brukowej - nakładka bitumiczna droga nr 2234Z m. Konotop (2015 r.) 4. Wyrównanie nawierzchni brukowej - nakładka bitumiczna droga nr 2218Z m. Żeńsko (2015 r.) 5. Przebudowa drogi nr 2231Z wraz z remontem przepustu m. Rębusz (2015 r.) 6. Wyrównanie nawierzchni brukowej - nakładka bitumiczna droga nr 2217Z Lubiana - Lubianka (2015 r.) 7. Wyrównanie nawierzchni bitumicznej = nakładka bitumiczna droga nr 2201Z m. Radaczewo (2015 r.) 8. Wyrównanie nawierzchni bitumicznej - nakładka bitumiczna droga nr 2231Z Rębusz - Starzyce (2015 r.)		
95.	Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	Realizacja zadań modernizacji na drogach powiatowych, w oparciu o uprzednio opracowany program i harmonogram prac	8 048 115	środki zewnętrzne, środki własne
96.	Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu	W 2014 roku Starosta Kołobrzeski wydał pozwolenia na przebudowę dróg gminnych: obr. Piotrowice,, obr. Skoczów, obr. Wrzosowo, gm. Dygowo; przebudowę drogi powiatowej obr. Piotrowice; przebudowę ulicy Spacerowej wraz z niezbędną infrastrukturą podziemną na wyznaczonym odcinku, budowa ścieżki rowerowej, obr. 4 miasto Kołobrzeg; przebudowę dróg gminnych w Grzybowie / 2 decyzje/, budowę drogi w Kądzieńnie, gm. Kołobrzeg, budowę drogi wewnętrznej obr. miasto Gościno; realizację inwestycji drogowej - przebudowa wraz z budową chodnika na wyznaczonym odcinku obr. Wartkowo, gm. Gościno. W 2015 roku : przebudowa dróg gminnych - ul. Kołobrzeska, IV DWP i Świdwińskiej wraz z infrastrukturą techniczną oraz przebudową skrzyżowania z drogami powiatowymi celem poprawienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz skomunikowania ulic z nowo wybudowaną obwodnicą Gościna w drodze wojewódzkiej nr 162 obr. Gościno, budowa ulicy Ogrodowej w Gościnie, drogi wewn. wraz z podłączeniem do drogi krajowej nr 11 obr. Kądzienno, gm. Kołobrzeg, drogi wewn. na wyznaczonym odcinku obr. Charzyno gm. Siemyśl - etap I, przebudowa ul. Towarowej i odcinka ul. Zdrojowej obr. 4 w Kołobrzegu	-	-
97.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Przebudowa obiektu inżynierskiego (JNI 01007318) w ciągu drogi powiatowej nr 1272Z wraz z dojazdami	1 543 078	środki własne, środki krajowe
98.		Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Turowo	3 286 839	inne, środki zewnętrzne, środki własne
99.		Budowa chodnika w miejscowości Barwice ul. Zielona (gmina Barwice)	25 882	środki zewnętrzne, środki własne
100.		Budowa chodnika w miejscowości Parsęcko (gmina Szczecinek)	22 022	środki zewnętrzne, środki własne
101.		Budowa chodnika w miejscowości Kłodzino (gmina Barwice)	23 425	inne, środki własne
102.		Budowa chodnika w miejscowości Mieszalki (gmina Grzmiąca)	1 320	środki zewnętrzne, środki własne
103.		Budowa chodnika w miejscowości Grzmiąca ul. Kolejowa (gmina Grzmiąca)	5 508	środki zewnętrzne, środki własne
104.		Budowa zatoki autobusowej w miejscowości Dąbie (gmina Borne Sulinowo)	17 063	środki własne
105.		Budowa chodnika w miejscowości Czechy (gmina Grzmiąca)	82 104	inne, środki własne
106.		Budowa chodnika w miejscowości Ostrowąsy (gmina Barwice)	12 275	środki własne
107.		Przebudowa zatoki autobusowej w miejscowości Piława (gmina Borne Sulinowo)	2 588	środki zewnętrzne, środki własne
108.		Budowa chodnika w miejscowości Mosina (gmina Szczecinek)	6 937	środki zewnętrzne, środki własne
109.	Budowa chodnika w miejscowości Polne (gmina Barwice)	14 039	środki własne	
110.	Budowa chodnika w miejscowości Juchowo (gmina Borne Sulinowo)	19 506	środki własne	
111.	Budowa chodnika w miejscowości Turowo (gmina Szczecinek)	22 712	środki zewnętrzne, środki własne	
112.		Przebudowa obiektu inżynierskiego JNI 01007391 w ciągu drogi powiatowej nr 1183Z Białowas -	1 228 550	środki krajowe, środki własne

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
		Sulikowo wraz z dojazdami		
113.		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1297Z ul. Staszica w Szczecinku - I etap	556 546	inne, środki zewnętrzne, środki własne, środki krajowe
114.		Przebudowa drogi powiatowej nr 1301Z ul. Wojska Polskiego w Bornem Sulinowie	3 822 791	inne, środki zewnętrzne, środki własne, środki krajowe
115.		Przebudowa ul. Kościuszki (droga powiatowa nr 1315Z) w Szczecinku	1 500 031	inne, środki własne, środki krajowe
116.		Ciągi komunikacyjne na drogach powiatowych	84 500	-
117.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 114 na odcinku Trzebież - Police etap II	8 387 326	RPO WZ 2014-2020
118.		Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 163 na odcinku Czaplnek - Wałcz - etap II Machliny - Glinki	27 015 307	RPO WZ 2014-2020
119.		Przebudowa drogi nr 203 na odcinku Iwięcino-Darłowo etap I Iwięcino-Dąbki	43 213 444	RPO WZ 2014-2020
120.		Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 163 na odcinku Czaplnek - Wałcz - etap III Czaplnek - Machliny	17 139 420	RPO WZ 2014-2020
121.		Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 167 na odcinku Koszalin - droga nr 168	28 805 000	RPO WZ 2014-2020
122.		Budowa Trasy Północnej w Szczecinie – etap II wraz z dojazdem przez ulicę Łączną	31 477 892	RPO WZ 2014-2020
123.		Przebudowa ulic: Potulicka-Narutowicza w Szczecinie	31 249 134	RPO WZ 2014-2020
124.		Przebudowa ulicy Słowackiego w Świnoujściu	6 542 177	RPO WZ 2014-2020
125.		Budowa Trasy Północnej w Szczecinie - etap Ib	7 152 564	RPO WZ 2014-2020
126.		Usprawnienie układu komunikacyjnego miasta Koszalina – etap II	18 028 935	RPO WZ 2014-2020
127.		Przebudowa ulic: Hołdu Pruskiego, Kard. Stefana Wyszyńskiego i Monte Cassino w Świnoujściu	5 560 770	RPO WZ 2014-2020
128.	Zarząd Dróg Miejskich w Koszalinie	Budowa i przebudowa dróg stanowiących zewnętrzny pierścień układu komunikacyjnego miasta Koszalina – połączenie ul. BoWiD z ul. Władysława IV	41 203 480	środki własne, RPO WZ 2014-2020
129.		Przebudowa ul. 4 Marca na odcinku od ul. Sezamkowej do skrzyżowania z ul. Wojska Polskiego wraz z przebudową obiektu mostowego na rzece Dzierżęcince w Koszalinie. Przebudowa skrzyżowania ulic 4 Marca i Wojska Polskiego w Koszalinie	3 687 446	środki własne, RPO WZ 2014-2020
130.		ul. Bohaterów Warszawy - etap I	3 561 559	POIiŚ 2014-2020, środki własne
131.		Przebudowa ul. Mieszka I na odcinku od ul. Bohaterów Warszawy do ul. BOWiD wraz z obiektem mostowym	3 717 702	środki własne, środki krajowe
132.		Przebudowa ul. Słupskiej w Koszalinie wraz z budową ścieżki rowerowej	7 536 804	środki krajowe, środki własne
133.		Przebudowa ul. Oskara Lange w Koszalinie	3 265 153	środki własne

PA 2.14 - Zintensyfikowanie ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych i tworzenie nowych ścieżek rowerowych.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego sukcesywnie przybywa ścieżek rowerowych. W 2014 r. ich długość była o blisko 16% większa niż w 2013 r. Długość sieci ścieżek rowerowych na terenie województwa zachodniopomorskiego została przedstawiona na poniższym wykresie.

Rysunek 4. Długość ścieżek rowerowych na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2014.

Należy zaznaczyć, że zwiększanie dostępności do ścieżek rowerowych z punktu ochrony środowiska jest działaniem pożądanym. Głównymi korzyściami rozbudowy infrastruktury rowerowej jest mniejszy ruch pojazdów spalinowych na drogach oraz zmniejszenie hałasu. Jazda rowerem jest dobrym uzupełnieniem komunikacji zbiorowej.

Zadanie realizowane jest na terenie całego województwa głównie przez jednostki samorządu terytorialnego. W latach 2014-2015 na realizację zadania przeznaczono ponad 36 mln zł. Przykłady podjętych działań opisano poniżej.

Tabela 8. Inwestycje dotyczące budowy ścieżek i infrastruktury rowerowej w latach 2014-2015.

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
1.	Gmina Dobra	Budowa ścieżki rowerowej Buk - Łęgi	2 704 846	RPO WZ 2014-2020, środki własne
2.	Gmina Gościno	Budowa i zagospodarowanie ścieżek rowerowych na terenie Gminy Gościno . W wyniku realizacji projektu zostało wybudowane 22 km ścieżki rowerowej asfaltowej na terenie całej Gminy Gościno wraz z miejscami postojowymi.	6 216 925	RPO WZ 2014-2020, środki własne
3.	Gmina Miasto Stargard	Budowa ścieżek rowerowych	1 284 171	NFOSIGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
4.	Gmina Miasto Szczecin	Realizacja programu budowy tras rowerowych	4 132 000	środki własne
5.		Przystosowanie dróg leśnych do ruchu pieszo-rowerowego	3 000 000	inne, środki własne
6.	Gmina Nowe Warpno	Trasy rowerowe	3 307 580	środki własne, RPO WZ 2014-2020
7.	Gmina Sianów	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych w Skibnie, Kłosie oraz w Osiekach	723 000	inne
8.		Budowa ciągu pieszo-rowerowego w m. Skwierzynka I etap	395 000	inne, środki własne
9.		Budowa ciągu pieszo-rowerowego w m. Skwierzynka II etap	443 000	środki własne, inne
10.	Gmina Siemysł	Budowa chodników w m. Byszewo i m. Siemysł	60 000	środki własne
11.	Gmina Tuczno	partycypowanie w kosztach budowy ścieżki pieszo - rowerowej w Tucznie	589 495	środki własne
12.	Powiat Myśliborski	Budowa odcinka ścieżki rowerowej	-	środki własne
13.	Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu	W 2015 roku Starosta Kołobrzeski wydał na wniosek pozwolenie na realizację inwestycji drogowej - rozbudowa Międzynarodowej Nadmorskiej Trasy Rowerowej R-10 na wyznaczonym odcinku obr. Dźwirzyno gm. Kołobrzeg; budowę chodnika oraz ścieżki rowerowej przy drodze powiatowej 3355Z w Korzystnie - etap I	-	inne
14.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	"Stargard przyjazny rowerzystom - budowa ciągu pieszo-rowerowego łączącego ulicę Spokojną w Stargardzie Szczecińskim z istniejącą drogą w Golczewie"	1 185 554	RPO WZ 2014-2020
15.		Budowa ciągu pieszo-rowerowego Buk – przejście graniczne Buk/Blankensee – Łęgi w Gminie Dobra	2 671 999	RPO WZ 2014-2020
16.		Budowa ścieżki rowerowej z Goleniowa w kierunku miejscowości Lubczyna	904 953	RPO WZ 2014-2020
17.		„Zaprojektowanie i wykonanie budowy ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku Przeclaw – Kołbaskowo – Rosówek"	-	RPO WZ 2014-2020
18.		Budowa ścieżki rowerowej w Policach w ramach rozwoju turystyki aktywnej w obszarze metropolitalnym	1 307 683	RPO WZ 2014-2020
19.		Budowa spójnego systemu ścieżek rowerowych w Szczecinie (brakujące odcinki w Al. Wyzwolenia, ul. Ku Słońcu, pl. Żołnierza Polskiego i ul. Matejki)	7 453 313	RPO WZ 2014-2020

Tabela 9. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Jakość powietrza (PA)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PA 1. Opracowanie i realizacja programów służących ochronie powietrza.	
PA 1.1.	↔
PA 1.2.	↔
PA 1.3.	↔
PA 1.4.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PA 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.	
PA 2.1.	↔
PA 2.2.	↔
PA 2.3.	↔
PA 2.4.	↔
PA 2.5.	↔
PA 2.6.	↔
PA 2.7.	↔
PA 2.8.	↗
PA 2.9.	↔
PA 2.10.	↑
PA 2.11.	↔
PA 2.12.	↔
PA 2.13.	↔
PA 2.14.	↔

WNIOSKI

PA 1

W ramach celu krótkookresowego PA 1 realizowano działania związane z opracowaniem w 2013 r. Programu Ochrony Powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, tj. aglomeracji szczecińskiej, miasta Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej. Działania koncentrowały się wokół ograniczania emisji powierzchniowej, emisji liniowej, emisji z istotnych źródeł punktowych a także działań z zakresu edukacji ekologicznej i reklamy oraz działań w planowaniu przestrzennym. Kontrolę realizacji POP prowadził WIOŚ w Szczecinie w imieniu Wojewody Zachodniopomorskiego.

PA 2

Działania realizowane w zakresie celu krótkoterminowego PA 2 w większości zostały zrealizowane i mają charakter ciągły. Jedno zadanie zostało zdefiniowane jako zakończone a jedno jest w trakcie realizacji. Zadanie w trakcie realizacji dotyczyło inwestycji strategicznych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim w zakresie rozwoju gazownictwa. Planowane inwestycje są na ukończeniu, jednak gazoport w Świnoujściu nie rozpoczął w analizowanym okresie przyjmowania dostaw gazu. Jako zadanie zrealizowane określono lobbying i stworzenie korzystnych warunków dla lokalizacji elektrowni jądrowej na terenie województwa, ze względu na wykluczenie przez Spółkę PGE EJ 1 lokalizacji elektrowni w Gąskach w województwie zachodniopomorskim.

REKOMENDACJE

PA 1

Opracowywanie programów ochrony powietrza jest podstawowym narzędziem do wdrażania działań naprawczych w zakresie jakości powietrza. Z tego względu, działania z celu krótkoterminowego PA 1 mają charakter ciągły i powinny powtarzać się cyklicznie.

PA 2

W ramach celu PA 2 zaleca się kontynuację prowadzonych działań, głównie tych z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków. W związku z faktem, iż głównym źródłem przekroczeń jakości powietrza jest niska emisja należy promować strategie niskoemisyjne, w szczególności dla obszarów miejskich.

Planując działania należy mieć również na względzie zapisy Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Szczególnie znaczenie będzie mieć wprowadzenie działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu w sektorze energetycznym.

5.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE (W) - Zagrożenia jakości wód, jakość wód powierzchniowych, jakość wód podziemnych.

W ramach priorytetu WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE (W) – zagrożenia jakości wód; jakość wód powierzchniowych; jakość wód podziemnych wyznaczono 1 cel długoterminowy oraz 4 cele krótkoterminowe.

Województwo zachodniopomorskie położone jest w obrębie trzech regionów wodnych: Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, Warty oraz Ücker. Organem właściwym w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, a także regionu wodnego Ücker, jest Dyrektor RZGW w Szczecinie, a dla regionu wodnego Warty Dyrektor RZGW w Poznaniu.

Cel strategiczny (długoterminowy): Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 1. Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

W 1.1 - Opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych i ogłoszenie ich w drodze aktu prawa miejscowego na obszarze działania RZGW w Szczecinie.

Dnia 2 kwietnia 2014 r. przyjęto rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Warty, opublikowanego w 8 dziennikach urzędowych województw, w tym województwa zachodniopomorskiego, które weszło w życie z dniem 1 maja 2014 r.

Zgodnie z art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.), warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty sporządza Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, kierując się ustaleniami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. z 2011 r., nr 40, poz. 451). Na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy Prawo wodne warunki korzystania z wód regionu wodnego określają: szczegółowe wymagania w zakresie stanu wód wynikające z ustalonych celów środowiskowych, priorytety w zaspakajaniu potrzeb wodnych, ograniczenia w korzystaniu z wód na obszarze

regionu wodnego lub jego części albo dla wskazanych jednolitych części wód niezbędne dla osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych.

W 1.2 - Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni, wyznaczonych w Planach gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy i ogłoszenie ich w drodze aktu prawa miejscowego - na obszarze działania RZGW w Szczecinie.

W ramach realizacji zadania RZGW w Szczecinie opublikowało w 2015 r.:

- Rozporządzenie Nr 7/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 15 lipca 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Gowienicy.
- Rozporządzenie Nr 8/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 23 września 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni Tywy.

W latach sprawozdawczych przygotowywane było również rozporządzenie Nr 5/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, które zostało opublikowane dnia 18 marca 2016 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód Lewobrzeżnej Zlewni Dolnej Odry.

W 1.3 - Organizacja i przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych wraz z konsultacjami społecznymi projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza na obszarze działania RZGW w Szczecinie.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza stanowi podstawowy dokument planistyczny w zakresie gospodarowania wodami. Opracowywany jest przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej dla 10 obszarów dorzeczy: Odry, Wisły, Dniestru, Dunaju, Jarft, Łaby, Niemna, Pregoty, Świeżej, Ücker". Zgodnie z art. 119 ust. 7 Prawa wodnego projekt planu jest poddawany pod konsultacje ze społeczeństwem.

Konsultacje społeczne dotyczące pierwszej „aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” prowadzone były w okresie od 25 listopada 2014 r. do 22 czerwca 2015 r. w sposób skoordynowany z konsultacjami społecznymi w sprawie projektu Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty. Wszelkie uwagi i wnioski, które wpłynęły do RZGW w Poznaniu zostały przekazane celem ich analizy do Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, który jest właściwym organem do ich rozpatrzenia.

Zgodnie z otrzymanymi ankietami w ramach realizacji powyższego działania RZGW w Poznaniu zorganizował dwa spotkania:

- w dniu 09.09.2014 r. w Hotelu IOR w Poznaniu zorganizowano regionalne seminarium w ramach kampanii informacyjnej poprzedzającej konsultacje społeczne projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.
- w dniu 11.05.2015 r. w Hotelu IOR w Poznaniu zorganizowano regionalne forum wodne – spotkanie informacyjno-konsultacyjne zorganizowane w ramach konsultacji społecznych projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Informacje nt. przedmiotowych spotkań przesłano do gmin leżących w regionie wodnym Warty w granicach województwa zachodniopomorskiego.

Na realizację zadania uzyskano dofinansowanie z NFOŚiGW. W 2014 r. wydano 163,200 tys. zł, natomiast w 2015 r.- 54,400 tys. zł.

W 1.4 - Budowa i modernizacja systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego zadanie polegające na budowie i modernizacji systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich realizowane jest w sposób ciągły. Obrazują to dane dotyczące rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w województwie, które zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 10. Dane dotyczące odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w województwie zachodniopomorskim, w latach 2012-2014⁷

Wielkość	Jednostka	Rok		
		2012	2013	2014
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	1 325 165	1 331 898	1 378 384
korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	77,00	77,50	80,40
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	7 102,70	7 284,10	7 590,00
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	120 246	124 085	127 856
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	%	80,90	81,90	82,10
Oczyszczalnie komunalne				
wielkość oczyszczalni w RLM	os.	2 866 798	2 957 399	3 076 924
mechaniczne	szt.	19	14	13
biologiczne	szt.	163	168	173
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	68	68	68
Ścieki komunalne				
ścieki komunalne oczyszczone ogółem	dam ³	73 956,00	72 510,00	71 753,00
odprowadzane w czasie doby do kanalizacji	dam ³	202,10	198,70	196,70
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowiezonymi	dam ³	97 560,00	93 884,00	90 083,00
ścieki komunalne oczyszczane mechanicznie	dam ³	245,00	88,00	75,00
ścieki komunalne oczyszczane biologicznie	dam ³	9 559,00	8 724,00	8 678,00
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	dam ³	99,67	99,88	99,85
ścieki komunalne oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³	64 152,00	63 698,00	63 000,00
ścieki komunalne odprowadzone	dam ³	73 956,00	72 510,00	71 786,00

Analiza danych za lata 2012-2014 pozwala stwierdzić, że na terenie województwa zachodniopomorskiego wzrasta liczba osób korzystających z kanalizacji. W 2014 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 1 378 384 osób, w porównaniu do roku 2012 zaobserwowano prawie 4% wzrost (tj. o 53 219 os. więcej). Zwiększa się tym samym długość, czynnej sieci kanalizacyjnej, w 2014 r. długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 7 590 km i w stosunku do roku 2012 wzrosła o 6,5% (487,30 km).

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w drodze ankietyzacji, w 2014 i 2015 r. z zakresu budowy i modernizacji systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich. zrealizowano 75 działań. Informację na temat prowadzonych przez JST inwestycji zebrano w poniższej tabeli.

⁷ źródło: GUS, dane za lata 2012-2014, wg stanu na dzień 31.12.2015 r.

Tabela 11. Inwestycje dotyczące budowy i modernizacji systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich w 2014 i 2015 r.

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
1.	Biały Bór	Budowa sieci kanalizacyjnej	0	301,445	PROW 2014-2020, środki własne
2.	Gmina Miasto Szczecin	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na nb. Warsztatowym- przewiduje się przebudowę i budowę kanalizacji sanitarnej, przepompownię ścieków sanitarnych wraz z zasilaniem, oświetleniem, ogrodzeniem oraz studnią do poboru próbek ścieków, przebudowę i budowę kanalizacji deszczowej wraz z układem podczyszczania ścieków deszczowych	0	0	-
3.		Przełączenie ścieków sanitarnych z Płw. Katowickiego do oczyszczalni "Międzyodrze". Budowa kanalizacji ciśnieniowo-grawitacyjnej, przepompowni ścieków, kabli sygnalizacyjnych i energetycznych oraz światłowodu	0	0	-
4.	Urząd Gminy Świdwin	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Bierzwnicy, Lekowie i Rusinowie	1 028,095	0	PROW 2014-2020, środki własne
5.		Budowa sieci wodociągowej w miejscowości oraz wodociągu Bełtno - Rusinowo	555,481	0	PROW 2014-2020, środki własne
6.	Urząd Gminy Kozielice	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tetyń z przesyłem do Trzeborza	2 744,550	0	PROW 2014-2020, środki własne
7.		Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Kozielicach	0	2 855,749	PROW 2014-2020, środki własne
8.	Urząd Gminy Nowogródek Pomorski	Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Karsko	0	1 191,489	PROW 2014-2020, środki własne
9.		Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Golin wraz z kanalizacją	248, 510	0	PROW 2014-2020, środki własne
10.	Urząd Gminy Banie	Budowa oczyszczalni ścieków w m. Lubanowo i kanalizacji sanitarnej	2 636,886	1 452,002	PROW 2014-2020, środki własne
11.	Gmina Połczyn-Zdrój	Budowa lokalnej oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej w m. Gawroniec	2 694, 930	0	PROW 2014-2020, środki własne
12.	urząd Gminy w Bierzwniku	Budowa przyłączy do kanalizacji w Breniu	0,030	0,035	Środki własne
13.	Urząd Gminy i Miasta w Sianowie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej- Sianów ul. Łużycka 23 i 23 A	0	0,052	Środki własne
14.		Kanalizacja Zachód	0,039	0	WFOSIGW, PROW 2014-2020
15.		Kanalizacja Zachód	0	9,365	WFOSIGW, PROW 2014-2020
16.		Budowa kanalizacji sanitarnej w Rzepkowie (projekt techniczny)	0	0,008	Środki własne
17.	Gmina Tuczno	Zmiana granic Aglomeracji Tuczno	8,000	1,600	Środki własne
18.		Aktualizacja ewidencji zbiorników bezodpływowych	0	0	-
19.		Budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej z przyłączami, przepompownią ścieków dla domków jednorodzinnych i budynków mieszkalnych przy ul. Wolności i Przemysłowej w Tucznie	0	2 942,000	PROW 2014-2020, środki własne
20.	Urząd Gminy Manowo	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Cewlino i Manowo oraz kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej z przepompownią ścieków w miejscowości Manowo	0	393,124	PROW 2014-2020, środki własne
21.	Gmina Węgorzyno	Przebudowa sieci wodociągowej - montaż studni wodomierzowej Gościsław	36,729	0	Środki własne
22.		Budowa sieci wodociągowej-przesyłowej w północno-wschodniej części Gminy Węgorzyno Runowo- Krasnik, Lesięcin-Gardno	490,685	0	PROW 2014-2020,
23.	Gmina Wolin	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej do Mokrzyca Małej	327,218	0	Środki własne
24.		Modernizacja przepompowni ścieków P2 przy ul. Polnej w Wolinie	0	20,000	Środki własne

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
25.		Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w ul. Kolejowej i Mickiewicza w Wolinie	0	94,710	Środki własne
26.		Zakup samochodu ciężarowego na potrzeby systemu kanalizacji sanitarnej	0	70,000	Środki własne
27.	Gmina Wierzchowo	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Wierzchowo - Będolino	78,141	3,580	Środki własne, WFOSIGW,
28.	Gmina Dziwnów	Budowa i modernizacja sieci wod. - kan. wraz z modernizacją przepompowni i oczyszczalni ścieków	8 513,046	7 153,860	POIiŚ 2014-2020, środki własne, PROW 2014-2020,
29.	Gmina Dobra	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków PS NOWA w Mierzynie do oczyszczalni ścieków w Redlicy	398,057	1 779,637	Środki własne
30.		Budowa hali solarnej suszenia osadu na oczyszczalni ścieków w Redlicy	2 954,621	2 184,948	PROW 2014-2020, środki własne
31.	Gmina Stepnica	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Stepniczce	792,753	0	Środki własne
32.	Drawsko Pomorskie	Budowa sieci kanalizacyjnej Dalewo, Suliszewo, Zagórki, Drawsko Pomorskie. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Łabędzie-Nętno-Rydzewo-Lasocin – etap I i Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Rydzewo – etap II.	4 837,000	3 624,800	Środki własne, PROW 2014-2020, POIiŚ 2014-2020,
33.	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Pyrzycach w ramach działania 1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	10 970,553	2 645,240	POIiŚ 2014-2020, środki własne
34.		Budowa sieci kanalizacyjnej w Pyrzycach w ramach działania 1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	1 053,165	0	POIiŚ 2014-2020, środki własne
35.	Dobrzany	Budowa kanalizacji sanitarnej tłocznej i grawitacyjnej z przyłączami, budowa przepompowni ścieków z przyłączami energetycznymi w miejscowości Kozy i Dobrzany z siecią przesyłową do miejscowości Dobrzany	1 304,692	0	PROW 2014-2020, środki własne
36.	Gmina Bobolice	Budowa kanalizacji sanitarnej tłocznej	0	305,782	PROW 2014-2020, środki własne
37.	Gmina Stara Dąbrowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej wraz z przepompownią ścieków i związanych z tym zagospodarowaniem terenu oraz zewnętrznymi instalacjami kanalizacji sanitarnej, Gmina Stara Dąbrowa	857,764	0	PROW 2014-2020, środki własne
38.	Gmina Trzebiatów	Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Miasta Trzebiatów	279,086	0	-
39.	Gmina Dębno	Budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach Natura 2000 w Gminie Dębno	658,074	0	-
40.	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci kanalizacyjnej w Pyrzycach	6 668,820	290,437	-
41.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.	Ochrona wód jeziora Miedwie poprzez budowę sieci kanalizacji i przebudowę oczyszczalni ścieków Aglomeracji Stargard Szczeciński	18 947,637	2 745,830	-
42.	Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Płonia” Sp. z o.o.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Aglomeracji Barlinek, gmina Barlinek	1 575,570	0	-
43.	Gmina Gryfino	Budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Gryfino	1 611,302	2 120,675	-
44.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Budowa sieci kanalizacyjnej Miasta Świnoujście	1 034,963	566,937	-
45.	Gmina Łobez	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Łobzie	5 315,050	1 049,406	-
46.	PGK Sp. z o.o. Kamień Pomorski	Rozbudowa i modernizacja systemu odprowadzania ścieków w aglomeracji Kamień Pomorski - etap I	5 420,865	3 252,613	-
47.		Rozbudowa i modernizacja systemu odprowadzania ścieków w Aglomeracji Kamień Pomorski - etap II	0	2 547,558	-

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
48.	Gmina Dziwnów	Uzupełnienie sieci wodno-ściekowej wraz z modernizacją przepompowni i oczyszczalni w Gminie Dziwnów	0	2 711,665	-
49.	Wodociągi Rewal Sp. z o.o.	Rozbudowa oczyszczalni oraz rozdział kanalizacji ogólnospławnej na ul. Bursztynowej w aglomeracji Rewal"	0	323,000	-
50.	Gmina Postomino	Opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Jarosławcu	0	134,287	-
51.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Trzebiatów Sp. z o.o.	Przygotowanie dokumentacji na rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Trzebiatowie	0	149,855	-
52.	Gmina Łobez	Przygotowanie dokumentacji dla realizacji inwestycji kanalizacyjnych w aglomeracji Łobez	35,301	87,371	-
53.	Zakład Wodociągowo-Kanalizacyjny Sp. z o.o. Unieście	Wykonanie dokumentacji projektowej przebudowy i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Unieściu gmina Mielno	0	235,875	-
54.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o.	Rozbudowa systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w gminie Choszczno	0	294,240	-
55.	Związek Miast i Gmin Pojezierza Drawskiego	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Czaplunku – WODNIK	0	144,500	-
56.		Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz modernizacja sieci ogólnospławnej w Złocięncu – WODNIK	0	208,675	-
57.		Modernizacja oczyszczalni ścieków w Drawsku Pomorskim – WODNIK	0	118,150	-
58.	Gmina Dobra	Poprawa systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i deszczowych w miejscowości Mierzyn gm. Dobra	0	43,286	-
59.	Regionalne Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. z siedzibą w Białogardzie	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Połczynie - Zdroju	0	211,650	-
60.	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Kołobrzeg	0	143,753	-
61.	Gmina Stara Dąbrowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej wraz z przepompownią ścieków i związanych z tym zagospodarowaniem terenu oraz zewnętrznymi instalacjami kanalizacji sanitarnej, Gmina Stara Dąbrowa	857,764	0	PROW 2014-2020, środki własne
62.	Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich	Gospodarka wodno-ściekowa	0	70 040,135	PROW 2014-2020
63.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	Kompleksowa kanalizacja Gminy Osina	3 677,425	0	RPO WZ 2014-2020
64.		Przebudowa infrastruktury technicznej kanalizacyjnej w zakresie rozdzielania kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nowogard	707,074	0	RPO WZ 2014-2020
65.	Gmina Kołobrzeg	budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków/gospodarstw	34,900	152,300	Środki własne
66.	Gmina Malechowo	Przebudowa oczyszczalni w Kusicach	0	3,653	Środki własne, INNE,
67.	Urząd Gminy w Kobylance	Kanalizacja – sieć w miejscowości Bielkowo		995,764	-
68.		Przyłącza kanalizacyjne - Kunowo, Jęczydół, Reptowo	127,281		-
69.		Przyłącza kanalizacyjne – Bielkowo, Kunowo, Reptowo		284,803	-
70.	Urząd Miasta i Gminy Gryfino	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w obrębie skrzyżowania ulic: Sportowa, Rapackiego, Kościelna w Gryfinie - zadanie II	191,855	-	Środki własne, POIiŚ 2014-2020, WFOŚiGW
71.		Kanalizacja sanitarna w aglomeracji Gryfino przy ul. Łużyckiej – zadanie III	127,994	-	Środki własne, POIiŚ 2014-2020, WFOŚiGW

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
72.		Kanalizacja sanitarna w aglomeracji Gryfino od istniejącej przepompowni ścieków P6 do terenu CW Laguna – zadanie IV	141,231	-	Środki własne, POIiŚ 2014-2020, WFOŚiGW
73.		Kanalizacja sanitarna w aglomeracji Gryfino w miejscowościach Pniewo i Żarówki – zadanie I	0	5 015,870	Środki własne, POIiŚ 2014-2020, WFOŚiGW, inne
74.		Kanalizacja sanitarna w aglomeracji Gryfino- Etap II- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wełtyń – zadanie VI	0	3 822,161	POIiŚ 2014-2020
75.		Kanalizacja sanitarna w aglomeracji Gryfino – Etap II- Budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej i przepompowni ścieków od ul. Czechosłowackiej do CW Laguna w Gryfinie – zadanie V	0	751,659	POIiŚ 2014-2020

źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

Ponadto zadanie realizował Związek Miast i Gmin Pojezierza Drawskiego. W ramach realizacji działania prowadzono szereg zadań mających na celu ochronę wód zlewni i dorzecza rzek Drawy i Regi m.in.:

- wybudowano 49,89 km sieci kanalizacji sanitarnej;
- zmodernizowano 5,59 km kanalizacji sanitarnej;
- wybudowano 23,55 km sieci wodociągowej;
- wybudowano/zmodernizowano 1 oczyszczalnię.

W 1.5 - Wspieranie rozwoju — tam, gdzie jest to uzasadnione pod względami środowiskowymi i ekonomicznymi — lokalnych systemów oczyszczania ścieków bytowych poprzez wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Realizacja zadań z zakresu racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej sprawiła, że na terenie województwa zachodniopomorskiego obserwuje się stały wzrost ilości przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2014- 2015 zadanie polegające na wspieraniu rozwoju lokalnych systemów oczyszczania ścieków bytowych poprzez wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków realizował Urząd Gminy Świdwin, Urząd Gminy w Grzmiącej, Urząd Gminy i Miasta Sianów, gminy: Tuczno, Bobolice, Brzeżno, Węgorzyno, Złocieniec, Wierzchowo oraz miasta Biały Bór i Karlino. W 2014 r. na realizację zadania wydano 74 157,79 zł, natomiast w 2015 r.- 197 312,60 zł. Zadanie było finansowane głównie ze środków własnych, NFOŚiGW oraz WFOŚiGW.

Szczegółowe dane dotyczące podejmowanych w latach 2014-2015 inwestycji realizowanych w ramach powyższego działania zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na uzyskaniu dofinansowania i budowie przydomowych oczyszczalni ścieków

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
1.	Gmina Biały Bór	Dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (6 szt. w 2014 r. i 1 szt. w 2015 r.)	12,997	2,227	Środki własne
2.	Gmina Tuczno	Dotacja do budowy przydomowej oczyszczalni ścieków (po 1 szt. w 2014 i 2015 r.)	2,000	2,000	Środki własne
3.	Gmina Świdwin	Dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	9,000	27,000	Środki własne
4.	Gmina Karlino	Dotacje na przydomowe oczyszczalnie ścieków (po 1 szt. w 2014 i 2015 r.)	19,761	2,426	Środki własne
5.	Gmina Bobolice	Udzielanie dofinansowania ze środków budżetu gminy na budowę lub modernizację indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Bobolice (1 szt. w 2014 r. i 2 szt. w 2015 r.)	3,000	5,000	Środki własne
6.	Gmina Sianów	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy i Miasta Sianów	0,096	0	Środki własne
7.	Gmina Brzeżno	Budowa przydomowych oczyszczalni (4 szt. w 2014 r. i 5 szt. w 2015 r.)	8,000	24,000	Środki własne
8.	Gmina Węgorzyno	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (badania hydrogeologiczne, prace projektowe)	0	17,589	-
9.	Gmina Węgorzyno	„Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków – etap II” (wykonanie badań hydrogeologicznych- 39 szt. w 2014 r. i 34 szt. w 2015 r.)	9,114	8,364	NFOŚiGW
10.	Gmina Złocieniec	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gm. Złocieniec (w 2014 r. przygotowanie dokumentacji I etap, w 2015 r. – budowa 5 oczyszczalni)	1,076	73,620	Środki własne, WFOŚiGW, inne
11.	Gmina Grzmiąca	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków przez użytkowników - właścicieli budynków - osoby fizyczne (2 szt. w 2014 r. i 4 szt. w 2015 r.)	20,000	40,000	Środki krajowe

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
12.	Gmina Wierzchowo	Budowa oczyszczalni przydomowych (2 szt. w 2015 r.)	0	35,087	Środki własne, NFOŚiGW, inne
13.	Gmina Węgorzyno	Wykonanie opinii geotechnicznych pod projekt przydomowych oczyszczalni (wykonano opinie geotechniczne pod projekt przydomowych oczyszczalni)	9,114	0	Środki własne

źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

W 1.6 - Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników.

Zadanie z zakresu budowy kanalizacji deszczowej, modernizacji kanalizacji, budowy osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych realizowane jest w sposób ciągły. Zebrane w drodze ankietyzacji dane dotyczące podejmowanych działań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na budowie kanalizacji deszczowej, modernizacji kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowie osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
1.	Gmina Biały Bór	budowa sieci kanalizacji deszczowej z osadnikiem i separatorem oraz budowa osadnika i separatora na istniejącym kolektorze (720 m i 2 szt.)	404,398	0	Środki krajowe, środki własne
2.	Gmina Miasto Szczecin	Dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej w portach w Szczecinie i Świnoujściu do obowiązujących przepisów prawnych (dotyczy 13 wylotów w portach Szczecin i Świnoujście)- zadanie w trakcie realizacji	0	0	
3.	Gmina Miasto Szczecin	Program gospodarki deszczowej (w ramach zadania wykonano m.in. koncepcje budowy kanalizacji deszczowej w ul. Smocznej, pl. Szarych Szeregów, projekt budowlany na przywrócenie funkcji retencyjnej Rubinowy Staw, przebudowę kanalizacji deszczowej w ul. Romera-Benesza oraz inne projekty techniczne- zadanie w trakcie realizacji	0,274	0	Środki własne
4.	Gmina Karlino	Budowa małej infrastruktury turystycznej z budową dróg dojazdowych w miejscowości Karścino (wybudowano 1kpl. kanalizacji deszczowej, osadnika i separatora)	0	272,348	Środki zewnętrzne, środki własne
5.	Gmina Karlino	Wspólna rewitalizacja infr. zabytkowej w centrach miast Karlino - Wolgast zagospodarowanie terenu przy ul. Konopnickiej (wybudowano 1kpl. kanalizacji deszczowej, osadnika i separatora)	0	644,153	WFOŚiGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
6.	Gmina Węgorzyno	Przebudowa drogi wraz z budową odcinka kanalizacji deszczowej w miejscowości Kąkolewice (0	544,066	Środki własne
7.	Gmina Węgorzyno	Przebudowa ulic: Pionierów, Sikorskiego, Witosza, Zamkowej w Węgorzynie wraz z budową kanalizacji deszczowej” (opracowanie dokumentacji projektowej)	0	54,987	Środki własne
8.	Gmina Miasto Stargard	budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej (1895 mb; 1041 mb)	1 228,000	655,000	RPO WZ 2014-2020, środki własne
9.	Gmina Międzyzdroje	Budowa kanalizacji deszczowej (0,9 km) w ulicach Komunalnej, Leśnej oraz remont wylotu kolektora deszczowego (1 szt.)	542,400	102,015	Środki krajowe, środki własne
10.	Gmina Dobra	1. Budowa kanalizacji deszczowej (o dł. 1057 m, 2 szt. separatorów) dla osiedla mieszkaniowego w rejonie ulic Paproci, Konwaliowej Kameliowej, Tulipanowej i Frezjowej w Dobrej 2. Bezrzecze kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikiem retencyjnym o V 5857,28 m ³ – I etap zbiornik retencyjny 3 Odwodnienie parkingu w Bezrzeczu 4. Odwodnienie ul. Lipowej W Wólczkowie 5. Odwodnienie ul. Granicznej w Dobrej, zbiornik retencyjny Dobra V 3018,30 m ² 6. Odwodnienie ul. Żubrzej i Daniela w Dotujach 7. Odwodnienie ul. Topolowej w Mierzynie	0	4 839,754	Środki własne

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
		8. Odwodnienie ul. Alicji w Mierzynie 9. Odwodnienie ul. Krzywej w Mierzynie			
11.	Gmina Stepnica	Budowa kanalizacji deszczowej przy ul. Kolejowej i na drodze po torowisku w Stepnicy (2072 mb)	-	-	-
12.	Gmina Nowogard	Przebudowa kanalizacji umożliwiająca rozdział sieci ogólnospławnej na sieć kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej (wybudowanie 4 separatorów koalescencyjnych oraz po 100 m sieci sanitarnej i sieci deszczowej)	350,000	210,000	Środki własne
13.	Gmina Dobrzany	modernizacja kanalizacji ogólnospławnej w celu wydzielenia kanalizacji sanitarnej i deszczowej na odcinku 0,4 km ul. Staszica Dobrzany	0	697,613	PROW 2014-2020, środki własne
14.	Gmina Bobolice	Rozdział kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną oraz kanalizację deszczową, wybudowanie nowej kanalizacji sanitarnej o długości 1,25km	0	610,581	PROW 2014-2020, środki własne
15.	Gmina Złocieniec	nawierzchnia i sieć deszczowa - ul. Jana Pawła II i Kresowiaków	91,912	0	Środki własne
16.	Gmina Stara Dąbrowa	Budowa kanalizacji deszczowych odwadniających odcinków dróg w miejscowościach: Chlebówko, Parlino, Kicko (łącznie długość instalacji -850 m)	0	307,960	Środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

W 1.7 - Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Ochronę jakości wód poprzez zapobieganie przedostawaniu się do nich azotanów pochodzenia rolniczego oraz zachęcanie do stosowania dobrych praktyk rolniczych regulują zapisy Dyrektywy azotanowej (Dyrektywa Rady 91/676/EEC, z grudnia 1991 roku). Tereny, gdzie wody powierzchniowe i podziemne wykazywały zanieczyszczenie lub były nim zagrożone (tzw. wody wrażliwe) wyznaczone zostały jako obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami ze źródeł rolniczych (OSN). Dla tych obszarów opracowane zostały programy działań, których celem jest zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu wód, w których pogorszenie już nastąpiło. Dla województwa zachodniopomorskiego program działań wprowadzony został rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie Nr 7/2012 z dnia 3 października 2012 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Program działań obowiązujący na OSN stanowi uzupełnienie przepisów krajowych.

W województwie zachodniopomorskim do obszarów wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego należą obszar w zlewni rzeki Płoni o powierzchni 925,59 km², obejmujący grunty położone na terenie miasta Stargard i gmin: Pełczyce, Banie, Gryfino, Stare Czarnowo, Barlinek, Bielice, Kozielice, Lipiany, Przelewice, Pyrzyce, Warnice, Dolice, Kobylanka, Stargard Szczeciński oraz obszar w zlewni rzeki Małej Iny o powierzchni 418,85 km², obejmujący grunty położone na terenie miasta Stargard oraz gmin: Choszczno, Krzęcin, Pełczyce, Przelewice, Warnice, Dolice oraz Stargard Szczeciński. Aby zapobiec zanieczyszczeniu wód ze źródeł rolniczych, konieczne jest stosowanie się do zasad i zaleceń prowadzenia gospodarstwa rolnego w sposób ograniczający zanieczyszczenia i degradację środowiska, ujętych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej.

W raportowanym okresie zadanie polegające na weryfikacji obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych realizował RZGW w Poznaniu. W ramach realizacji ww.zadania przeprowadzono ocenę wód oraz stanu rolnictwa w regionie wodnym Warty w celu

zgromadzenia materiałów służących do przygotowania projektu rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu w sprawie wyznaczenia wód wrażliwych i OSN wraz z uzasadnieniem.

Dodatkowo ZODR prowadził szkolenia, których tematami były:

- Plany nawozowe na OSN,
- Dokumentacja obowiązująca na OSN,
- Zasady gospodarowania na obszarach OSN,
- Gospodarka na obszarach OSN.

Szkolenia były organizowane regularnie w 2014 r. oraz w IV kwartale 2015 r.

W 1.8 - Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych.

W latach 2014-2015 w ramach realizacji działania polegającego na ograniczeniu dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych Okręgowa Stacja Chemiczno- Rolnicza w Szczecinie i Koszalinie opiniowała plany nawożenia zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu.

W 1.9 - Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych.

Ocenę stanu wód powierzchniowych województwa zachodniopomorskiego wykonuje WIOŚ w Szczecinie w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu wód. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał „dobry i powyżej dobrego”. O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód do klasy jakości decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.⁸

Zgodnie z metodyką przyjętą w ocenie jednolitej części wód należy obniżyć do stanu „złego”, niezależnie od wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, jeśli nie są spełnione określone dla niej dodatkowe wymagania jakościowe związane z występowaniem w jej obrębie obszarów chronionych lub ze względu na sposób jej wykorzystywania (rekreacja, ujęcia wody pitnej). Z powyższych reguł wynika, że

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545).

stan jednolitej części wód można ocenić na podstawie jednego z trzech wymienionych wyżej elementów (nawet przy braku klasyfikacji dla pozostałych), jeśli wskazuje on na stan zły.

W latach 2014-2015 WIOŚ w Szczecinie wykonywał badania wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2013-2015” oraz Aneksami nr 1 i 2 do tego programu. Badaniami objęto cztery kategorie wód powierzchniowych: rzeki, jeziora, wody przejściowe i przybrzeżne. Monitoring tych wód prowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego, badawczego oraz monitoringu obszarów chronionych.

W 2014 r. przeprowadzono badania 46 jednolitych części wód rzecznych (JCWP), 13 JCWP jeziornych, 4 przejściowych i 3 przybrzeżnych. Natomiast w 2015 r. wykonano badania 39 JCWP rzecznych, 13 JCWP jeziornych, 4 przejściowych i 3 przybrzeżnych. W ramach poszczególnych rodzajów monitoringu prowadzono badania wskaźników biologicznych, fizykochemicznych, bakteriologicznych oraz substancji priorytetowych. Podstawę wykonanej w 2014 r. oceny stanu JCWP stanowiły wyniki badań z lat 2011-2014. W okresie tym przeprowadzono badania 113 JCWP rzecznych, co stanowi 31,2% JCWP tej kategorii wyznaczonych na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Badania realizowano według programu obejmującego monitoring diagnostyczny, operacyjny, badawczy i monitoring obszarów chronionych.

Na podstawie badań wykonanych przez WIOŚ w Szczecinie w latach 2011-2014 oceniono 113 jednolitych części wód, z czego 42 to naturalne, 70 silnie zmienione i jedna sztuczna. Ocena stanu/potencjału ekologicznego badanych JCWP, przeprowadzona na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych wykazała że, na obszarze województwa zachodniopomorskiego przeważają rzeki, których stan/potencjał ekologiczny nie spełnia kryteriów stanu co najmniej dobrego. Spośród 113 monitorowanych JCWP rzecznych jedna osiągnęła bardzo dobry stan ekologiczny, 44 – dobry stan/potencjał ekologiczny, 44 – umiarkowany stan/potencjał ekologiczny, 21 – słaby stan/potencjał ekologiczny i 3 – zły stan ekologiczny. Wśród JCWP, których stan/potencjał ekologiczny oceniono poniżej stanu/potencjału dobrego największą grupę stanowią jednolite części wód o umiarkowanym stanie/potencjale ekologicznym (44 JCWP – 38,9% badanych). O tym fakcie decydowały głównie wyniki klasyfikacji elementów biologicznych. W 36 JCWP stan/potencjał elementów biologicznych określono jako umiarkowany, w 21 jako słaby oraz w 3 jako zły. O ocenie decydowały głównie makrobezkręgowce bentosowe - indeks MMI (w 40 JCWP), ichtiofauna (w 34 JCWP) oraz makrofity (w 16 JCWP).

Ponadto WIOŚ w Szczecinie kontynuował wykonywanie badań wód podziemnych na obszarze szczególnie narażonym (OSN) na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego wyznaczonym w zlewni rzeki Płoni.

W 2014 roku badania wód podziemnych prowadzone były w 7 punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Koszewko (gm. Stargard Szczeciński), Stare Czarnowo (gm. Stare Czarnowo), Koszewo (gm. Stargard Szczeciński), Kluki (gm. Przelevice), Reńsko (gm. Warnice), Będgoszcz (gm. Bielice), Nowy Przylep (gm. Warnice).

W 2015 roku badania wód podziemnych prowadzone były w 5 punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Stare Czarnowo (gm. Stare Czarnowo), Koszewo (gm. Stargard Szczeciński), Reńsko (gm. Warnice), Będgoszcz (gm. Bielice), Nowy Przylep (gm. Warnice).

Zakres badań obejmował oznaczenie następujących wskaźników fizykochemicznych: temperatura, przewodność elektrolityczna, tlen rozpuszczony, odczyn, azot azotanowy, azot azotynowy oraz azot amonowy. Pobory próbek przeprowadzone zostały dwa razy w roku (w II i IV kwartale).

Ocena wyników za 2015 rok jest w trakcie opracowania.

W 1.10 - Rewitalizacja jezior oraz zagospodarowywanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem.

Zadanie z zakresu rewitalizacji jezior oraz zagospodarowania terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem realizował Urząd Miasta Szczecinek oraz gminy: Siemyśl, Międzyzdroje i Nowogard. W 2014 r. w ramach realizacji zadania: prowadzono rekultywację, renaturyzację oraz utrzymanie zbiornika wodnego w m. Białokury, uruchomiono aerator pulweryzacyjny na jeziorze Nowogardzkim oraz prowadzono promocję projektu i budowę infrastruktury portu jachtowego w Wapnicy. Z kolei w 2015 r. w ramach realizacji zadania wykonano sieć kanalizacji deszczowej wraz z wylotem do jeziora Trzesiecko, zamontowano urządzenia podczyszczające oraz wyremontowano istniejącą sieć deszczową. W 2014 r. na realizację ww. zadań wydano 621,670 tyś. zł., natomiast w 2015 r.- 213,265 tyś. zł.

W 1.11 - Wykonanie opracowania p.n. „Analiza potrzeby i ocena możliwości ustanowienia obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych w obszarze działania RZGW Szczecin”.

Zadanie zostało zrealizowane w latach wcześniejszych.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 2. Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych.

W 2.1 - Opracowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożeń i map ryzyka powodziowego, planów zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarach dorzeczy oraz w regionach wodnych.

W 2.2 - Opracowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych, map zagrożeń i map ryzyka powodziowego od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych

Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP) jest pierwszym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie

dużego ryzyka jest prawdopodobne. Wstępną ocenę wykonuje się w oparciu o dostępne lub łatwe do uzyskania informacje.

Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa) wymaga przygotowania map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP) w terminie do 22 grudnia 2013 r. Za opracowanie map zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145 ze zm.) odpowiada Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały opracowane w ramach projektu "Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami" (ISOK) przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB - Centra Modelowania Powodzi i Suszy w Gdyni, Poznaniu, Krakowie i we Wrocławiu. W dniu 22 grudnia 2013 r. mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, przekazane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB, zostały opublikowane na Hydroportalu MZP i MRP w formie plików PDF.

W 2014 r. mapy podlegały sprawdzaniu i weryfikacji. Uwagi zgłaszane przez organy administracji były rozpatrywane i w uzasadnionych przypadkach uwzględniane.

W dniu 15 kwietnia 2015 r. nastąpiło przekazanie przez Prezesa KZGW ostatecznych wersji map jednostkom administracji, o którym mowa w art. 88f ust. 3 ustawy Prawo wodne.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją w 2015 r. w ramach realizacji ww. zadania RZGW w Poznaniu zorganizował regionalne forum wodne – spotkanie informacyjno-konsultacyjne zorganizowane w ramach konsultacji społecznych projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, na którym przedstawiono również informację nt. projektu Planu zarządzania ryzykiem powodzi dla regionu wodnego Warty. W tym samym roku w ramach konsorcjum KZGW, IMGW-PIB, GUGIK opracowano mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dla odcinków cieków wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego.

W 2.3. - Utrzymywanie koryt cieków, kanałów i obwałowań w należyłym stanie technicznym, remonty budowli wodnych, w tym regulacyjnych, zapewnienie drożności koryt cieków i kanałów, poprawa warunków przepływu wód powodziowych.

W raportowanym okresie zadanie z zakresu utrzymywania koryt cieków, kanałów i obwałowań w należyłym stanie technicznym, remontów budowli wodnych oraz zapewnieniu drożności koryt cieków i kanałów, a także poprawy warunków przepływu wód powodziowych realizował Urząd Morski w Szczecinie oraz gminy: Karlino, Połczyn-Zdrój, Węgorzyno oraz Dobra.

Tabela 14. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na utrzymywaniu koryt cieków, kanałów i obwałowań w należyłym stanie technicznym, remontach budowli wodnych, w tym regulacyjnych, zapewnieniu drożności koryt cieków i kanałów oraz poprawie warunków przepływu wód powodziowych

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
1.	Gmina Miasto Szczecin	Regulacja cieków Bystry Rów i drogi dojazdowej	0,00	0,00	Środki krajowe
2.		Budowa wału Wyspa Pucka	4 300,00	0,00	WFOŚiGW, inne
3.	Gmina Karlino	Remont zbiornika przeciwpożarowego wraz z wykonaniem ogrodzenia w m. Kowańcz w gm. Karlino	114,374	0,00	Środki własne, inne

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
4.	Gmina Połczyn-Zdrój	Poprawa możliwości retencyjnych zbiorników przy rzece Wogrze w Parku Zdrojowym w Połczynie-Zdroju	0,00	67,068	Środki zewnętrzne, środki własne
5.	Gmina Węgorzyno	Montaż hydrantu	5,400	0,00	Środki własne
6.		Likwidacja studni w Kąkolewicach	0,00	36,900	Środki własne
7.		Zakup pomp głębinowych na SUW w Węgorzynie	0,00	6,765	Środki własne
8.	Gmina Dobra	Konserwacja i bieżąca naprawa urządzeń wodno – melioracyjnych na terenie Gminy Dobra	417,864	379,980	Środki własne
9.	Urząd Morski w Szczecinie	Akcje lodołamania w celu utrzymania drożności szlaków żeglownych na administrowanych akwenach	0,00	0,00	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

W 2.4 - Modernizacja i budowa infrastruktury przeciwpowodziowej oraz zabudowy regulacyjnej dla Odry w ramach działań na rzecz Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz realizacji Programu dla Odry- 2006.

W latach 2014-2015 zadanie z zakresu modernizacji i budowy infrastruktury przeciwpowodziowej oraz zabudowy regulacyjnej dla Odry w ramach działań na rzecz Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz realizacji Programu dla Odry 2006 realizował Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Koszt realizacji ww. zadań w 2014 r. wyniósł 16 079,671 tys. zł., natomiast w 2015 r. 6 460,238 tys. zł. Zadania współfinansowane były z WFOŚiGW, PROW 2014-2020 oraz środków krajowych. Szczegółowy opis przedsięwzięć wraz z podziałem kosztów oraz źródłami finansowania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 15. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na modernizacji i budowie infrastruktury przeciwpowodziowej oraz zabudowy regulacyjnej dla Odry w ramach działań na rzecz Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz realizacji Programu dla Odry- 2006

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
		2014 r.	2015 r.	
1.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów przyległych do jeziora Jamno - wykonanie ostrogi (0,158 km) na południowym brzegu jeziora Jamno w celu zabezpieczenia brzegu jeziora przed falowaniem	0	1 634,720	WFOŚiGW,
2.	Odbudowa wałów przeciwpowodziowych (6,477 km) nad rzeką Krępą - wał prawy w km 1+078 - 2+373 i w km 6+500 - 9+300, wał lewy w km 0+000 - 2+382 - modernizacja wałów przeciwpowodziowych	1 476,553	0	PROW 2014-2020
3.	Odbudowa wału przeciwpowodziowego Sierosław(1,512 km) w km 12+950 - 14+462 nad rzeką Dziwną - modernizacja wałów przeciwpowodziowych	683,172	0	PROW 2014-2020
4.	Odbudowa wału przeciwpowodziowego nad rzeką Małą Iną (7,95 km) w km 17+210 - 21+560 - modernizacja wału przeciwpowodziowego	7 199,696	0	PROW 2014-2020
5.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Szczecina, Polic i terenów przyległych do jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego - wał prawy (1,260 km) nad rzeką Chęszczącą etap II - roboty umocnieniowe	244,417	0	PROW 2014-2020
6.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Szczecina, Polic i terenów przyległych do Jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego - Wyspa Pucka, etap VI – wykonanie parapetu i robót wykończeniowych wraz z oznakowaniem obwałowania - modernizacja wałów przeciwpowodziowych (3 km) - wykonanie parapetu i robót wykończeniowych wraz z oznakowaniem obwałowania.	3 468,848	0	Środki krajowe
7.	Poprawa warunków przepływu wody w obrębie m. Darłowo wraz z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym m. i gm. Darłowo - rzeka Wieprza w km 1+973 - 2+945 - przeprowadzenie wód powodziowych korytem rzeki Wieprzy.	1 526,984	0	WFOŚiGW,
8.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Szczecina, Polic i terenów przyległych do jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego - wał Nowe Warpno Podgrodzie - modernizacja wału przeciwpowodziowego (2,73 km)	1 480,000	0	Środki krajowe
9.	Dębce - Żabnica. Modernizacja wału przeciwpowodziowego nad rzeką Odrą (0,810 km) w km 723+190 - 724+000 - modernizacja wału przeciwpowodziowego	0	1 390,945	PROW 2014-2020
10.	Dębce - Łubnica. Modernizacja wału przeciwpowodziowego nad rzeką Odrą (1,831 km) w km 724+400 - 726+231 - modernizacja wału przeciwpowodziowego	0	3 434,573	PROW 2014-2020

źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

W 2.5 - Poprawa przepływu wód powodziowych w okresie zimowym z Jeziora Dąbie.

Zadanie to jest realizowane przez RZGW w Szczecinie. Przedmiotowe zadanie ujęte jest w dokumencie "Projekt ochrony przeciwpowodziowej "Odra-Wisła". Zadanie to jest w chwili obecnej na etapie

opracowywania dokumentacji OOŚ (12.2016) oraz operatu wodnoprawnego (03.2017) pozostałe zadania realizowane będą w perspektywie do 2020 r.

W 2.6 - Budowa zbiorników retencyjnych, w tym realizacja Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, budowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych, zbiorników retencyjnych.

W latach 2014-2015 zadanie polegające na budowie zbiorników retencyjnych, realizacji Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, budowie i modernizacji urządzeń melioracyjnych, zbiorników retencyjnych realizował powiat Myśliborski oraz Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Szczegółowy opis przedsięwzięć wraz z podziałem kosztów oraz źródłami finansowania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 16. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na budowie zbiorników retencyjnych, realizacji Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, budowie i modernizacji urządzeń melioracyjnych, zbiorników retencyjnych

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
1.	Powiat Myśliborski	Prace związane z utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (rowów melioracyjnych), których właścicielem jest Skarb Państwa, a gospodarującym jest Starosta Myśliborski. W 2014 r. wykonano melioracje szczegółowe o łącznej długości 3970m, natomiast w 2015 r. o długości 1597 m.	51,904	35,906	Środki krajowe
2.	Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie	Melioracje szczegółowe Cieszysław - Etap I (drenowanie - 274,31 km)	0	1 289,724	PROW 2014-2020
3.		Poprawa zdolności retencyjnych na terenach rolnych w zlewni Wilczego Kanału - odcinek "A" w km 0+000 - 2+375 - Etap I (retencja - 7500 m3)	0	2 196,339	PROW 2014-2020
4.		Poprawa zdolności retencyjnych na terenach rolnych w zlewni Wilczego Kanału - odcinek "A" w km 0+000 - 2+375 - Etap II	0	1 768,018	PROW 2014-2020
5.		Zwiększenie retencji wodnej w dorzeczu rzeki Małej Iny - przebudowa istniejących zbiorników wodnych w Pełczycach	1 607,029	0	PROW 2014-2020
6.		Poprawa zdolności retencyjnych na terenach rolnych w zlewni Wilczego Kanału - odcinek B w km 2+375 - 4+900	551,943	0	PROW 2014-2020
7.		Melioracje szczegółowe - Stary Chwalim (drenowanie - 122,4 ha)	1 719,450	0	PROW 2014-2020
8.		Juchowo. Przebudowa (remont) urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, gm. Borne Sulinowo, Etap III (drenowanie - 117,99 ha)	1 936,450	0	PROW 2014-2020
9.		Juchowo. Przebudowa (remont) urządzeń melioracji wodnych szczegółowych. Etap IV i V (drenowanie - 180,26 ha)	4 059,000	0	PROW 2014-2020
10.		Zwiększenie retencji wodnej w dorzeczu rzeki Wogry - 2 zbiorniki wodne w Połczyniu	4 171,896	0	PROW 2014-2020
11.		Zwiększenie retencji wodnej w dorzeczu rzeki Grabowej - przebudowa istniejących zbiorników wodnych w Polanowie	1 816,319	0	PROW 2014-2020
12.		Wykonanie melioracji szczegółowych - Czarnocin (drenowanie - 476,49 ha)	2 836,535	0	PROW 2014-2020
13.		Wykonanie melioracji szczegółowych - Komarowo (drenowanie - 260,210 ha)	0	1 882,337	PROW 2014-2020

źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

W 2.7 - Opracowanie projektu planu występowania zjawiska suszy w regionach wodnych RZGW w Szczecinie wraz ze wskazaniem obszarów najbardziej narażonych na jej skutki.

Zadanie zostało zrealizowane przez RZGW w Szczecinie, w ramach którego powstało opracowanie pn. *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker. W ramach którego wyznaczono obszary zagrożone suszą.*

Zadanie to jest także w realizacji przez RZGW w Poznaniu, jednak dokument nie został jeszcze w pełni opracowany i przyjęty. W ramach realizacji zadania w 2015 r.

- opublikowano w ogólnopolskim wydaniu „Gazety Wyborczej” komunikat w formie obwieszczenia Dyrektora RZGW w Poznaniu dot. zawiadomienia o sporządzenia projektu harmonogramu i programu prac związanych z przygotowaniem Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty;
- do instytucji leżących w regionie wodnym Warty wysłano newsletter informujący o rozpoczynających się konsultacjach społecznych dot. zawiadomienia o sporządzenia projektu harmonogramu i programu prac związanych z przygotowaniem Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty w tym do gmin leżących w granicach województwa zachodniopomorskiego.

Na realizację zadania wydano 2 800 zł ze środków własnych.

W 2.8 - Uwzględnienie granic obszarów przedstawionych na mapach zagrożenia i mapach ryzyka powodziowego w dokumentach planistycznych, takich jak plany zagospodarowania przestrzennego szczebla wojewódzkiego oraz mpzp.

W latach 2014-2015 zadanie z zakresu uwzględnienia granic obszarów przedstawionych na mapach zagrożenia i mapach ryzyka powodziowego w dokumentach planistycznych, takich jak plany zagospodarowania przestrzennego szczebla wojewódzkiego oraz mpzp realizowała Gmina Miasto Szczecin. W 2014 r. Gmina Miasto Szczecin opracowała warunki korzystania z wód zlewni Międzyodrze- Zalew Szczeciński- wyspy Wolin i Uznam oraz organizowała i prowadziła działania informacyjne i promocyjne wraz z konsultacjami społecznymi projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza RZGW w Szczecinie. Gmina Miasto Stargard jest w trakcie opracowywania planów.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 3. Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie

W 3.1 - Budowa i modernizacja systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

W latach 2014-2015 zadanie z zakresu budowy i modernizacji systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę realizowały następujące jednostki: Biały Bór (m.), Drawsko Pomorskie (m.), gminy: Bobolice, Brzeżno, Dobra, Dziwnów, Kołobrzeg, Malechowo, Miasto Stargard, Miasto Szczecin, Międzyzdroje, Nowe Warpno, Połczyn-Zdrój, Przelewice, Stara Dąbrowa, Stepnica, Wierzchowo, Wolin, Urząd Gminy i Miasta w Sianowie, Urząd Gminy Manowo, Urząd Gminy Nowogródek Pomorski, Urząd Gminy Świeszyno, Urząd Gminy w Bierzwniku, Urząd Gminy w Kobylance, Urząd Miasta Białogard. Zgodnie z przeprowadzoną ankietą w latach 2014-2015 realizowano przedsięwzięcia opisane w tabeli poniżej.

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska
Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Tabela 17. Informacje na temat realizowanych zadań polegających na budowie i modernizacji systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w latach 2014-2015 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
1.	Biały Bór	Modernizacja sieci wodociągowej (1,6 km) oraz	0	243,086	Inne
2.	Gmina Miasto Szczecin	Program modernizacji sieci kanalizacyjnej w centrum miasta	5	0	POiŚ 2014-2020, środki własne,
3.		Remonty cieków wodnych	0	514	Środki własne, inne
4.		Budowa i przebudowa sieci wodociągowej	2 933	324	POiŚ 2014-2020, środki własne
5.		Przebudowa magistrali i sieci wodociągowej	0	2 051	
6.		Budowa pompowni wody	1 465	0	POiŚ 2014-2020, środki własne
7.		Budowa kanalizacji ogólnospławnej	73	1 823	Środki własne, inne
8.		Budowa kanalizacji sanitarnej	7 545	7 385	POiŚ 2014-2020, środki własne, inne
9.		Przebudowa instalacji do oczyszczania ścieków	0	200	POiŚ 2014-2020, środki własne,
10.		Budowa studni głębinowych	218	0	Środki własne
11.		Przebudowa i budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową pompowni ścieków	1 634	200	POiŚ 2014-2020, środki własne
12.		Zaopatrzenie gmin ościennych w wodę	808	123	Środki własne
13.		Inwestycje realizowane przez Inwestorów zewnętrznych, polegające na budowie kanalizacji sanitarnej, w których kosztach partycypuje ZWiK	1 067	400	Środki własne
14.		Inwestycje realizowane przez inwestorów zewnętrznych, polegające na budowie sieci wodociągowych, w których koszt partycypuje ZWiK	130	400	Środki własne
15.		Modernizacja kanalizacji sanitarnej i deszczowej	1700,4	414,7	Środki własne
16.		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w portach w Szczecinie i w Świnoujściu	1700,4	0	
17.		Modernizacja ZPW Miedwie i ZPW Pomorzany	3 618	540	POiŚ 2014-2020, środki własne
18.		Gmina Brzeżno	Remont ujęcia wody w miejscowości Słonowice	0	233,500
19.	Urząd Gminy Nowogródek Pomorski	Modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowości Golin	0	41,730	Środki własne
20.	Gmina Połczyn-Zdrój	Budowa sieci wodociągowej rozdzielczej wraz z przyłączami i studzienkami wodomierzowymi w m. Ogrodno-Ogartowo Połczyn-Zdrój	117,878	0	PROW 2014-2020, środki własne
21.		Budowa sieci wodociągowej rozdzielczej w m. Przyrowo	179,306	0	PROW 2014-2020, środki własne
22.	Urząd Miasta Szczecinek	Modernizacja i budowa sieci wodociągowej	742,200	1 046,700	Środki własne, WFOŚiGW
23.	Urząd Gminy w Bierzwniku	bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej	0	0	Środki własne
24.	Urząd Gminy i Miasta w Sianowie	Wymiana wodociągu wraz z przyłączami wykonanie projektu budowlanego	9	0	Środki własne
25.		Wymiana sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Skibnie	254	0	Środki własne,
26.		Wykonanie wraz z pozwoleniem na budowę - wykonanie odwiertu studni głębinowej	3	0	Środki własne
27.		Wykonanie projektu zagospodarowania wód popłucznych SUW Iwęcino i SUW Rzepkowo	6	0	Środki własne
28.		Rozbudowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania wody w Sianowie oraz wodociągiem magistralnym na trasie Sianów- Osieki -Rzepkowo	50	0	Środki własne
29.		Zakup sprzętarki na SUW Skibno	12	0	Środki własne
30.		Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Skwierzynka	283	0	Środki własne
31.		Wykonanie rekonstrukcji studni głębinowej Nr 1 lub studni zastępczej 1A na ujęciu wód podziemnych w Bielkowie	0	72	Środki własne
32.		Budowa przyłączy wodociągowych wraz z zewnętrzną instalacją wodociągową dla budynków przy ul. A. Polskiej w Sianowie.Zasilenie w wody z ul. Działkowej	0	74	Środki własne
33.		Rozbudowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania wody w Sianowie oraz wodociągiem magistralnym na trasie Sianów- Osieki - Rzepkowo	0	143	Środki własne
34.		Budowa sieci wodociągowej Sianów ul. Dworcowa 60-opracowanie PT	0	7	Środki własne
35.		Rozbudowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania wody w Sianowie oraz wodociągiem magistralnym na trasie	0	143	Środki własne

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska
Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]		Źródła finansowania
			2014 r.	2015 r.	
		Sianów-Osieki-Rzepkowo			
36.		Wykonanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej do budynku przy ul. Łużyckiej i Piastów	5	0	Środki zewnętrzne, środki własne,
37.	Urząd Gminy Manowo	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami dla miejscowości Wyszewo	1 280,000	0	PROW 2014-2020 środki własne
38.		Budowa węzła wodociągowego dla miejscowości Cewlino i Bonin	0	370,837	PROW 2014-2020 środki własne
39.	Gmina Wolin	Budowa sieci wodociągowych (23,2 km) w Gminie Wolin	2 046,875	2 553,545	PROW 2014-2020 środki własne
40.		Modernizacja ujęcia wody w Piaskach Wielkich	80	0	Środki własne
41.		Budowa urządzeń wodno-kanalizacyjnych dla potrzeb Biblioteki Miejskiej w Wolinie	50,430	0	Środki własne
42.	Gmina Wierzchowo	Budowa sieci wodociągowej Wierzchowo - Będolino	78,141	3,580	Środki własne, WFOŚiGW
43.	Gmina Dziwnów	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej (0,9 km wybudowanej sieci wodociągowej)	6 414,346	0	PROW 2014-2020, środki własne, POIiŚ 2014-2020
44.	Gmina Miasto Stargard	Budowa sieci wodociągowej (3,1 km w 2014 r. i 8,4 km w 2015 r.)	0	0	Środki własne
45.	Gmina Międzyzdroje	Dotacja dla ZGWW do modernizacji sieci wodociągowej oraz poprawy zaopatrzenia w wodę	134,378	87,330	Środki własne
46.	Miasto Białogard Urząd Miasta Białogard	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej (0,257 km w 2014 r. i 2,67 km w 2015 r.) i kanalizacyjnej (0,395 km w 2014 r. oraz 1,393 km w 2015 r.)	477,300	2 100,000	Środki zewnętrzne, środki własne
47.	Gmina Dobra	Budowa sieci wodociągowej, rozbudowa hydroforni i urządzeń zgodnie z projektem	96,800	1 136,144	Środki własne
48.	Gmina Przelewice	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Lubiatowie	0	956,940	WFOŚiGW, PROW 2014-2020 środki własne
49.	Gmina Stepnica	Budowa sieci wodociągowej i przesyłowej w miejscowości Żarnówko (479 mb)	50,000	0	Środki własne, inne
50.	Drawsko Pomorskie	Budowa sieci wodociągowej (18,29 km) Dalewo, Suliszewo, Zagórki, Drawsko Pomorskie. Budowa sieci wodociągowej rozdzielczej z przyłączami Zaranisko – Rydzewo (29 przyłączy)	1 080,100	655,900	PROW 2014-2020, POIiŚ 2014-2020, środki własne, inne
51.	Gmina Bobolice	Budowa sieci wodociągowej (2,85 km) wraz z przyłączeniem wszystkich gospodarstw do wodociągu (24 szt. przyłączy)	0	327,619	PROW 2014-2020, środki własne
52.	Urząd Gminy Świeszyno	Budowa sieci wodociągowej (92,2 km) pomiędzy miejscowościami Konikowo - Niekłonicie i w miejscowości Niekłonicie	0	344,400	Środki własne
53.		Budowa sieci wodno - kanalizacyjnej Świeszyno - Strzekęcino- Chłopska Kępa - Kępa Świeszynska- Bagno oraz Niedalino- Czacz - wykonano 2,5 km sieci wodociągowej; - kanalizacja grawitacyjna dł. 5,2 km; - kanalizacja tłoczna dł. 0,4 km	0	3 042,733	PROW 2014-2020
54.	Gmina Stara Dąbrowa	Budowa sieci wodociągowej w m. Kicko (0,1 km)	0	28,135	Środki własne
55.		Budowa sieci wodociągowej (1,1 km, 41 przyłączy) zlokalizowanej na terenie działek w m. Parlino Gmina Stara Dąbrowa	96,097	0	Środki własne
56.		Budowa sieci wodociągowej w m. Kicko (126 m)	0	28,135	Środki własne
57.	Gmina Nowe Warpno	Budowa przyłączy wodociągowych	51,712	0	Środki własne
58.	Gmina Kołobrzeg	Budowa sieci wodociągowej (1,9 km) oraz 119 przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków/gospodarstw	292,700	99,100	Środki własne
59.	Gmina Malechowo	Budowa sieci wodociągowej z Kwasowa do Kosierzewa	0,369	0	Środki własne, WFOŚiGW
60.		Przebudowa hydroforni Witosław wraz z budową sieci wodociągowej Darskowo	0	0,169	Środki własne, WFOŚiGW

źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych w drodze ankietyzacji.

W 3.2 - Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów wodom powierzchniowym podlegającym ochronie ze względu na ich wykorzystanie do celów pitnych.

Badania jednolitych części wód (JCWP) występujących na obszarach chronionych prowadzone są w ramach monitoringu obszarów chronionych (w sposób umożliwiający ocenę stanu wód oraz ocenę spełniania wymogów dodatkowych określonych dla tych obszarów w odrębnych przepisach).

Zadanie polegające na przywróceniu i utrzymaniu wymaganych standardów wodom powierzchniowym podlegającym ochronie ze względu na ich wykorzystanie do celów pitnych realizowane jest zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2013-2015”. W latach 2014-2015 WIOŚ w Szczecinie kontynuował badania 3 JCWP położonych na obszarach chronionych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia (jezioro Miedwie, JCWP Odra od Odry Zachodniej do Parnicy oraz JCWP Płonia na jez. Miedwie z Miedwinką i dopł. z Bielkowa). Badania wykonywano w 3 ppk. Badano wody: jeziora Miedwie, Miedwinki w przekroju ujściowym oraz Odry Zachodniej w m. Siadło Dolne. Wyniki oceny z 2014 roku opisano w ramach opisu realizacji zadania W 1.9 - Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych. Ocena wód badanych w 2015 r. jest w trakcie opracowania.

Dodatkowo w ramach realizacji zadania Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szczecin opracował umowy na przygotowanie dokumentacji projektowej:

- Poprawa jakości wody w Szczecinie - Etap III;
- Poprawa jakości wody w Szczecinie - Etap IV;
- Poprawa jakości wody w Szczecinie - Etap V;
- Poprawa jakości wody w Szczecinie - Faza II (dokumentacja Prawobrzeże);
- Poprawa jakości wody w Szczecinie - Faza II (dokumentacja Lewobrzeże).

W 3.3. - Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów wodom śródlądowym będącym środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych.

Aktualnie w Polsce nie wyznaczono obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym. W związku z tym w latach 2014-2015 nie badano i nie oceniano jakości wód śródlądowych w zakresie ich przydatności do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

W 3.4. Przywrócenie właściwych standardów, w szczególności w zakresie kryterium sanitarnego, wodom wykorzystywanym jako kąpieliska.

WIOŚ w Szczecinie, w ramach monitoringu obszarów chronionych, realizuje badania stanu JCWP występujących na obszarach przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, przy czym w przypadku JCWP rzecznej, monitorowanie prowadzi się jedynie w przypadku, gdy kąpielisko zlokalizowane jest bezpośrednio w tej JCWP. W 2014 r. tym rodzajem monitoringu objęto wody jeziora Myśluborskiego, 3 JCWP przejściowe oraz 4 przybrzeżne. Z kolei w 2015 r. badana była JCWP „Radew od wpływu do zbiornika Rosnowo do dopływu w Niedalinie”, Jezioro Miedwie, Drawsko i Woświn oraz 3 JCWP przejściowe i 4 przybrzeżne.

W ramach realizacji zadania w 2014r. Gmina Miasto Szczecin wykonała aktualizację opracowania pn. „profile wody” dla kąpielisk miejskich: Dąbie, Dziewoklicz, Głębokie. Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej Zakład Usług Komunalnych wykonał ocenę jakości wody na ww. kąpieliskach

W 3.5 – Przywrócenie właściwych standardów i ochrona wód Jeziora Miedwie, w tym ochrona Kanału Płońskiego, włączając w to zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych.

Wody jeziora Miedwie są badane corocznie pod kątem przydatności do spożycia przez ludzi. Ocenę wód przeprowadza się na podstawie wartości granicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska.⁹ W 2015 r. WIOŚ w Szczecinie badał jezioro Miedwie w ramach monitoringu diagnostycznego. Badania przeprowadzono w warstwie powierzchniowej na stanowisku zlokalizowanym w rejonie największej głębokości tego akwenu, która wynosi 43,8 m. Zakres badań obejmował 45 wskaźników fizykochemicznych oraz wskaźników występowania substancji chemicznych (metale, węglowodory aromatyczne, pestycydy, detergenty) oraz trzy wskaźniki bakteriologiczne. Ocenę wód przeprowadzono na podstawie wartości granicznych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności

w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. nr 204, poz. 1728). Stwierdzono przekroczenie wartości granicznej dla wskaźnika ChZT-Cr, który jest jednym ze wskaźników obciążenia wód związkami organicznymi. Stacja uzdatniania wody na ujęciu z jeziora Miedwie jest rozbudowana i ma zapewnione możliwości uzdatnienia wody (w zakresie tych zanieczyszczeń) do stanu dopuszczalnego w wodzie pitnej. Pozostałe badane wskaźniki zanieczyszczeń spełniały wymogi określone w wyżej przywołanym rozporządzeniu. W tabeli poniżej przedstawiono klasyfikację stanu wód, stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego jeziora Miedwie (wyniki dziedziczone z roku 2012).

Tabela 18. Klasyfikacja stanu wód, stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego jeziora Miedwie (wyniki dziedziczone z roku 2012)

Nazwa jeziora	Miedwie
Kod jcwp	PLLW11034
Fitoplankton PMPL	1,75
Fitobentos IOJ	-
Makrofity ESMI	0,437*
Ichtiofauna LFI+/LFI-CEN	-
Widzialność [m]	2,8
%O₂ w hypolimnionie	53,0
O₂ nad dnem [mgO₂/l]	-
Przewodność [μS/cm]	539
Azot ogólny [mgN/l]	1,30
Fosfor ogólny [mgP/l]	0,043
Substancje syntetyczne i niesyntetyczne	dobry
Ocena stanu/potencjału ekologicznego (po weryfikacji)	dobry
Wskaźnik decydujący o klasie stanu ekologicznego	PMPL
Ocena stanu chemicznego	-
Ocena stanu jcwp	-

* z uwagi na rozległe łąki ramienicowe ocenę makrofitów podniesiono do I klasy

⁹ Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. nr 204, poz. 1728)

W 3.6 – Modernizacja szlaku żeglownego na Odrze swobodnie płynącej.

W ramach realizacji zadania Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie podjął realizację działań określonych w „Programie Odra 2006” m.in. działanie pn. Modernizacja szlaku żeglownego na Odrze swobodnie płynącej w celu zapewnienia zimowego lodołamania. W ramach tego zadania kontynuowane były prace przygotowawcze, które zostały dofinansowane ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Priorytet VII Transport przyjazny środowisku, Działanie 7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych. Zakres przedmiotowego projektu obejmował wykonanie: Studium wykonalności dla zadania pn. Prace modernizacyjne na Odrze granicznej w celu zapewnienia zimowego lodołamania oraz dla zadania pn.: Remont i modernizacja zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej. Opracowanie dokumenty są niezbędnymi załącznikami do wniosku o dofinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, które planowane są do realizacji w kolejnych latach. Na ten cel wydatkowało łącznie 148,21 tys. zł (z czego dofinansowanie wynosiła 124,81 tys. zł).

Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 4. Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek

W 4.1 - Modernizacja istniejących urządzeń piętrzących poprzez wyposażenie ich w przepławki, budowa nowych przepławek, w tym przedsięwzięcia w ramach kontynuacji Programu budowy przepławek dla ryb na terenie województwa zachodniopomorskiego.

W latach 2014 - 2015 działanie to było realizowane przez ZZMiUW w Szczecinie poprzez modernizację istniejących urządzeń piętrzących poprzez wyposażenie ich w przepławki, budowę nowych przepławek, w tym przedsięwzięcia w ramach kontynuacji „Programu budowy przepławek dla ryb na terenie Województwa Zachodniopomorskiego” i realizowane było w ramach następujących zadań:

- Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Iny i jej dopływów, w ramach którego w 2014 r. wykonano 5 przepławek, a w 2015 r. - 4 przepławki.
- Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Regi i jej dopływów, w ramach którego w 2015 r. wykonano 3 przepławki.

W 4.2 - Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych, w tym działania na rzecz retencji na obszarach cennych przyrodniczo i ochrona siedlisk wodnych i od wód zależnych

W ramach realizacji dokumentu „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” w 2014 r. na terenie nadleśnictwa Tychowo wybudowano jeden zbiornik małej retencji, zrewitalizowano w sumie 9 stawów w układzie paciorkowym usytuowanych na rowach melioracyjnych będących dopływami rzeki Chotli.

W okresie sprawozdawczym Nadleśnictwo Polanów realizowało następujące zadania:

- Odbudowa zbiornika retencyjnego wraz z obiektami towarzyszącymi w leśnictwie Jacinki;
- Odbudowa obiektów małej retencyjnych na cieku okresowym leśnictwie Wieleń oddz.188B;
- Odbudowa obiektów małej retencji w leśnictwie Wielin oddz.187.

W 4.3 - Renaturyzacja koryt i dolin rzecznych, w tym ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów oraz naturalnych siedlisk przyrodniczych wodnych i od wód zależnych, oraz introdukcja rodzimych gatunków ryb

Działania podejmowane w tym zakresie nieodłącznie dotyczą zasobów przyrodniczych wobec czego zadania realizowane w ramach tego działania zostały opisane w dziele zasoby przyrodnicze województwa w działaniu OP 3.2.

Tabela 19. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Wody powierzchniowe i podziemne (W) – Zagrożenia jakości wód, jakość wód powierzchniowych, jakość wód podziemnych

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 1. Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	
W 1.1.	↔
W 1.2.	↗
W 1.3.	↗
W 1.4.	↔
W 1.5.	↔
W 1.6.	↔
W 1.7.	↔
W 1.8.	↔
W 1.9.	↔
W 1.10.	↔
W 1.11.	↑
Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 2. Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych	
W 2.1.	↑*
W 2.2.	↑*
W 2.3.	↔
W 2.4.	↔
W 2.5.	↗
W 2.6.	↔
W 2.7.	↗
W 2.8.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 3. Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie	
W 3.1.	↔
W 3.2.	↔
W 3.3.	↔
W 3.4.	↔
W 3.5.	↔
W 3.6.	↗
Cel operacyjny (krótkoterminowy): W 4. Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek	
W 4.1.	↔
W 4.2.	↔
W 4.3.	↔

↑* - zadanie zrealizowane w latach wcześniejszych

WNIOSKI

W1

W ramach celu krótkookresowego dotyczącego poprawy jakości wód, a także osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych opracowano i ogłoszono w drodze aktu prawa miejscowego warunki korzystania z wód regionów wodnych – na obszarze działania RZGW Szczecin. W ramach podjętych działań częściowo opracowano warunki korzystania z wód zlewni, wyznaczonych w Planach gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, należy jednak zaznaczyć, iż zadanie to wymaga kontynuacji. W ramach tego celu realizowano także budowę i modernizację systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich. Jak wynika z dostępnych

danych, powierzchnia obszarów skanalizowanych stale wzrasta, zwiększa się także ilość mieszkańców województwa objętych systemem zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków. Wraz z rozwojem kanalizacji sanitarnej, w sposób ciągły prowadzona jest budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej.

W2

W ramach celu krótkookresowego zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych opracowano wstępne oceny ryzyka powodziowego. Kontynuowano zadania polegające na modernizacji, budowie i przebudowie infrastruktury powodziowej, w tym poprawie przepływu wód powodziowych w okresie zimowym. Realizowano zadania z zakresu zwiększenia możliwości retencyjnych obiektów małej retencji. RZGW w Szczecinie opracowało Plan przeciwdziałania skutkom suszy, a RZGW w Poznaniu jest w trakcie realizacji tego zadania. W pracach pkanistycznych uwzględniano obszary narażone na ryzyko wystąpienia powodzi.

W3

W ramach celu krótkookresowego zapewnienie dobrej jakości wód użytkowanych i racjonalne ich wykorzystanie kontynuowano zadania związane ze zwodociągowaniem gmin. W ramach zadań polegających na przywróceniu właściwych standardów i ochrony wód prowadzony był monitoring jakości pod kątem wód przeznaczonych do spożycia, użytkowanych jako kąpieliska, zagrożonych zanieczyszczeniem pochodzenia rolniczego oraz będących środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych. W ramach tego celu kontynuowano zadania związane z modernizacją szlaku żeglownego na Odrze swobodnie płynącej.

W4

W ramach tego celu realizowane były zadania związane ze zwiększaniem możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałania powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych oraz renaturyzacji koryt dolin rzecznych, w tym ochrony, zachowania i przywracania biotopów oraz naturalnych siedlisk przyrodniczych wodnych i od wód zależnych. W ramach ochrony oraz introdukcji rodzimych gatunków ryb realizowano przedsięwzięcia umożliwiające ich swobodne i bezpieczne migracje (budowa przepławek).

REKOMENDACJE

W1

W dalszym ciągu z uwagi na niezadawalający stan wód powierzchniowych, rekomenduje się kontynuację działań związanych z budową i modernizacją kanalizacji na terenie województwa zachodniopomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich. Tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnych jest niemożliwa ze względów ekonomicznych lub technicznych zaleca się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

W ramach ochrony obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych zaleca się przestrzeganie zaleceń Dyrektora RZGW w Szczecinie.

W2

Należy kontynuować działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego. Należy je uwzględniać wielokierunkowo jako stały element polityki środowiskowej, również w kontekście transgranicznym.

Obecnie obowiązujący program małej retencji wód w województwie zachodniopomorskim wymaga aktualizacji do obowiązujących przepisów prawa.

Zaleca się zamknięcie procedur i wdrożenie Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych RZGW w Poznaniu oraz realizację zadań zaplanowanych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych RZGW w Szczecinie.

Należy opiniować dokumentację planistyczną pod kątem zamieszczania informacji o zagrożeniu ryzyku powodziowym.

W3

W ramach potrzeb należy kontynuować zaopatrzenie ludności w wodę zdatną do picia poprzez system wodociągowy. Zabezpieczone wody dobrej jakości powinny być kontynuowane poprzez monitoring ujęć wód wykorzystywanych do celów komunalnych.

W4

Zaleca się kontynuację działań z zakresu zwiększenia możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałania powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych oraz renaturyzacji koryt dolin rzecznych, w tym ochrony, zachowania i przywracania biotopów oraz naturalnych siedlisk przyrodniczych wodnych i od wód zależnych, oraz introdukcji rodzimych gatunków ryb w latach następnych.

5.3. WODY MORSKIE (WM) – przejściowe i przybrzeżne

W ramach priorytetu WODY MORSKIE (WM) – przejściowe i przybrzeżne, wyznaczono 1 cel długoterminowy oraz 2 cele krótkoterminowe.

Nadmorskie położenie województwa zachodniopomorskiego determinuje kierunki jego rozwoju. Znajdujące się na terenie województwa wody przybrzeżne i przejściowe wymagają więc szczególnej ochrony. Do wód przejściowych będących pod zarządem Urzędu Morskiego w Szczecinie są Zalew Kamieński, Zalew Szczeciński, Ujście Dziwny oraz Ujście Świny.

Zarządcami linii brzegowej, która na terenie województwa zachodniopomorskiego wynosi 185 km są: Urząd Morski w Szczecinie i Urząd Morski w Słupsku. Urzędy Morskie działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 marca 1991 roku o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. 2013 poz. 934 z późn. zm.) jako jednostki organizacyjne, przy pomocy których dyrektorzy urzędu morskiego realizują kompetencje terenowego organu administracji morskiej.

Terytorialny zasięg kompetencji Urzędu Morskiego w Słupsku, w województwie zachodniopomorskim, obejmuje odcinek wybrzeża morskiego w granicach powiatów: sławieńskiego, koszalińskiego

i kołobrzeskiego oraz akwenu morza terytorialnego i polskiej wyłącznej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego w granicach południków wyznaczających powyższy odcinek wybrzeża.

Obecnie terytorialny zasięg kompetencji Urzędu Morskiego w Szczecinie obejmuje odcinek wybrzeża morskiego w granicach miasta: Świnoujście, powiatów: kamieńskiego, gryfickiego oraz akwenu morza terytorialnego i polskiej wyłącznej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego w granicach południków wyznaczających powyższy odcinek wybrzeża oraz część Zalewu Szczecińskiego w granicach miasta: Szczecin oraz powiatu: polickiego.

Cel strategiczny (długoterminowy): Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych oraz skuteczna ochrona linii brzegowej

Cel operacyjny (krótkoterminowy): WM 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych, w szczególności zatrzymanie eutrofizacji tych wód

WM 1.1 - Rozwój systemów zapewniających ograniczenie wprowadzania do wód morskich substancji zanieczyszczających, w tym substancji zwiększających trofię wód

Cele ochrony wód morskich przed degradacją spowodowaną substancjami zanieczyszczającymi, zawarte zostały w dokumentach strategicznych zawierających działania mające poprawić stan wód morskich. Można do nich zaliczyć „Strategię rozwoju gospodarki morskiej w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 r.” oraz „Krajowy Program Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań”. Wśród zadań zaproponowanych w ww. dokumentach, największe znaczenie dla ochrony środowiska ma stałe monitorowanie zanieczyszczeń w wodach morskich oraz przejściowych. W latach 2014-2015 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, w celu uzyskania kompletnej i aktualnej informacji o ładunkach odprowadzanych bezpośrednio do Bałtyku rzekami oraz z punktowych źródeł zanieczyszczeń, kontynuował projekt pn.: "Monitoring rzek Przymorza oraz Odry na potrzeby bilansu ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do Bałtyku wraz z kontrolą źródeł punktowych, z których zanieczyszczenia wprowadzane są bezpośrednio do morza, w województwie zachodniopomorskim". W ramach projektu prowadzono badania monitoringowe ujściowych odcinków rzek Przymorza, Odry w Krajniku Dolnym oraz wód przejściowych i przybrzeżnych, w których wykonano oznaczenia substancji biogenych i metali ciężkich na potrzeby bilansu ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do Bałtyku i oceny redukcji ładunków biogenów w estuarium Odry. Dodatkowo wykonano badania biogenów, zasolenia i przewodności w 22 punktach zlokalizowanych na Odrze i wodach przejściowych i przybrzeżnych, z których wyniki badań wykorzystane były do obliczenia redukcji biogenów w estuarium Odry. Ponadto prowadzono badania wybranych wskaźników z punktowych źródeł zanieczyszczeń – z oczyszczalni ścieków, które wprowadzają ścieki bezpośrednio do Morza Bałtyckiego, Zalewu Szczecińskiego oraz z bezpośredniej zlewni Odry poniżej Krajnika Dolnego.

Urząd Morski w Szczecinie w latach 2014-2015 prowadził działania z zakresu nadzoru nad ochroną środowiska morskiego przed zanieczyszczeniem wskutek korzystania z morza oraz przed zatapianiem odpadów i innych substancji, w tym udział w organizacji i przeprowadzaniu akcji mających na celu usuwanie zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska morskiego, prowadzenie postępowań wyjaśniających i dowodowych

po wykryciu zanieczyszczenia polskich obszarów morskich oraz stały nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie wód morskich przed zanieczyszczeniami. W ramach tego zadania została podjęta współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska w zakresie nadzoru nad wodami morskimi w aspekcie ich ochrony przed zanieczyszczeniami związanymi z działalnością zakładów przemysłowych i komunalnych, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód morskich, wpisujące się, w cele osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych, zmniejszenia zagrożenia oraz minimalizacji skutków w przypadku wystąpienia awarii (w tym zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych)- jako zadanie ciągłe Urzędów Morskich.

WM 1.2 - Zagospodarowywanie terenów na wybrzeżu dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód przed zanieczyszczeniem

W latach 2014-2015 w na obszarze województwa zachodniopomorskiego w dalszym ciągu realizowany był projekt „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski – sieć portów turystycznych Pomorza Zachodniego”, którego celem jest budowa infrastruktury sieci portów i przystani jachtowych w otoczeniu Zalewu Szczecińskiego, w Szczecinie oraz na wybrzeżu Bałtyku. Sieć portów i przystani jachtowych zlokalizowana jest między Gryfinem nad Odrą, poprzez Szczecin, Zalew Szczeciński, Zatokę Pomorską po wybrzeże morskie w Darłowie. Zachodniopomorski Szlak Żeglarski. W latach 2014-2015 zadania realizowane w ramach projekt miały charakter informacyjny i promocyjny.

Gmina Międzyzdroje w ramach tego zadania w 2015 r. wykonała dokumentację na rozbudowę schodów wejściowych na molo.

Województwo Zachodniopomorskie w dalszym ciągu realizuje także projekt PROJEKT - MARRIAGE - Lepsze zarządzanie mariną, konsolidacja sieci portów oraz marketing turystyki wodnej realizowanego w latach 2012 – 2014 w ramach Programu Europejskiej Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk.

WM 1.3 - Redukcja zrzutów z przydomowych oczyszczalni ścieków w celu osiągnięcia zgodności z zaleceniem HELCOM 28E/6

Na terenie województwa zachodniopomorskiego realizowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków. W roku 2014 na terenie województwa wybudowano 205 oczyszczalni ścieków indywidualnych (przydomowych).¹⁰ Następujące gminy nadmorskie realizowały zadania związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków:

Gmina Mielno:

Wysokość dofinansowania łącznie wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych – dotacja wynosi do 40% kosztów kwalifikowanych a pozostałe 60% kosztów kwalifikowanych stanowi pożyczka lub wkład własny osoby zainteresowanej. Aby skorzystać z dofinansowania Urząd Gminy w Mielnie musi zebrać wnioski na kwotę łączną minimum 15.000,00 zł. Wnioski wraz z prawomocną decyzją o ustalenie warunków zabudowy mogą być składane przez osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki

¹⁰ Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, 2015

sektora finansów publicznych, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe.

Gmina Ustronie Morskie:

Na terenie gminy realizowany był „Program dofinansowania osób fizycznych w zakresie gospodarki wodno – ściekowej w formie częściowej spłaty kapitału kredytu bankowego” funkcjonujący w oparciu o współpracę Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Szczecinie i trzech banków: Banku Spółdzielczego w Wolinie, Bałtyckiego Banku Spółdzielczego w Darłowie i Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Barlinku. Celem Programu jest zwiększenie ilości gospodarstw domowych przyłączanych do istniejących lub nowopowstałych gminnych sieci kanalizacyjnych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz likwidacja przydomowych szamb. Nabór wniosków prowadzony jest w terminie ciągłym przez wymienione wyżej banki. Korzyść dla klienta polega na spłacie przez Fundusz 40% kapitału kredytu zaciągniętego na ten cel w banku.

Niestety, prowadzone działania nie są wystarczające, gdyż jak wynika z danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie, stan wód przejściowych i przybrzeżnych województwa klasyfikowany jest jako zły lub słaby.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): WM 2. Zatrzymanie procesów degradacji brzegu morskiego i ochrona linii brzegowej

WM 2.1 - Realizacja zadań ujętych w „Programie ochrony brzegów morskich”

„Program ochrony brzegów morskich” jest to rządowy program opracowany w celu zachowania stanu brzegów morskich na poziomie z roku 2000. Wyznacza on działania, jakie powinny zostać podjęte w tym celu. Można do nich zaliczyć modernizację oraz rozbudowę systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych terenów nadmorskich, stabilizację linii brzegowej oraz działania monitoringowe dotyczące ustalania aktualnej linii brzegowej. W związku z negatywną oceną Najwyższej Izby Kontroli z 2014 r. dotyczącą realizacji „Programu ochrony brzegów morskich”, w 2015 r. dokonano nowelizacji ustawy. Zadania realizowane są jako ciągłe.

Urząd Morski w Słupsku zrealizował następujące zadania:

W roku 2014 zabezpieczono brzeg morski:

- w Łebie - Sztuczne zasilanie (km 180,00 - 183,00);
- w Darłowie - Sztuczne zasilanie (km 267,00-270,60);
- w Kołobrzegu - Sztuczne zasilanie (km 328,90 - 335,80).

W roku 2015 zabezpieczono brzeg morski:

- w Ustroniu Morskim- Sztuczne zasilanie;
- wykonano rozpoznanie nagromadzeń osadów piaszczystych na dnie morskim w celu ich wykorzystania w ochronie brzegów metoda sztucznego zasilania (obszary Mielno Łazy);
- wykonano przebudowę opaski brzegowej Ustronie Morskie km 319,814 - 320,184 oraz km 320,184 - 320,414.

Urząd Morski w Szczecinie w okresie sprawozdawczym realizował działania określone Programem Ochrony Brzegów Morskich ustanowionym ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu wieloletniego „Programu ochrony brzegów morskich” (Dz. U. nr 67 poz. 621), zgodnie z opisem zawartym w POŚ WZ 2016-2020, obejmujące: - budowę, rozbudowę, utrzymanie i usuwanie uszkodzeń w systemie zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenów nadmorskich, zapewnienie stabilizacji linii brzegowej wg stanu z 2000 r. i zapobieganie zanikowi plaż, monitorowanie brzegów morskich, ich stanu aktualnego w celu wskazania niezbędnych działań służących ich ochronie. Ponadto w zakresie ww. priorytetu zakończono w 2015 r. przedsięwzięcie pn. „Modernizacja i budowa umocnień brzegowych zachodniego wybrzeża”. Projekt realizowano w ramach POIiŚ 2007-2013. Przedsięwzięcie dotyczyło realizacji 5 zadań inwestycyjnych składających się na spójny projekt ochrony wybrzeża zaplanowany do realizacji na obszarze morskiej strefy brzegowej zachodniego wybrzeża Bałtyku. Działania podejmowane w ramach projektu nastawione były na zabezpieczenie wybrzeża i przyczyniały się bezpośrednio do jego ochrony. W wyniku realizacji projektu wybudowano lub zmodernizowano zabezpieczenia wybrzeża w formie opasek i ostróg brzegowych na łącznej długości 2730 m linii brzegowej.

Ponadto w 2014 r. Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie w ramach ochrony brzegów morskich realizował zadanie pn. „Modernizacja i odbudowa brzegów morskich, ochrona mierzei Jamneńskiej”, którego głównym celem jest zapewnienie ochrony brzegów morskich i całej mierzei Jamneńskiej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez ochronę przed erozyjnym działaniem silnie falujących wód morskich. Szczególnie przy wysokich stanach w morzu, bardzo dynamicznie oddziałujących na stabilność brzegów morskich.

WM 2.2 - Budowa, odbudowa bądź przywrócenie właściwych parametrów budowlom chroniącym brzeg morski

W latach 2014-2015 zadane realizowane było zarówno przez Urząd Morski w Słupsku jak i Urząd Morski w Szczecinie.

Urząd Morski w Słupsku zrealizował następujące zadania:

- Zadanie I Budowa opaski brzegowej narzutowej w miejscowości Chłopy km 304,720 - 305,040;
- Zadanie II Budowa zespołu ostróg zabezpieczających brzeg morski w Dźwirzynie i Ustroniu Morskim;
- Zadanie III Przebudowa i rozbudowa zespołu ostróg w Dźwirzynie i Jarosławcu;
- Zadanie IV Budowa falochronu osłonowego na przetoce Jeziora Jamno;
- Zadanie V „Budowa opaski narzutowej na przetoce Jeziora Jamno” (km 294,170 – 294,710);
- Zadanie VI „Budowa falochronów brzegowych w Jarosławcu”;
- Zadanie VII „Stabilizacja drenażowa klifu w Jarosławcu”.

Łącznie na realizację tych zadań wydatkowano kwotę 164 780 tys. zł, zadania te były realizowane ze środków krajowych oraz POIiŚ 2014-2020.

Urząd Morski w Szczecinie również realizował zadanie polegające na budowie, odbudowie bądź przywróceniu parametrów budowlom chroniącym brzeg morski w ramach projektu zakończonego w 2014 r.

- „Przebudowa falochronów i umocnień brzegowych zapewniających dostęp do portu w Dziwnowie”, który finansowany był ze środków PO RYBY oraz środków krajowych.

WM 2.3 - Budowa, odbudowa bądź przywrócenie właściwych parametrów budowlom chroniącym nabrzeża portowe

W latach 2014-2015 zadane realizowane było zarówno przez Urząd Morski w Słupsku.

Urząd Morski w Słupsku zrealizował następujące zadania:

- Przebudowa Nabrzeża Wydmowego w porcie Łeba polegające na przebudowie Nabrzeża portowego na długości 73 mb;
- Przebudowa Nabrzeża Gdynńskiego w porcie Łeba polegające na przebudowie Nabrzeża portowego na długości 36 mb.

Łączna kwota na realizację tych zadań wyniosła 1 700 tys. zł i w całości była finansowana ze środków krajowych.

WM 2.4 - Monitoring stanu brzegu morskiego, w tym linii brzegowej

Zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich” Dyrektorzy Urzędów Morskich są zobligowani do monitorowania brzegów morskich, a także wykonywania czynności, prac i badań dotyczących ustalenia aktualnego stanu brzegu morskiego na całej długości polskiego wybrzeża.

Tabela 20. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Wody morskie (WM) – przejściowe i przybrzeżne

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): WM 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych, w szczególności zatrzymanie eutrofizacji tych wód	
WM 1.1.	↔
WM 1.2.	↔
WM 1.3.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): WM 2. Zatrzymanie procesów degradacji brzegu morskiego i ochrona linii brzegowej	
WM 2.1.	↔
WM 2.2.	↔
WM 2.3.	↔
WM 2.4.	↔

WNIOSKI

WM 1

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych, w szczególności zatrzymanie ich eutrofizacji, powinno być jednym z istotnych priorytetów województwa zachodniopomorskiego. W celu osiągnięcia dobrego stanu wód realizowany był szereg działań mających zapewnić ograniczenie wprowadzania do wód morskich substancji zanieczyszczających, w tym substancji zwiększających ich trofię. Jednak, jak wynika z badań prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie stan wód przejściowych i przybrzeżnych województwa klasyfikowany jest jako zły lub słaby. Należy przy tym pamiętać, że Morze Bałtyckie jest odbiornikiem zanieczyszczeń ze znacznych powierzchni lądu, nie tylko z województwa zachodniopomorskiego. Dlatego konieczna jest dalsza kontynuacja prowadzonych dotąd działań (również poza granicami województwa).

WM 2

Działania w ramach priorytetu WM 2, polegających na zatrzymaniu procesów degradacji brzegu morskiego i ochrony linii brzegowej (w tym nabrzeży portowych), realizowane są w sposób ciągły przez Urząd Morski w Słupsku i Szczecinie. Zgodnie z przekazanymi lub pozyskanymi informacjami działania te obejmowały zadania mające na celu ochronę wybrzeży wydmych i klifowych, a także przebudowę nabrzeży.

REKOMENDACJE

WM 1

Zaleca się intensyfikację podejmowanych działań w zakresie odprowadzania ścieków bezpośrednio do morza, gdyż są one niewystarczające. Stan wód przejściowych i przybrzeżnych w dalszym ciągu określony jest jako zły. Stan wód morskich powinien również ulec poprawie po wprowadzeniu całkowitego zakazu zrzutu ścieków ze statków pasażerskich¹¹. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, JST zobligowane są do prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Niewłaściwa eksploatacja lub wady konstrukcyjne tych urządzeń prowadzą do przedostawania się zanieczyszczeń bezpośrednio do wód lub gruntu. Dlatego wyeliminowanie niekontrolowanego przepływu zanieczyszczeń jest szczególnie istotne dla gmin nadmorskich. Zaleca się bieżące inwentaryzacje tych urządzeń i sukcesywne eliminowanie niekontrolowanego przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska.

5.4. GOSPODARKA ODPADAMI (GO)

Cel strategiczny (długoterminowy): Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): GO 1: Działania w zakresie budowy systemu gospodarki odpadami w województwie zgodnego z Kpgo 2014.

GO 1.1 - Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie.

Zadania związane z edukacją społeczeństwa w zakresie postępowania z odpadami, zostało przedstawione w rozdziale dotyczącym edukacji ekologicznej.

¹¹ Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO) ustanowiła Bałtyk obszarem specjalnym w zakresie zrzutów ścieków ze statków pasażerskich, co skutkuje zakazem wylewania ścieków do naszego morza od 2019 roku dla nowych statków oraz od 2021 roku dla statków już istniejących

GO 1.2 - Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach, w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania.

Uzyskane dane w drodze ankietyzacji i przeglądu witryn internetowych zakładów wykazują, iż zadanie realizowane jest w sposób ciągły. Przykłady realizacji zadań zestawiono poniżej:

Gmina Miasto Szczecin

W grudniu 2013 r. została rozpoczęta budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Prace mają zostać zakończone we wrześniu 2016 r. Istnieje realne zagrożenie niedotrzymania planowanego terminu ukończenia inwestycji ze względu na rozwiązanie umowy z wykonawcą.¹² Wartość inwestycji ogółem: 711 415, 21 tys. zł.

Celowy Związek Gmin R-XXI

- Budowa instalacji odgazowania kwatery składowania odpadów z ujęciem biogazu do unieszkodliwiania poprzez spalanie w pochodni w Regionalnym Zakładzie Gospodarowania Odpadami w Słajsinie. Ze względu na składowanie przetworzonych pozostałości z odpadów komunalnych oraz innych nie ulegających biodegradacji pozyskiwany biogaz nie posiada właściwości pozwalających na odzysk energii. Poniesione koszty w 2014 r. to: 461,25 tys. zł.
- W 2015 r. RZGO w Słajsinie. W etapie I doposażono istniejącą instalację do sortowania odpadów komunalnych niesegregowanych oraz zbieranych selektywnie. Doposażenie linii nr 1 i nr 2 do funkcji rozsortowania i doczyszczania frakcji opakowaniowej i mix oraz doczyszczanie odseparowanych metali.
Etap II: uzupełniające doposażenie istniejącej instalacji technologicznej sortowania odpadów komunalnych niesegregowanych oraz zbieranych selektywnie o dodatkowe węzły technologiczne automatycznego sortowania tworzyw sztucznych, papieru oraz folii, w ramach rozszerzenia projektu „Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, gmina Nowogard”.¹³
- Budowa w RZGO Słajsinie placu do magazynowania stabilizatu z wydzielonej frakcji zmieszanych odpadów komunalnych ulegającej biodegradacji i kompostu z odpadów zielonych wraz z rozbudową istniejącej instalacji w celu oczyszczania odcieków z placu.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sławnie

W marcu 2014 r. otwarto linię sortowniczą i składowisko odpadów w Gwiazdowie.¹⁴

PHU „EKO FIUK” S.C.

W 2015 r. ukończono budowę zakładu biologicznego przetwarzania odpadów.¹⁵

GO 1.3 - Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa.

Na mocy art. 379 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2016 poz. 672 ze zm.) Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie swoich właściwości w latach 2014-2015 podejmował czynności kontrolne, których przedmiotem były zagadnienia związane z przestrzeganiem

¹² <http://www.zuo.szczecin.pl> – pobrano aktualności z 24 czerwca 2016 w dniu 26 lipca 2016.

¹³ <http://czg.nowogard.pl/projekty/projekt-budowa-zakladu/doposazenie-linii-nr-1-i-2>

¹⁴ <http://www.mpgkim.slawno.pl>

¹⁵ <http://www.ekofiuk.pl>

i stosowaniem przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz innych przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska.

W 2014 r. przeprowadzono łącznie 61 kontroli, z czego:

- 8 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21),
- 1 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672), ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21),
- 2 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013, poz. 1399) oraz ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21),
- 1 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672), ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21) oraz innych przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska,
- 9 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672), ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. 2007 r. nr 90, poz. 607), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r. nr. 63, poz. 638).

Pozostałe kontrole przeprowadzane były w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672 ze zm.) oraz innych przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska. W 2015 r. przeprowadzono łącznie 48 kontroli, z czego:

- 1 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21),
- 13 w zakresie w zakresie wykonania decyzji administracyjnych wyrażających zgody na zamknięcie składowiska odpadów oraz innych przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska, w szczególności ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672), ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21),
- 4 w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) oraz ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399) w zakresie przyjmowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- 9 przestrzegania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672), ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. nr 90, poz. 607), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r. nr. 63, poz. 638),
- 5 w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2013 r. poz. 1323), ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r., nr 90, poz. 607), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r., nr. 63, poz. 638), ustawy z dnia 6 sierpnia 2013 roku o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2013 r., poz. 888 ze zm.), ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2015 r., poz. 687).

Pozostałe kontrole przeprowadzane były w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672 ze zm.) oraz innych przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska. Inspektorzy WIOŚ w Szczecinie prowadzą kontrole planowe zgodnie z przyjętym i zatwierdzonym przez Wojewodę Zachodniopomorskiego rocznym planem kontroli. Kontrole pozaplanowe wykonywane są w ramach rezerwy czasowej na wnioski organów administracji publicznej, innych jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Szczególnym przypadkiem kontroli pozaplanowych są kontrole interwencyjne.

Informacje na temat przeprowadzonych kontroli przez WIOŚ w Szczecinie nie zostały przekazane w drodze ankietyzacji. Rejestr kontroli WIOŚ dostępny jest w siedzibie WIOŚ w Szczecinie w pokoju 344.

GO 1.4 - Wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów.

W ramach przywracania środowisku powierzchni ziemi służących jako składowiska odpadów zrealizowano przy wsparciu WFOŚiGW w Szczecinie niżej wymienione projekty obejmujące łącznie 37 składowisk odpadów:

- Szumiące trawy na składowiskach CZG R-XXI - liczba zrehabilitowanych składowisk – 15 (16 kwater)¹⁶;
- Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP oraz gmin sąsiednich – liczba zrehabilitowanych składowisk – 21.¹⁷

Wymienione projekty przyczyniły się do poprawy jakości życia wokół zrehabilitowanych obiektów przy jednoczesnym znaczącym ograniczeniu ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

GO 1.5 - Zapewnienie dostępności odpowiedniej przepustowości instalacji do przetwarzania odpadów.

Jak wynika z otrzymanych danych, podmioty odpowiedzialne za eksploatację instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego, podejmują działania mające na celu zapewnienie dostępności odpowiedniej przepustowości instalacji.

W 2014 r. ZZO Stargard Sp. z o.o. zrealizował projekt pn. „Budowa instalacji mechaniczno-biologicznego unieszkodliwiania odpadów na składowisku odpadów w Łęczycy gmina Stara Dąbrowa”. Środki przeznaczone na realizację tego przedsięwzięcia pochodziły z budżetu miasta Stargard Szczeciński oraz kredytu inwestycyjnego przy wsparciu WFOŚiGW.

Przepustowość instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych wynosi 45 000 Mg/rok.

Związek CZG R-XXI zrealizował zadanie polegające na zaprojektowaniu i wykonaniu osłon przeciw rozwiewaniu odpadów i zspów z ramp na stacjach przeładunkowych odpadów w Mokrawicy, Świnoujściu i Mielenku Drawskim. Innym z zadań związku była budowa w RZGO Słajfino placu do magazynowania

¹⁶ <http://czg.nowogard.pl/projekty/projekt-szumiace-trawy>

¹⁷ <http://parseta.org.pl/index.php?id=2720>

stabilizatu i kompostu z odpadów zielonych wraz z rozbudową istniejącej instalacji w celu oczyszczania odcieków z placu oraz budowa ścieżki edukacyjnej, budowa wiat i placów na odpady na SPO Świnoujściu.

W opisie realizacji celu GO 1.2 wskazano inne inwestycje trwające i zakończone w latach 2014-2015 w zakresie unowocześniania zakładów gospodarowania odpadami oraz budowy nowych.

GO 1.6 - Stymulowanie rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne poprzez wspieranie współpracy organizacji odzysku, przemysłu i samorządu terytorialnego oraz konsekwentne egzekwowanie obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu.

W skali województwa nie obserwuje się spójnych działań interesariuszy systemu w zakresie rozwoju rynku surowców wtórnych. Działania zazwyczaj są akcyjne i lokalne. Sytuacja wymaga skoordynowania i dostosowania w przyszłości do celów gospodarki cyrkulacyjnej.

GO 1.7 - Wydawanie decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Organy administracji na bieżąco wydają zezwolenia oraz decyzje związane z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Poniżej opisano zidentyfikowane w drodze ankietyzacji działania:

W ramach realizacji WPGO Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydawał decyzje w zakresie udzielania pozwoleń zintegrowanych dla instalacji gospodarujących odpadami. Decyzje dotyczyły także zamykania składowisk odpadów. Dokumentacja dotycząca postępowań oraz treść wydawanych w latach 2014-2015 decyzji dostępne są na stronach biuletynu informacji publicznej województwa zachodniopomorskiego w zakładce środowisko, oraz w wykazie Ministra Środowiska, do którego dostęp zapewnia link w w/w zakładce środowisko -> pozwolenia zintegrowane. Podejmowano także uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie wykonania WPGO, gdzie określano listę RIPOK, IZ oraz planowanych instalacji mających w przyszłości działać w wyznaczonych regionach gospodarki odpadami komunalnymi.

Gminy w ramach swoich kompetencji nadzorowały realizację zapisów WPGO na własnym terenie m.in. poprzez kontrolę regulowania opłat za gospodarowanie odpadami. Poniżej wskazano przykładowe zakresy wydanych decyzji w wyniku nadzorowania gospodarki odpadami w gminach, które odpowiedziały na ankietę w sprawie realizacji POŚ w latach 2014-2015.

Gmina Międzyzdroje

Zadanie realizowane jest poprzez wydawanie decyzji nakazujących usunięcie odpadów składowanych w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych. W latach 2014-2015 wydano łącznie 5 decyzji dotyczących usunięcia odpadów składowanych w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Urząd Miasta Szczecinek

W monitorowanych latach prowadzono postępowania w celu określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ponoszonej przez właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli deklaracji.

Łącznie w latach 2014-2015 wydano łącznie 48 decyzji. Poniżej wymieniono ilość wydanych decyzji:

Rok 2014:

- decyzje określające wysokość opłaty: 20;
- decyzje umarzające postępowanie: 11;
- decyzje o rozłożeniu na raty zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi: 1;
- odmowa umorzenia zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi: 1.

Rok 2015:

- decyzje określające wysokość opłaty: 7;
- decyzje umarzające postępowanie: 7;
- decyzje o rozłożeniu na raty zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi: 1.

Gmina Miasto Stargard

W ramach realizacji zadania wydane zostały decyzje związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w latach 2014-2015 na łączną kwotę 157 480 zł.

GO 1.8 - Rozbudowa i budowa zakładów zagospodarowania odpadów obejmujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, które będą zapewniać następujący zakres usług:

- mechaniczno-biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
- kompostowanie odpadów zielonych oraz opcjonalnie - sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie,
- zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych,
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Gmina Miasto Stargard

We wrześniu 2014 r. oddano do użytku instalację do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, która uzupełniając istniejące składowisko umożliwia zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych w jednym miejscu. Zakład uzyskał status RIPOK dla instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i kompostowni selektywnie zebranych odpadów zielonych. Ponadto ZZO Stargard Sp. z o.o. planuje budowę kwatery nr VI o pojemności około 631 000 m³.

Celowy Związek Gmin R-XXI

W ramach zadania w latach 2014-2015 zrealizowano:

- uzupełniające doposażenie istniejącej instalacji technologicznej sortowania odpadów komunalnych, doposażenie istniejącej instalacji technologicznej do sortowania odpadów komunalnych niesegregowanych oraz zbieranych selektywnie o dodatkowe węzły technologiczne automatycznego sortowania tworzyw sztucznych, papieru oraz folii, w ramach rozszerzenia projektu pn. „Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie, gmina Nowogard”;
- zaprojektowanie i wykonanie osłon przeciw rozwiewaniu odpadów i zsyków z ramp na stacjach przeładunkowych odpadów w Mokrawicy, Świnoujściu i Mielenku Drawskim;
- budowa w Regionalnym Zakładzie Gospodarowania Odpadami w Słajsinie placu do magazynowania stabilizatu i kompostu z odpadów zielonych wraz z rozbudową istniejącej instalacji, w celu oczyszczania odcieków z placu oraz budowa ścieżki edukacyjnej, budowa wiat i placów na odpady na SPO Świnoujściu;
- budowa instalacji przeciwzamarzaniowej rurociągów p-poż, w hali sortowni, wentylatorowni, przy hali kompostowni, w budynku warsztatowo garażowym w Regionalnym Zakładzie Gospodarowania Odpadami w Słajsinie.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sławnie

W marcu 2014 r. otwarto linię sortowniczą i składowisko odpadów w Gwiazdowie.¹⁸

PHU „EKO FIUK” S.C.

W 2015 r. ukończono budowę zakładu biologicznego przetwarzania odpadów.¹⁹

Miasto Szczecin

W 2013 roku rozpoczęto budowę zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych. Inwestycja nie została ukończona w okresie sprawozdawczym.

Ponad wymienione zadania na bieżąco realizowane są działania unowocześniające istniejące instalacje. Wykaz RIPOK oraz IZ znajduje się w uchwale Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego XI/221/16 z 26 kwietnia 2016 r. Uchwała zawiera także wykaz planowanych instalacji do gospodarowania odpadami.

GO 1.9 - Zakończenie uporządkowania składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Zadanie realizowane na bieżąco w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania odpadów zdeponowanych na nieczynnych składowiskach oraz przywróceniu stanu środowiska do stanu sprzed rozpoczęcia składowania odpadów.

W województwie zachodniopomorskim, w ramach POIiŚ, realizowane były dwa projekty związane z rekultywacją składowisk odpadów komunalnych lub wydzielonych części z na cele przyrodnicze:

- Szumiące trawy na składowiskach CZG R-XX (15 składowisk),
- Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP oraz gmin sąsiednich (21 składowisk).

Rekultywacji w ramach w/w projektów zgodnie z ich założeniami poddano łącznie 36 składowisk. Realizacja tych inwestycji umożliwiła ograniczenie negatywnego wpływu nieczynnych składowisk odpadów na środowisko naturalne, podniesie standardu życia mieszkańców oraz zwiększenie walorów przyrodniczych.

W latach 2014-2015 ramach powyższych działań zrealizowano m.in.:

¹⁸ <http://www.mpgkim.slawno.pl>

¹⁹ <http://www.ekofiuk.pl/>

Gmina Biały Bór

Rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Białym Borze. Poniesione koszty w latach 2014-2015 to: 473 231 zł.

Gmina Bobolice

Przeprowadzanie zabiegów pielęgnacyjnych i agrotechnicznych na zrekultywowanym składowisku odpadów oraz monitoring składowiska. Utrzymanie składowiska we właściwym stanie sanitarnym oraz porządkowym, kontrola wpływu zrekultywowanego składowiska na środowisko przyrodnicze. Poniesione koszty w latach 2014-2015 to: 8,63 tys. zł.

Urząd Miejski w Golczewie

Rekultywacja składowiska odpadów w Kłębach. Zrekultywowana powierzchnia to 1,8 ha. Poniesione koszty to: 900,83 tys. zł.

Gmina Grzmiąca

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Grzmiąca. Rekultywacja czaszy składowiska o powierzchni 1,3 ha.

Gmina Karlino

Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP oraz innych gmin. Poniesione koszty to: 2 075,75 tys. zł.

Gmina Połczyn-Zdrój

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętnych w miejscowości Kołacz. Wykonanie ścieżki edukacyjnej i placu postojowego o nawierzchni z kruszywa naturalnego oraz elementów małej architektury. Poniesione koszty to: 605,16 tys. zł.

Gmina Sławoborze

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne obojętne w miejscowości Lepino wraz ze ścieżką edukacyjną. Poniesione koszty to: 295,20 tys. zł.

Gmina Świeszyno

Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych w Niedalinie. Poniesione koszty to: 147,75 tys. zł.

Miasto Świdwin

Zamknięcie składowiska odpadów komunalnych w Świdwinie oraz stworzenie ścieżki edukacyjnej. Poniesione koszty w latach 2014-2015 to: 842,48 tys. zł.

Gmina Tychowo

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Warninie. Zrekultywowano 1,65 ha terenu składowiska. Na zrekultywowanym terenie utworzono ścieżkę edukacyjną na temat postępowania z odpadami. Poniesione koszty to: 663,74 tys. zł.

Gmina Trzcińsko-Zdrój

Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP oraz gmin sąsiednich - rekultywacja składowiska Drzesz i Czarnołęka. Zrekultywowano dwa składowiska odpadów komunalnych o łącznej powierzchni 2,1096 ha. Poniesione koszty to: 1 055,00 tys. zł.

Celowy Związek Gmin R-XXI

Rekultywacja składowisk odpadów w ramach realizacji projektu pn. *Szumiące trawy na składowiskach CZG R-XXI*. Rekultywacja 15 składowisk odpadów (16 kwater) o łącznych kosztach 18 830,15 tys. zł.

Urząd Marszałkowski

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne w miejscowości Kaliska, gmina Chojna. Poniesione koszty to: 1 059,72 tys. zł.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): GO 2: Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

GO 2.1 - Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 r.

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 250, z późn. zm.), która zmieniła system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zmiany zostały również zawarte w przepisach nowej ustawy o odpadach (Dz. U. 2013 r., poz. 21, z późn. zm.). Dotychczasowy system oparty na umowach zawieranych indywidualnie przez mieszkańców z firmami wywozowymi zajmującymi się odbiorem i unieszkodliwianiem odpadów został zastąpiony nowym, w którym to gmina staje się właścicielem odpadów komunalnych powstających na jej terenie i na gminie spoczywa obowiązek zorganizowania sprawnego systemu gospodarki odpadami dla swoich mieszkańców. Do obowiązków gminy należy między innymi prowadzenie sprawozdawczości polegającej na sporządzaniu rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, na podstawie których przygotowywane jest jedno zbiorcze sprawozdanie dotyczące wszystkich gmin, które Marszałek Województwa przekazuje do Ministra Środowiska.

Ponadto gminy zostały zobowiązane do wyłonienia w drodze przetargu przedsiębiorstwa odbierającego odpady oraz dokonywania rozliczeń finansowych za ich odbiór. System ten ma doprowadzić m.in. do osiągnięcia konkretnego efektu ekologicznego, jakim jest zwiększenie ilości odzyskiwanych surowców wtórnych.

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła szereg istotnych zmian do obecnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Ustawa nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady komunalne oraz na właścicieli nieruchomości. Zmiany te mają na celu poprawę obecnego systemu gospodarowania odpadami oraz gwarancję szczelności systemu gospodarki

odpadami, a w szczególności objęcia wszystkich mieszkańców odbiorem odpadów na jednakowych zasadach.

Jak wynika z danych uzyskanych z ankietyzacji, 20 respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na temat realizacji niniejszego zadania, objęli lub prowadzi działania mające na celu objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców.

GO 2.2 - Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2016 poz. 250, z późn. zm.), wszystkie gminy są zobligowane do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), osiągnięcia odpowiedniego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy, poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych z odebranych z obszaru gminy odpadów komunalnych oraz prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, a w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W 2014 r. z terenu województwa zachodniopomorskiego selektywnie odebrano łącznie 97 525,6 Mg odpadów, w tym z gospodarstw domowych odebrano 73 134,3 Mg.²⁰

Jak wynika z danych ze sprawozdań Marszałka^{21,22} w 2014 r.– 4 gminy a w 2015 r. – 2 gminy nie osiągnęły wymaganach przepisami poziomów odzysku i recyklingu odpadów papieru i tektury, tworzyw sztucznych, szkła i metali. Nie osiągnięcie wymaganych poziomów nie oznacza niefunkcjonowania systemu selektywnej zbiórki odpadów. W związku z powyższym należy uznać iż w całym województwie mieszkańcy mieli w 2014 i 2015 r. możliwość selektywnego zbierania odpadów. Efektem jest stale rosnąca masa selektywnie zebranych odpadów w województwie zachodniopomorskim, jednakże różnice w skuteczności systemu w poszczególnych gminach powinny być przedmiotem analiz, kontroli i planów polepszania efektywności przez gminy zaniżające średnią województwa.

GO 2.3 - Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:

- w 2013 r. więcej niż 50%,
- w 2020 r. więcej niż 35%, masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Reforma systemu zbierania i przetwarzania odpadów komunalnych w gminach nakłada na gminy obowiązek ograniczenia masy składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji zgodnie z poziomami szczegółowo wyznaczonymi na kolejne lata w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r.

²⁰ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015 r.

w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (2012 r. – 50%, 2016 r.– 45%, 2018 r. – 40%, 2020 r. – 35%). Gmina, która nie wykona obowiązku ograniczenia masy składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, podlegać będzie karze grzywny.

Jak wynika ze sprawozdania Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2015, 44 gminy województwa nie składują odpadów ulegających biodegradacji co stanowi 37,6% gmin województwa. W 93 gminach tj 79,5% składowaniu podlegało mniej niż 50% odpadów ulegających biodegradacji. W typowo turystycznych gminach tj.: Rewal, Darłowo, Dziwnów poziomy znacznie przekraczają 100%. W stosunku do 2014 roku o 19 wzrosła liczba gmin nieskładujących odpadów ulegających biodegradacji. W tym samym okresie 87 gmin spełniało wymóg ograniczenia do 50% składowania odpadów biodegradowalnych.²¹

GO 2.4 - Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Zadanie to jest realizowane na bieżąco przez JST z terenu województwa zachodniopomorskiego. Wg sprawozdań Marszałka^{21, 22} w 2014 r. składowaniu poddano bez przetworzenia 5,2% odpadów komunalnych, a w 2015 r. było to 3,6%. Należy więc uznać powyższy cel za zrealizowany z zastrzeżeniem weryfikacji ścieżki odpadów z grupy 19, które nie są przedmiotem analizowanych sprawozdań.

JST osiągają wyżej wymienione wyniki m.in. poprzez:

- tworzenie warunków i rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- systematyczne prowadzenie działań edukacyjnych,
- duża dostępność pojemników do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

GO 2.5 - Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i, w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 roku.

Zgodnie z Dyrektywą Ramową o odpadach, pierwszym w hierarchii sposobem postępowania z odpadami jest zapobieganie ich powstawaniu, czyli zastosowanie środków zanim dane substancje (materiały, produkty) staną się odpadami. Jako kolejne działanie wymienia się przygotowanie do ponownego użycia, następnie recykling i inne procesy odzysku, a dopiero w ostateczności unieszkodliwianie.

JST w celu zwiększenia udziału odzysku odpadów, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury to realizują powyższe działanie m.in. poprzez:

- objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- uruchomienie instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,

²¹ Sprawozdanie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z obowiązków z zakresu Gospodarki Odpadami Komunalnymi za 2014 rok.

²² Sprawozdanie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z obowiązków z zakresu Gospodarki Odpadami Komunalnymi za 2015 rok.

- zaopatrzenie mieszkańców w worki lub pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- zróżnicowanie stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi celem zachęty ekonomicznej do selektywnego zbierania odpadów.

Według sprawozdań Marszałka^{21,22} w 2014 r. wymaganego poziomu 14% nie osiągnęły 4 gminy, a w 2015 r. 16% poziomu nie przekroczyły 2 gminy. Cel 50% wyznaczony na 2020 r. w 2015 r. osiągnęło 6 gmin z czego połowa z nich wykazuje ponad 100% poziom odzysku i recyklingu opisywanych frakcji. Wskazane wyniki przedstawiają dobry obraz sytuacji w zakresie efektywności selektywnego zbierania odpadów. W przypadku ponad 100% poziomów odzysku i recyklingu znaczenie mają wahania liczby ludności spowodowane ruchem turystycznym. Liczba punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wynosiła odpowiednio w 2014 r. – 75, w 2015 r. – 88.

GO 2.6 - Monitoring dzikich składowisk.

Działanie realizowane jest w sposób ciągły przez JST wchodzące w skład województwa zachodniopomorskiego. Jak wynika z danych uzyskanych w wyniku ankietyzacji, JST na bieżąco starają się podejmować działania, które umożliwią zlokalizować i zlikwidować „dzikie wysypiska” odpadów. Poniżej przedstawiono przykłady JST i ich działań:

Gmina Bierzwnik

W latach 2014-2015 na terenie gminy Bierzwnik zlikwidowano 11 dzikich składowisk odpadów komunalnych.

Gmina Bobolice

Likwidacja nielegalnego składowiska odpadów poprodukcyjnych (popiołów) w miejscowości Janowiec o powierzchni około 8 300m² oraz miąższości nie mniejszej niż 1,8 m.

Urząd Miejski w Koszalinie

Na bieżąco realizowany jest monitoring powstawania (w oparciu o zgłoszenia i wizje) oraz likwidacja „dzikich wysypisk” na terenach zarządzanych przez Prezydenta Miasta Koszalin. W 2014 r. zlikwidowano 37 dzikich składowisk, natomiast w 2015 r. 42 składowiska.

Gmina Nowe Warpno

Bieżący monitoring dzikich składowisk na terenie Gminy Nowe Warpno.

Gmina Miasto Sianów

W latach 2014-2015 na terenie gminy i miasta Sianów zlikwidowano 51 „dzikich wysypisk” śmieci.

Gmina Miasto Stargard

W ramach realizacji zadania w 2014 r. na terenie gminy i miasta Stargard zlokalizowano i zlikwidowano 32 „dzikich wysypisk”, do unieszkodliwienia przekazano 114,85 Mg odpadów.

W 2015 r. na terenie gminy i miasta zlokalizowano i zlikwidowano 12 „dzikich wysypisk”, a do unieszkodliwienia przekazano 26,62 Mg odpadów.

Gmina Miasto Szczecin

Zadanie ciągłe, realizowane na bieżąco. W latach 2013-2014 usunięto 3 587,86 Mg odpadów. Zlikwidowano "dzikie wysypiska" oraz zrekultywowano tereny zdegradowane.

Gmina Świdwin

Zadanie ciągłe, realizowane na bieżąco poprzez m.in. kontrole Straży Gminnej oraz stawianie tablic ostrzegawczych.

Gmina Tuczno

W ramach realizacji zadania w latach 2014-2015 na terenie gminy Tuczno zlikwidowana 3 „dzikie wysypiska”, do unieszkodliwienia przekazano około 4,4 Mg odpadów.

W 2015 r. na terenie gminy Tuczno zlikwidowano 4 „dzikie wysypiska”, a do unieszkodliwienia przekazano około 2,5 Mg odpadów.

Gmina Wierzchowo

W latach 2014-2015 na terenie gminy Wierzchowo usunięto 5 dzikich składowisk odpadów, których koszty ponieśli właściciele nieruchomości.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): GO 3: Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

GO 3.1 - Prowadzenie bazy danych PCB.

Zadanie realizowane na bieżąco przez Marszałka Województwa. W ramach realizacji zadania Marszałek Województwa prowadzi rejestr urządzeń PCB, zwanym jako „rejestr dotyczący PCB”. Informacje o sposobie dostarczania informacji dostępne są w BIP.

GO 3.2 - Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych oraz standaryzacji urządzeń.

Zadanie nie było realizowane w analizowanym okresie czasu lub nie zostało zgłoszone.

GO 3.3 - Monitoring prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi (w pierwszej kolejności odzysk poprzez regenerację, a jeśli jest niemożliwy ze względu na stopień zanieczyszczenia poddanie olejów odpadowych innym procesom odzysku).

W latach 2014–2015 przeprowadzano m.in. kontrole podmiotów korzystających ze środowiska w zakresie prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi. Jak wynika z danych przekazanych przez WIOŚ w Szczecinie, na terenie województwa zachodniopomorskiego nie występują instalacje do odzysku bądź unieszkodliwiania odpadów w postaci olejów przepracowanych.

Inspektorzy WIOŚ w Szczecinie prowadzą kontrole planowe zgodnie z przyjętym i zatwierdzonym przez Wojewodę Zachodniopomorskiego rocznym planem kontroli. Kontrole pozaplanowe wykonywane są w ramach rezerwy czasowej na wniosek organów administracji publicznej, innych jednostek organizacyjnych,

podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Szczególnym przypadkiem kontroli pozaplanowych są kontrole interwencyjne.

GO 3.4 - Ukształtowanie systemu unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych, obejmującego docelowo alternatywnie spalanie tych odpadów w spalarniach przystosowanych do przyjmowania tego typu odpadów lub spalanie odpadów w spalarniach odpadów po autoklawowaniu, dezynfekcji termicznej, działaniu mikrofalami (docelowo należy odejść od budowy i eksploatacji małych spalarni odpadów przeznaczonych wyłącznie do przetwarzania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych).

W analizowanym okresie nie podejmowano działań mających na celu organizowanie systemu gospodarowania odpadami medycznymi i weterynaryjnymi.

GO 3.5 - Zwiększenie nadzoru nad prowadzeniem gospodarki odpadami przez małych wytwórców odpadów medycznych i weterynaryjnych w małej ilości (źródła rozproszone).

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki odpadami przez małych wytwórców odpadów medycznych i weterynaryjnych ograniczony był do egzekwowania przez Marszałka Województwa wypełniania przez podmioty obowiązków sprawozdawczych. W przypadku stwierdzenia naruszeń podejmowane były stosowne działania pokontrolne, w tym wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych z tytułu złożenia sprawozdań do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego po terminie ustawowym. Zadanie określa się jako zadanie ciągłe. WIOŚ ogranicza swoją działalność kontrolną argumentując trudną sytuacją kadrową.

GO 3.6 - Przegląd spalarni odpadów medycznych.

W ramach realizacji zadania WIOŚ w Szczecinie prowadził kontrole spalarni odpadów medycznych zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Informacje na temat prowadzonych kontroli w latach 2014-2015, przedstawiono poniżej:

- instalacja do termicznego unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach - kontrole przeprowadzono w dniach od 14 kwietnia do 8 maja 2014 r. oraz w dniach od 3 do 16 lipca 2015 r.;
- instalacja spopielenia odpadów medycznych Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 im. prof. Tadeusza Sokołowskiego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie – kontrole przeprowadzono w dniach od 7 do 29 maja 2014 r. oraz w dniach od 25 czerwca do 21 lipca 2015 r.

GO 3.7 - Opracowanie i wdrażanie innowacyjnych technologii przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów, w szczególności alkalicznych.

Zadanie nie było realizowane w analizowanym okresie czasu lub nie zostało zgłoszone.

GO 3.8 - Rozbudowa lub modernizacja infrastruktury technicznej w zakresie zbierania i przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zadanie nie było realizowane w analizowanym okresie czasu lub nie zostało zgłoszone.

GO 3.9 - Prowadzenie cyklicznych kontroli poszczególnych podmiotów wprowadzających pojazdy, punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu prowadzących strzępiarki, w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Realizatorem zadania był WIOŚ w Szczecinie. W latach 2014-2015 przeprowadzano m.in. kontrole podmiotów wprowadzających pojazdy, punktów zbierania pojazdów, prowadzących stacje demontażu, w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Inspektorzy WIOŚ w Szczecinie prowadzą kontrole planowe zgodnie z przyjętym i zatwierdzonym przez Wojewodę Zachodniopomorskiego rocznym planem kontroli. Kontrole pozaplanowe wykonywane są w ramach rezerwy czasowej na wniosek organów administracji publicznej, innych jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Szczególnym przypadkiem kontroli pozaplanowych są kontrole interwencyjne.

Szczegółowe informacje na temat podejmowanych w latach 2014-2015 działań nie zostały podane w drodze ankietyzacji. Wykaz kontroli dostępny jest w pokoju 344 w siedzibie WIOŚ w Szczecinie, Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin, lub w BIP w zakładce e-WIOS w zakresie do 2014 r.

GO 3.10 - Realizacja działań zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Zadanie realizowane na bieżąco przez JST wchodzące skład województwa zachodniopomorskiego. Jak wynika z danych pozyskanych w wyniku ankietyzacji, najczęściej podejmowane działania ww. działaniu to:

- opracowanie Programów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest,
- usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

Według danych otrzymanych w wyniku ankietyzacji, w latach 2014-2015 tylko 33 gminy podjęły się realizacji ww. działań.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego w monitorowanych latach zinwentaryzowano wówczas łącznie 142 382,698 Mg wyrobów zawierających azbest. Do tej pory unieszkodliwianiu poddano 41 463,261 Mg odpadów azbestowych.

Gminy, w których zinwentaryzowano największą masę materiałów azbestowych: Drawsko Pomorskie, Szczecin, Choszczno, Pełczyce, Goleniów, Polanów, Darłowo, Barwice, Wałcz, Łobez, Resko, Sławno.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonują dwie kwatery azbestowe o łącznej pojemności 50 923 m³, przyjmujące odpady zawierające azbest o kodzie 17 06 01 oraz 17 06 05* (materiały budowlane zawierające azbest). Kwatery zlokalizowane są na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Sianów (gmina Sianów) oraz w miejscowości Dalsze (gmina Myślibórz).

Tabela 21 Składowiska, na terenie województwa, które umożliwiają składowanie azbestu²³

Nazwa i adres składowiska	Lokalizacja	Pojemność całkowita
EKO-MYŚL sp. z o.o. Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	Myślibórz	15 000,00 m ³

²³ Źródło: Baza Azbestowa (stan na dzień 18.07.2016 r.)

Nazwa i adres składowiska	Lokalizacja	Pojemność całkowita
Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łubuszan 80, 76-004 Sianów	Sianów	35 923,00 m ³

GO 3.11 - Rozbudowa infrastruktury technicznej zbierania zużytych opon, szczególnie w zakresie odbierania od małych i średnich przedsiębiorstw.

Zadanie nie było realizowane w analizowanym okresie czasu lub nie zostało zgłoszone.

GO 3.12 - Rozbudowa infrastruktury technicznej selektywnego zbierania, przetwarzania oraz ponownego wykorzystania odzysku, w tym recyklingu odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej.

W ramach realizowanego ww. zadania, w wyniku ankietyzacji wykazano poniższe działania:

Celowy Związek Gmin R-XXI

Plac do demontażu odpadów budowlanych oraz na przesyпки w Regionalnym Zakładzie Gospodarowania Odpadami w Słajsinie. Poniesione koszty to: 1 382,52 tys. zł.

Urząd Marszałkowski

Dysponowanie środkami na tworzenie systemów selektywnej zbiórki odpadów, segregacji i wywozu odpadów w ramach PROW 2014-2020. Wskazano efekt rzeczowy w 2015 r. w postaci ilości odpadów komunalnych objętych systemami zbiórki, segregacji i wywozu - 2316,17 Mg przy poniesionych kosztach działania 1 892,85 tys. zł.

GO 3.13 - Zwiększenie wykorzystania osadów ściekowych w trakcie prowadzenia inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków.

Zadanie nie było realizowane w analizowanym okresie czasu lub nie zostało zgłoszone.

GO 3.14 - Monitoring terenu po zlikwidowanych mogiłnikach.

W latach 2014-2015 WIOŚ w Szczecinie kontynuował wykonywanie badań wód podziemnych terenach wokół 14 mogiłników zlikwidowanych na obszarze województwa w 2011 roku.

W 2014 roku badania wód podziemnych prowadzone były wokół 7 zlikwidowanych mogiłników zlokalizowanych w miejscowościach: Pomień (gmina Recz), Brojce (gmina Brojce), Smolnica (gmina Dębno), Dolice (gmina Dolice), Starzyce (gmina Chociwel), Stara Dąbrowa (gmina Stara Dąbrowa), Wołczyn (gmina Lipiany).

W 2015 roku badania wód podziemnych prowadzone były wokół 7 zlikwidowanych mogiłników zlokalizowanych w miejscowościach: Osiek Drawski (gmina Wierzchowo), Piaski (gmina Nowogard), Bądkowo (gmina Płoty), Kołomąc (gmina Gryfice), Nowa Dobrzyca (gmina Resko), Dobra (gmina Dobra), Niemierzyno (gmina Świdwin).

Liczba punktów pomiarowych wokół 7 zlikwidowanych mogiłników badanych w 2014 roku i 7 mogiłników badanych w 2015 roku wynosiła po 21 punktów (po 3 piezometry na terenie każdego zlikwidowanego mogiłnika).

Ocena wyników badań za 2014 rok opublikowana została w opracowaniu: „Ocena stanu środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2015” dostępnym na stronie internetowej www.wios.szczecin.pl. Ocena za 2015 rok opracowana i opublikowana zostanie na stronie WIOŚ w Szczecinie w 2016 roku.

Tabela 22 Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Gospodarka odpadami (GO)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GO 1. Działania w zakresie budowy systemu gospodarki odpadami w województwie zgodnie z aKpgo 2014	
GO 1.1.	↔
GO 1.2.	↔
GO 1.3.	↔
GO 1.4.	↔
GO 1.5.	↔
GO 1.6.	↔
GO 1.7.	↔
GO 1.8.	↔
GO 1.9.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	
GO 2.1.	↔
GO 2.2.	↔
GO 2.3.	↔
GO 2.4.	↔
GO 2.5.	↔
GO 2.6.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi	
GO 3.1.	↔
GO 3.2.	↓
GO 3.3.	↔
GO 3.4.	↓
GO 3.5.	↔
GO 3.6.	↔
GO 3.7.	↓
GO 3.8.	↓
GO 3.9.	↔
GO 3.10.	↔
GO 3.11.	↓
GO 3.12.	↔
GO 3.13.	↓
GO 3.14.	↔

WNIOSKI

GO 1

Nadrzędnym celem „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023” jest budowa systemu gospodarki odpadami dla województwa, zgodnie z założeniami ustawy o utrzymaniu czystości porządku w gminach (Dz. U. 2016 poz. 250, z późn. zm.) oraz zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Plan gospodarki odpadami opracowany dla województwa musi być zgodny z „Krajowym Planem Gospodarki Odpadami” (Kpgo 2014).

PGO WZ został przyjęty uchwałą nr XVI/219/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2012 r.

GO 2

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016 poz. 250, z późn. zm.), która zmieniła system gospodarowania

odpadami komunalnymi. Zmiany zostały również zawarte w przepisach nowej ustawy o odpadach (Dz. U. 2013 r., poz. 21, z późn. zm.).

W związku z powyższym, w ramach celu: *Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi*, JST wchodzące w skład województwa zachodniopomorskiego, podejmowały liczne działania mające na celu objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów. JST obowiązuje również zakaz składowania nieprzetworzonych odpadów komunalnych oraz ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

GO 3

Cel operacyjny: *Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi* realizowany był w ramach ośmiu kierunków działań. Sześć działań w raportowanym okresie nie było realizowanych. Realizacja większości zadań ma charakter ciągły, m.in. rejestry urzędzeń, kontrole podmiotów korzystających ze środowiska oraz wytwórców odpadów niebezpiecznych i instalacji do utylizacji tych odpadów.

REKOMENDACJE

GO 1

Konieczna jest dalsza kontynuacja realizacji zapisów „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023”, w celu udoskonalania systemu gospodarki odpadami w województwie, zgodnie z wytycznymi *aKpgo 2014*. W kolejnym programie ochrony środowiska należy uwzględnić potrzebę dostosowywania systemu gospodarki odpadami do cyrkulacyjnej gospodarki będącej wiodącym trendem w politykach odpadowych.

GO 2

Zaleca się kontynuację zadań podejmowanych przez JST i przedsiębiorców z terenu województwa zachodniopomorskiego. Jednocześnie należy wzmocnić rolę WIOŚ jako realnego strażnika poprawności działania systemu gospodarki odpadami. WIOŚ wymaga doposażenia w nowoczesne technologie informowania o wynikach swojej pracy, a w pierwszej kolejności należy wzmocnić jego zasoby kadrowe.

GO 3

Zaleca się intensyfikację zadań podejmowanych przez JST z terenu województwa zachodniopomorskiego. Część zadań nie została zrealizowana, w związku z tym rekomenduje się ich podjęcie w kolejnych latach lub w przypadku wypełnienia założeń celu, nie ujmowanie kwestii w kolejnej aktualizacji POŚ.

5.5. ZASOBY PRZYRODNICZE WOJEWÓDZTWA (OP): Prawne formy ochrony przyrody, lasy

W regionie obszary o wysokich wartościach przyrodniczych związane są przede wszystkim z dolinami rzecznyymi – Odry, Regi, Parsęty, Iny; a także Pojezierza Pomorskiego, Zalewu Szczecińskiego, jak również dużych kompleksów leśnych - Puszczy Wkrzańskiej, Goleniowskiej oraz Puszczy Bukowej. Wałory przyrodnicze, a także krajobrazowe województwa koncentrują się także na wybrzeżu Bałtyku. Ponadto

wartościowe elementy środowiska przyrodniczego powiązane są z krajobrazem polodowcowym, który składa się z charakterystycznych form peryglacjalnych. Różnorodność krajobrazowa oraz ekosystemów występujących w województwie sprawiają, że występuje tu duże zróżnicowanie gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych. Region jest bardzo istotnym miejscem występowania wielu gatunków ptaków. Dolina Odry wraz z Zalewem Szczecińskim, a także okalające tereny leśne stanowią paneuropejskie korytarze ekologiczne.

Cel strategiczny (długoterminowy): Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 1. Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa.

OP 1.1 - Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000 (inwentaryzacja pod kątem tworzonych obecnie Planów Zadań Ochronnych).

RDOŚ w Szczecinie

W ramach zadania kontynuowano rozpoczęte w latach poprzednich inwentaryzacje przyrodnicze na potrzeby opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. W 2015 r. RDOŚ w Szczecinie zakończyła projekt POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, w ramach którego opracowano inwentaryzacje oraz projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Do 2015 r. zarządzeniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie przyjęto 38 planów zadań ochronnych.

RDLP

Nadleśnictwa prowadzą weryfikację siedlisk przyrodniczych na etapie sporządzania planów urządzenia lasu. W przypadku obszarów Natura 2000 zgodnie z zawartym porozumieniem pomiędzy RDLP oraz RDOŚ w Szczecinie zostały wypracowane zasady postępowania na siedliskach przyrodniczych objętych ochroną. Zalecenia są wprowadzane do planów urządzenia lasu, a dotyczą w szczególności przebudowy drzewostanów, składu gatunkowego upraw oraz zalecanego rodzaju rębni.

Ponadto Urząd Miasta Szczecina prowadzi systematyczną weryfikację danych nt. stanu środowiska w mieście i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony (informacje na stronie internetowej Urzędu).

OP 1.2 - Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego

W ramach realizacji zadania, działania edukacyjne dotyczące ochrony przyrody podejmowane były przez jednostki samorządu terytorialnego. Gminy oraz powiaty z terenu województwa zachodniopomorskiego przeprowadziły wiele akcji, konkursów oraz imprez proekologicznych. Były to m.in.:

- gmina Bobolice – akcje "Sprzątanie świata", "Sprzątamy wokół naszych jezior i rzek" oraz "Dzień Ziemi";

- gmina Borne Sulinowo – realizacja projektu: *Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów na terenie Dorzecza Parsęty poprzez edukację dzieci i młodzieży*, w ramach którego 36 uczniów i 4 opiekunów ze Szkoły Podstawowej w Bornem Sulinowie wzięło udział w warsztatach ekologicznych w OEE w Lipiu, w Szkole Podstawowej w Bornem Sulinowie utworzono i wyposażono Pracownię Bioróżnorodności;
- gmina Świnoujście – przygotowanie filmu oraz wykonanie aplikacji mobilnej w ramach projektu w ramach projektu „100% Natury”; udzielone dotacje: dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Świnoujściu na organizację X I XI edycji Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy Matematyczno- Przyrodniczej poświęconej tematyce ekologicznej pt. „ Segregujemy odpady” oraz Zespołu Szkół Publicznych Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Świnoujściu na zakup materiałów niezbędnych do przeprowadzenia międzyszkolnego konkursu „Omnibus Przyrodniczy”;

Gmina zorganizowała dwa spektakle ekologiczne dla dzieci z klas I-II szkół podstawowych w Świnoujściu, wydrukowano 100 szt. plakatów dotyczących segregacji odpadów, wsparto placówki edukacyjne w udziale w Akcji Sprzątania Świata. Ponadto edukacja ekologiczna w mieście była prowadzona przy udziale Ligi Ochrony Przyrody;
- powiat myśliborski : uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Myśliborzu wzięli udział w konkursie „Lasy Europy”, przeprowadzano także lekcje pogładowe na następujące tematy: przyczyny spadku różnorodności biologicznej, różnorodność biologiczna w rolnictwie, wpływ urbanizacji i turystyki na różnorodność biologiczną. W klasach I-szych uczniowie przygotowywali referaty na tematy: ochrona przyrody i środowiska, normy prawne dotyczące przyrody i środowiska, gatunki ginące i zagrożone, ochrona środowiska w Unii Europejskiej, międzynarodowa współpraca na rzecz ochrony przyrody i środowiska. Na lekcjach geografii, w klasie pierwszej odbyły się lekcje pogładowe na temat: formy ochrony przyrody w Polsce.
W Zespole Szkół im. Noblistów Polskich w Myśliborzu prowadzono cykl lekcji w klasach 3 gimnazjum i 3 liceum o formach ochrony przyrody w Polsce;
- w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Juliusza Słowackiego w Dębnie organizowano olimpiady i konkursy o parkach narodowych, także w zakresie wiedzy ekologicznej;
- powiat choszczeński: zapewnił pomoc w organizacji seminarium "Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie zagrożeń wynikających z prac remontowo - budowlanych dla stanu populacji synantropijnych ptaków i nietoperzy oraz ich siedlisk";
- powiat drawieński: zorganizował konkurs dla młodzieży szkół średnich "Powiatowa Olimpiada Wiedzy Ekologicznej".

Działania edukacyjne w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych prowadzone są przez wiele instytucji oraz podmiotów, a także organizacji pozarządowych. Wiele działań podejmuje m.in. RDOŚ w Szczecinie, która przeprowadziła kampanie i akcje edukacyjne:

- zajęcia w Grodniku wraz ze stanowiskiem multimedialnym dotyczące ochrony wilka, żubra oraz bobra;
- akcję „Ptasia stołówka - jak mądrze karmić ptaki”.

Nadleśnictwa RDLP w Szczecinie prowadzą zajęcia z zakresu edukacji leśnej społeczeństwa, m.in. wykorzystując przygotowane do tego celu obiekty edukacyjne, tj. ośrodek edukacji, leśne ścieżki dydaktyczne, izby i wiaty edukacyjne oraz punkty edukacji leśnej (rezerwaty przyrody, szkółki leśne, niektóre obiekty turystyczne, obiekty łowieckie, obiekty ppoż. i itp.). Szczególną rolę w realizacji edukacji leśnej społeczeństwa na terenie szczecińskiej dyrekcji odgrywa Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej przy Nadleśnictwie Kliniska, w granicach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcze Szczecińskie”. Na terenie Nadleśnictwa Kliniska można spotkać koniki polskie (hodowla rezerwatowa) oraz muflony żyjące w zagrodzie edukacyjnej.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 2. Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody.

OP 2.1 - Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla istniejących parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów NATURA 2000.

Drawieński Park Narodowy

W roku 2014 wykonywano działania związane z opracowaniem projektu planu ochrony dla DPN oraz projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 oraz Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046). Projekty ww. dokumentów zostały opracowane w 2014 r., w ramach projektu realizowanego w latach 2011-2014. Plany zadań ochronnych oraz plan ochrony nie zostały przyjęte. Łączny koszt realizowanych zadań wyniósł: 308 683 zł.

Urząd Morski w Szczecinie

Urząd Morski jako sprawujący nadzór nad obszarami Natura 2000 zrealizował projekt pn. „*Projekty planów ochrony 5 ostoi Natura 2000 wyznaczonych na obszarach morskich w województwie zachodniopomorskim*” z wykorzystaniem środków POIiŚ 2007-2013. Projekt obejmował zadania mające na celu stworzenie narzędzi umożliwiających skuteczną ochronę pięciu ostoi Natura 2000 wyznaczonych na obszarach morskich, poprzez opracowanie dla nich dokumentacji i projektów planów ochrony. Dokumentacje zostały opracowane dla:

- obszarów specjalnej ochrony ptaków: Zatoka Pomorska PLB990003, Zalew Szczeciński PLB320009, Zalew Kamieński i Dziwna PLB320011);
- obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty: Ostoja na Zatoce Pomorskiej PLH990002, Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.

Spośród sporządzonych projektów, dokumentacje dla obszaru Zatoka Pomorska PLB990003 i Ostoja na Zatoce Pomorskiej PLH990002 zostały przesłane do Ministra Środowiska w celu rozpoczęcia procesu legislacyjnego zmierzającego do wydania rozporządzeń. Koszt projektu wyniósł 1 658 800 zł.

OP 2.2 - Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej.

W analizowanym okresie na terenie województwa zachodniopomorskiego powoływano nowe formy ochrony przyrody, zgodnie ze stanem wiedzy oraz obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony przyrody. W głównej mierze dotyczyło to nowych pomników przyrody, które powstały w gminach i miastach: Szczecinie, Pełczycach, Złocięncu, Międzyzdrojach, Nowym Warpnie.

Tabela 23. Powierzchnie oraz liczba form ochrony przyrody w województwie zachodniopomorskim w latach 2009-2014.

Forma ochrony przyrody powierzchnia/liczba	ROK					
	2009 stan wyjściowy	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem (ha)*	482095,2	482419	482445,9	482 578	496 863,3	493 888,9
parki narodowe (ha)	13 528,5	13 530,5	13 529,9	13 529,9	13 529,7	13 594,8
rezerваты przyrody (ha)	12 423,8	12 676,4	12 838,9	12 885,9	12 935	12 935,4
parki krajobrazowe (ha)	118 786,6	118 786,6	118 786,6	118 786,6	118 786,6	115 716,8
obszary chronionego krajobrazu (ha)	328 272,2	328 272,3	328 256,6	328 256,6	342 451,9	342 451,9

Forma ochrony przyrody powierzchnia/liczba	ROK					
	2009 stan wyjściowy	2010	2011	2012	2013	2014
użytki ekologiczne (ha)	6 285,7	6 406,5	6 424,2	6 520,8	6 573	6 581,9
stanowiska dokumentacyjne (ha)	9,6	49,2	57,0	57,0	56,9	56,8
zespoły przyrodniczo krajobrazowe (ha)	9 130,1	9 150,9	9 150,9	9 209,9	9 210,5	9 284,9
pomniki przyrody (szt)	2 681	2 730	2 834	2 842	2 863	2 926
obszary Natura 2000 (OSO) (ha)	692 964,5	692 964,5	692 854	692 854	692 867,6	692 867,7
obszary Natura 2000 (SOO) (ha)	420 220,8	420 220,8	420 306,2	425 078,3	425 074,1	425 547,3

*nie dotyczy obszarów Natura 2000

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 3. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych.

OP 3.1 - Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach NATURA 2000 i pozostałych obszarach cennych przyrodniczo oraz przeciwdziałanie pogorszeniu się tego stanu

RDOŚ w Szczecinie

W ramach realizacji Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000 na terenie województwa zachodniopomorskiego prowadzony jest bieżący monitoring stanu siedlisk przyrodniczych oraz stanu gatunków roślin i zwierząt. Monitoring pozwala ocenić skuteczność wdrażanych zadań ochronnych.

Drawieński Park Narodowy

W latach 2014-2015 na terenie Parku prowadzone były działania monitoringowe gatunków objętych ochroną, w tym m.in.:

- gatunków nietoperzy (kolonii letnich i zimujących);
- zimorodka;
- gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000;
- pospolitych ptaków lęgowych.

Koszty przeprowadzonych badań monitoringowych wyniosły 59 843 zł. DPN otrzymał na ten cel dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Szczecinie oraz NFOŚiGW.

PGL LP

Zadanie jest realizowane przez służby nadleśnictw, które oprócz właściwej ochrony stanowisk zwierząt, roślin i grzybów, obserwowania i zgłaszania zagrożeń, gromadzą informacje o nowych miejscach ich występowania. Prowadzony jest na bieżąco monitoring stanu gatunków objętych ochroną.

OP 3.2 - Czynna ochrona siedlisk cennych przyrodniczo (np. terenów podmokłych, łąk i pastwisk, wrzosowisk)

Zadanie realizowano w ramach projektu *Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Regi i jej dopływów*, który prowadzony jest przez ZZMiUW w Szczecinie (beneficjent główny) oraz RDOŚ w

Szczecinie (współbeneficjent). Celem projektu jest pośrednia ochrona oraz zwiększenie bioróżnorodności ekosystemów wodnych objętych ochroną w ramach systemu obszarów NATURA 2000 poprzez połączenia ich niebieskim korytarzem ekologicznym. Celem dodatkowym jest odbudowanie silnej populacji łosia w zlewni Regi.

Ww. cele zostaną osiągnięte w wyniku przeprowadzenia następujących działań, które realizowane były w okresie 2014-2015, a obecnie są kontynuowane:

- udrożnienie głównego koryta Regi oraz ważniejszych dopływów poprzez budowę tzw. przepławek, przy czym, aby jak najmniej ingerować w środowisko, wszędzie tam gdzie to tylko będzie możliwe, stosowane będą najbardziej zbliżone do naturalnych przejścia dla ryb (bystrotoki, korekcja progowa);
- budowa sztucznych tarlisk oraz zwiększanie powierzchni tarlisk już istniejących (struktura substratu tarliska zostanie tak dobrana, aby mogły z nich skorzystać głównie ryby łososiowate);
- zadrzewienie brzegów rzeki na odcinkach pozbawionych obecnie niemal całkowicie drzew (ok. 47 km), pozwoli to na zacienienie i obniżenie temperatury wody a co za tym idzie poprawę jej jakości;
- montaż urządzeń monitorujących, umożliwiających zarejestrowanie ryb wędrujących w górę i dół rzeki, co pozwoli na określenie zarówno gatunków wędrujących ryb jak i ich liczebności i rozmiarów;
- zainstalowanie w miejscach gdzie przyniesie to oczekiwany efekt (4 obiekty – Rejowice, Likowo, Gryfice, Płoty) tzw. barier elektryczno-elektronicznych (urządzeń odstrasżających ryby od wejścia w turbiny działające w pobliżu elektrowni i kierunkujące je bezpośrednio w stronę przepławek).

Ponadto ZZMiUW przeprowadziła działania dotyczące stabilizacji poziomu wód na terenie rezerwatu Zielone Bagna. Pozwoliło to na zwiększenie retencji do 42 648 m³. Koszt realizowanych działań wyniósł 133 436 zł, a dofinansowanie pochodziło z PROW 2014-2020.

Drawieński Park Narodowy

Park prowadził działania ochronne polegające na wykaszaniu roślinności zielonej na łąkach z uprzętnieniem skoszonej biomasy. W latach 2014-2015 zabiegi przeprowadzono na powierzchni 291,68 ha, a łączny koszt wyniósł 260 345 zł.

RDLP w Szczecinie

Nadleśnictwa RDLP w Szczecinie przeprowadziły 9 dużych projektów związanych z czynną ochroną, a dotyczyły one w głównej mierze:

- ochrony siedlisk priorytetowych na obszarach Natura 2000;
- czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych oraz kształtowania warunków służących ochronie różnorodności biologicznej;
- budowy małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów Natura 2000 oraz ochronę obszarów Natura 2000 poprzez przekierowanie ruchu turystycznego na tereny mniej wrażliwe;
- zwiększaniu możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych;
- przebudowie drzewostanów jesionowych dotkniętych zamieraniem jesionu na terenie RDLP w Szczecinie.

W ramach ww. projektów wykonano działania polegające na: ochronie, odtwarzaniu i przebudowie leśnych siedlisk przyrodniczych (dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów), odbudowie zbiorników wodnych dla rozwoju i bytowania żółwia błotnego, traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego, ochronie wrzosowisk i torfowisk zarastających roślinnością drzewiastą, właściwym ukierunkowaniu ruchu turystycznego i podnoszeniu świadomości społeczeństwa. Środki przeznaczone na projekty pochodziły ze środków własnych nadleśnictw, a także WFOŚiGW w Szczecinie, NFOŚiGW, POiŚ 2014-2020.

RDLP w Szczecinku

Nadleśnictwo Czaplinek w ramach swojej statutowej działalności przeprowadziło zabiegi czynnej ochrony polegające na koszeniu łąk i pastwisk na łącznej powierzchni 90,55 ha. Koszt wykonanych działań wyniósł 42 348 zł.

Urząd Miasta Szczecina

Zadanie realizowane jest na bieżąco poprzez wykonanie zadań ochronnych w Rezerwacie Przyrody "Zdroje". W 2014 r. dokonano naprawy ogrodzenia rezerwatu. Ponadto na terenie miasta prowadzona jest pielęgnacja pomników przyrody zlokalizowanych w lasach miejskich.

Corocznie Miasto Szczecin realizuje zadania ochrony czynnej płazów. Prowadzone są akcje przenoszenia płazów w okresie migracji na terenach potencjalnej śmiertelności (m.in. PL Zdroje). Działania dofinansowuje WFOŚiGW w Szczecinie.

OP 3.3 - Przebudowa drzewostanów pod kątem zgodności z siedliskiem, w szczególności na terenach obszarów chronionych

Zadanie jest realizowane na bieżąco w ramach działalności nadleśnictw PGL LP z terenu województwa, a także Drawieńskiego Parku Narodowego. Łącznie w latach 2014 - 2015 wykazano przebudowę 157,41 ha drzewostanów, a łączne koszty wyniosły 160 244 zł.

Urząd Morski w Szczecinie w ramach swych zadań również prowadził zadania dotyczące zmiany struktury gatunkowej i wiekowej lasów oraz odnowień uszkodzonych ekosystemów leśnych.

OP 3.4 - Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych

Zadanie jest realizowane na bieżąco przez wdrażanie zabiegów ochrony czynnej przez RDOŚ w Szczecinie, Urząd Morski w Szczecinie oraz nadleśnictwa PGL LP.

OP 3.5 - Opracowanie i wdrażanie kompleksowych systemów zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo wraz z tworzeniem infrastruktury edukacyjnej, informacyjnej, turystycznej oraz służącej ochronie przyrody

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

W ramach realizacji zadania przeprowadzono w latach 2014-2015 projekty na łączną kwotę 666 837 zł, które zostały dofinansowane ze środków RPO WZ 2014-2020:

- rewitalizacja zabytkowego Parku Zdrojowego w Połczynie-Zdroju (powierzchnia zrehabilitowanych przestrzeni publicznych: 98 700 m²);
- budowa oraz modernizacja obiektów małej architektury (14 szt.).

Ponadto na terenie gminy Barlinek zrealizowano działania związane z promocją bioróżnorodności oraz walorów przyrodniczych. W ramach prac wykonano:

- ścieżki dydaktyczne (2 szt.);
- działania edukacyjne (32 szt.).

Łączny koszt wykonanych zadań wyniósł 291 414 zł i został sfinansowany ze środków RPO WZ 2014-2020.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego

Zespół Parków wykonał w ramach zadania projekty, których koszt wyniósł 4 188 411 zł i został poniesiony ze środków RPO WZ 2014-2020. Działania dotyczy m.in.:

- budowy małej infrastruktury turystycznej i edukacyjnej w parkach krajobrazowych (ławki, wiaty, ławostoły, kosze na śmieci, elementy edukacyjne, tablice informacyjno-edukacyjne);
- poprawy infrastruktury w Ogrodzie Dendrologicznym w Glinnej;
- zakupu samochodu terenowego i łodzi motorowej;
- opracowania i wydruku map parków krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego.

Do ochrony cennych gatunków oraz wdrażania działań ochronnych w procesie inwestycyjnym przyczyniła się GDDKiA Oddział Szczecin. Jednostka otrzymała II miejsce w kategorii efektywność w konkursie Zachodniopomorski Lider Ekologii 2014, który ogłosił WFOŚiGW w Szczecinie. Nagrodę przyznano za działania na rzecz ochrony środowiska przy budowie drogi ekspresowej S3 na odcinku Szczecin – Gorzów Wielkopolski. Na trasie zostało wykonanych 28 przejść dla zwierząt. W pobliżu Szczecina powstały pierwsze w Polsce bramowe przejścia dla nietoperzy. W celu ochrony siedlisk ptaków wykonano dodatkowe ekrany akustyczne, dla ochrony płazów powstało 66 kilometrów specjalnych płotków z elementów prefabrykowanych i 17 zbiorników kompensacyjnych. Działania te nie ograniczały się do samej drogi, na okolicznych jeziorach powstało 59 platform lęgowych dla ptaków, a na rzekach zamontowano zastawki spiętrzające wodę.

OP 3.6 - Dofinansowanie leczenia i rehabilitacji dzikich zwierząt w ośrodkach

Zadanie jest realizowane oraz finansowane na bieżąco przez RDOŚ w Szczecinie.

OP 3.7 - Wsparcie ochrony bioróżnorodności na obszarach wiejskich poprzez szkolenie i wsparcie rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych

Zadanie jest realizowane w sposób ciągły przez ZODR w Barzkowicach. W ramach prowadzonej działalności doradczej Ośrodek prowadził w 2014 r. szkolenia oraz usługi doradcze dla rolników o tematyce:

- Dostosowanie gospodarstw rolnych do wymogów wzajemnej zgodności (864 uczestników szkoleń);
- Pielęgnacja i użytkowanie trwałych użytków zielonych (503 uczestników szkoleń);
- PROW 2014-2020 - cele i priorytety Programu (doradztwo – 7 709 osób, szkolenie – 1 674 uczestników);

- Zasady prowadzenia rejestru działalności rolno środowiskowej (szkolenie – 33 uczestników);
- Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe) (doradztwo - 4 238 osób);
- Gospodarka rolna na obszarze Natura 2000 (doradztwo – 408 osób , szkolenie -27 uczestników);
- Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolno-środowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych - Założenia programu rolnośrodowiskowego na lata 2014-2020 (doradztwo -1 548 osób, szkolenie -1 267 uczestników).²⁴

Ponadto ZODR prowadzi działalność wydawniczą dotyczącą gospodarowania na terenach chronionych oraz programów rolno środowiskowych.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 4. Ochrona walorów krajobrazowych i ładu przestrzennego w strefie brzegowej Morza Bałtyckiego

OP 4.1 - Sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej

Urząd Morski w Szczecinie

W 2015 r. rozpoczęto realizację projektu mającego na celu opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego Polskich Obszarów Morskich w skali 1:200 000. Projekt zakłada opracowanie projektu planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich wraz z prognozą, który przyczyni się do wprowadzenia ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju na tych obszarach. Rezultatem projektu będzie objęcie polskich obszarów morskich planami zagospodarowania przestrzennego.

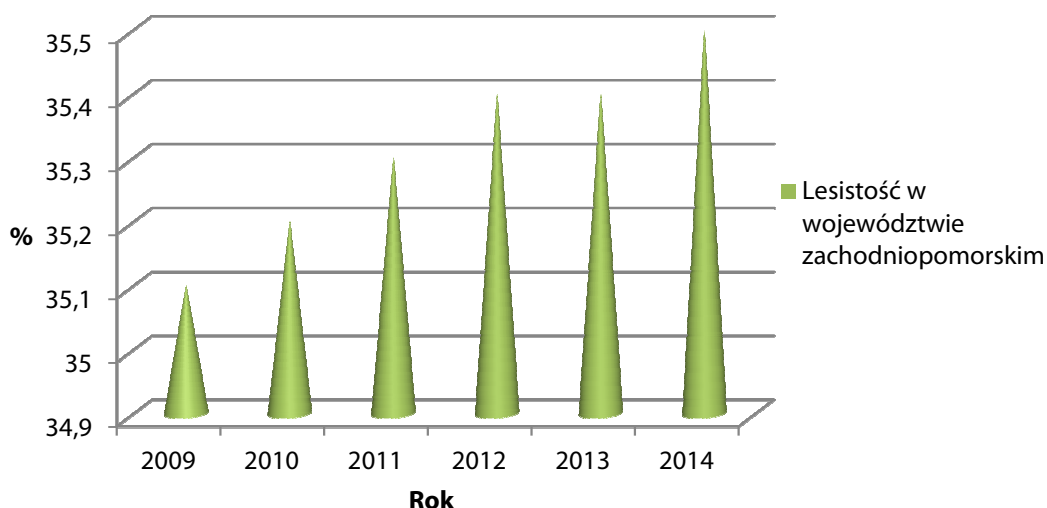
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 5. Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska.

OP 5.1 - Realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”

OP 5.2 - Zalesianie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo – krajobrazowych

Głównym celem założonym w „Krajowym programie zwiększania lesistości” jest zwiększenie powierzchni lasów w Polsce do 30% w roku 2020 oraz osiągnięcie poziomu 33% po roku 2050. Województwo zachodniopomorskie posiada jeden z największych wskaźników lesistości w kraju (4 miejsce wśród województw), który w roku 2014 osiągnął wartość 35,5 %. Powierzchnia lasów w regionie systematycznie ulega powiększeniu.

²⁴ Źródło: Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności ZODR w Barzkowicach za rok 2014.

Rysunek 5. Lesistość w województwie zachodniopomorskim w latach 2009-2014²⁵

Zalesienia w latach 2014-2015 były prowadzone przez nadleśnictwa RDLP w Szczecinie oraz RDLP w Szczecinku.

Nadleśnictwa RDLP w Szczecinie przeprowadziły zalesienia terenów nieprzydatnych rolniczo, w tym wykorzystane zostały naturalnie pojawiające się płyty sukcesji naturalnej złożonej z gatunków drzew leśnych. W poszczególnych latach zalesiono grunty:

- w 2013 r. - zalesiono 150,58 ha gruntów (w tym zalesienia sztuczne 138,36 ha i 12,22 ha sukcesji naturalnej);
- w 2014 r. - zalesiono 96,01 ha gruntów (w tym zalesienia sztuczne 77,63 ha i 18,38 ha sukcesji naturalnej).

Łącznie wydatkowano 703 185 zł.

Nadleśnictwa RDLP w Szczecinku (Złocieniec i Czaplinek) w ramach prac zalesieniowych wykonały prace związane z przygotowaniem gleb pod zalesienia na pow. 21,33 ha, a koszty wyniosły 17 578 zł. Ponadto w ramach zalesień gruntów rolnych w 2013 r. dokonano uznania zalesienia naturalnego na pow. 0,66 ha, natomiast w 2014 r. wykonano zalesienia na pow. 2,61 ha.

Zalesienia na gruntach prywatnych realizowane były przede wszystkim w ramach PROW 2007- 2013. W roku 2014 r. zalesionych zostało łącznie 48,7 ha gruntów prywatnej własności. W ramach programu PROW 2007-2013 przez wszystkie lata jego trwania (tj. w okresie 2007 – 2014), zalesionych zostało na terenie województwa 2 781,51 ha gruntów, co w skali Polski wynosi niecałe 8%. Zalesione grunty objęły 2 617,56 ha gruntów rolnych oraz 163,95 ha gruntów nierolnych.

²⁵ Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2014 r.

OP 5.3 - Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych

RDLP w Szczecinie prowadzi bieżącą aktualizację danych dotyczących walorów przyrodniczych na terenach leśnych. Nadleśnictwa w ramach wypełniania zadań planu urządzenia lasu (programu ochrony przyrody stanowiącego element planu) prowadzą zrównoważoną gospodarkę leśną.

OP 5.4 - Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów

Zadanie nie było realizowane lub nie zostało zgłoszone jako realizowane.

OP 5.5 - Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym: rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych popoligonowych i powojсковych zarządzanych przez PGL LP, odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych, budowa, przebudowa i modernizacja dróg leśnych, wyznaczonych w planach urządzenia lasu jako drogi pożarowe

RDLP w Szczecinie prowadziła w latach 2014-2015 prace dotyczące oczyszczenia terenów leśnych z niebezpiecznych przedmiotów pochodzenia wojskowego (niewybuchy i niewypały) oraz rozbiórki budynków powojсковych znajdujących się na gruntach zarządzanych przez PGL LP.

W roku 2014 r. oczyszczono 230,48 ha powierzchni leśnej w 4 nadleśnictwach, a łączny koszt przeprowadzonych prac wyniósł 751 767 zł.

W 2015 r. przeprowadzono ostatni etap oceny geośrodowiskowej projektu "Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojсковych zarządzanych przez PGL LP" w 5 nadleśnictwach za kwotę 32 045 zł. Zadania zostały dofinansowane w ramach POIiŚ 2014-2020.

OP 5.6 - Renaturalizacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodnych - błotnych obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych w tym:

- zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych- budowa obiektów wodno-melioracyjnych

Zadanie nie było realizowane lub nie zostało zgłoszone jako realizowane.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 6. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych

OP 6.1 - Realizacja planów urządzenia lasów

Wszystkie nadleśnictwa PGL LP w ramach swojej działalności statutowej prowadzą zrównoważoną gospodarkę leśną w oparciu o zatwierdzone plany urządzenia lasu.

OP 6.2 - Realizacja uproszczonych planów urzędzenia lasów

Uproszczone plany urzędzenia lasów są opracowywane przez starostwa powiatowe dla lasów niebędących własnością Skarbu Państwa. Realizacja prowadzona jest w sposób ciągły poprzez właścicieli gruntów leśnych lub przez nadleśnictwa PGL LP.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 7. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych

OP 7.1 - Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnienie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozszerzaniu bazy do edukacji ekologicznej, partycypacji w inwestycjach wspólnych z samorządami w zakresie rozwoju turystyki na obszarach leśnych i przyleśnych

RDLP w Szczecinie

Nadleśnictwa prowadzą zajęcia dydaktyczne dla słuchaczy z różnych grup wiekowych (dzieci, młodzieży, dorosłych), z wykorzystaniem infrastruktury edukacyjnej. Wykorzystywane jest również zaplecze techniczne Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Puszcze Szczecińskie". Na terenie RDLP w Szczecinie dla odwiedzających tereny leśne pozostawało do dyspozycji w 2015 r:

- 5 terenów wypoczynkowych;
- 8 pól biwakowych;
- 45 miejsc biwakowania;
- 45 miejsc odpoczynku;
- 12 miejsc widokowych;
- 9 parkingów;
- 232 miejsc postoju pojazdów;
- 49 ścieżek rowerowych;
- 17 ścieżek konnych;
- 21 ścieżek nordic walking;
- 14 ścieżek przyrodniczych i 1 ścieżka zdrowia.

W samym Leśnym Kompleksie Promocyjnym "Puszcze Szczecińskie" w 2014 r., w 679 zajęciach edukacyjnych (różnego typu- od lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem, po zajęcia w sali edukacyjnej lub wizyty leśników w szkołach) uczestniczyło 83 570 osób. Natomiast w 2015 r. przeprowadzono 1 751 różnego rodzaju zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyły 107 404 osoby.

RDLP w Szczecinku

Nadleśnictwo Czaplinek prowadziło zadania związane z edukacją przyrodniczą społeczeństwa, m.in. liczne akcje edukacyjne, konkursy, rajdy, a także zakup gadżetów reklamowych, nagród, pomocy dydaktycznych. Koszty poniesione na utrzymanie obiektów edukacyjnych i turystycznych, amortyzacja dla posiadanej

infrastruktury wyniosła łącznie 231 858 zł. Zadania zostały sfinansowane ze środków WFOŚiGW w Szczecinie oraz środków własnych nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Złocieniec przeprowadziło również wiele zajęć edukacyjnych oraz wykonało wiaty turystyczne.

OP 7.2 - Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem

Działania doradcze dla rolników związane z wdrażaniem programów zalesieniowych w ramach PROW prowadzą na bieżąco ZODR w Barzkowicach oraz oddziały terenowe ARiMR.

Ponadto RDLP w Szczecinie prowadzi działania w zakresie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE (PROW) oraz nadzór nad lasami innej własności.

W 2014 r. powierzchnia nadzorowanych lasów innej własności wynosiła 4 998,98 ha, a koszty doradztwa wyniosły 4 917 zł, natomiast w 2015 r. powierzchnia lasów wynosiła 5 318,24 ha, koszty doradztwa - 3 144 zł.

OP 7.3 - Promocja turystyki związanej z gospodarką leśną, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej

RDLP w Szczecinie oraz w Szczecinku realizowały zadanie w trakcie zajęć edukacyjnych (opis w zadaniu OP 7.1) oraz poprzez rozpowszechnianie informacji na stronach internetowych jednostek (między innymi leśny przewodnik turystyczny na stronie czaswlas.pl) i w wydawanych folderach.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 8. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobiegania ich skutkom

OP 8.1 - Monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach

RDLP w Szczecinie

W ramach realizacji zadania nadleśnictwa prowadzą stały monitoring oraz prace związane ze zwalczaniem szkodników owadzych na terenach leśnych. Wykonywane są m.in.: zbiór materiałów prognostycznych z powierzchni podokapowych, drzew stojących, z gleby (szkółki i tereny przeznaczone pod zalesienia) i pułapek (w postaci dołków chwytnych, pułapek feromonowych itp.); ograniczanie populacji szkodliwych gatunków z zastosowaniem drzew pułapkowych, pułapek feromonowych, korowanie zasiedlonego surowca drzewnego, a także przez zabiegi chemiczne z zastosowaniem sprzętu naziemnego i lotniczego.

W 2014 r. przeprowadzono:

- na powierzchni 2 535 ha lasu zabieg lotniczy chemicznego ograniczania populacji barczatki sosnowki;
- ograniczono populacje szkodników upraw leśnych (ryjkowcowate) na pow. 87,71 ha;
- użyto 10 szt. pułapek klasycznych i 896 pułapek feromonowych do redukcji liczebności szkodników wtórnych;
- okorowano 428,53 m³ surowca drzewnego zasiedlonego przez owady;
- wyznaczano i usuwano drzewa zasiedlone na pow. 2 401,55 ha;
- zebrano materiały prognostyczne z 2 281 powierzchni podokapowych (jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych drzewostanów sosnowych);

- wykonano 828 dołów, w których poszukiwano szkodników glebowych;
- wyłożono w celach prognostycznych 752 pułapki feromonowe;
- wykonano kontrolę występowania szkodników upraw (ryjkowce) na 358,31 ha upraw leśnych;
- pozyskano materiał prognostyczny z 82 drzew próbnych.

W 2015 r. wykonano poniższe prace:

- ograniczono populacje szkodników upraw leśnych (ryjkowcowate) na pow. 97,02 ha;
- użyto 10 szt. pułapek klasycznych i 627 pułapek feromonowych do redukcji liczebności szkodników wtórnych;
- okorowano 1 086,26 m³ surowca drzewnego zasiedlonego owady;
- wyznaczano i usuwano drzewa zasiedlone na pow. 2 291,46 ha;
- zebrano materiały prognostyczne z 2 280 powierzchni podokapowych (jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych drzewostanów sosnowych);
- wykonano 1 011 dołów, w których poszukiwano szkodników glebowych;
- wyłożono w celach prognostycznych 623 pułapki feromonowe;
- prowadzono kontrolę występowania szkodników upraw (ryjkowce) na 371,93 ha upraw leśnych;
- pozyskano materiał prognostyczny z 12 drzew próbnych.

Koszty wykonanych zadań wyniosły: w 2014 r. - 844 817 zł, natomiast w 2015 r. – 321 143 zł i zostały poniesione ze środków własnych nadleśnictw.

RDLP w Szczecinku

Nadleśnictwo Czaplinek w ramach prowadzonej gospodarki leśnej, monitoruje oraz przeciwdziała zagrożeniom lasów, w tym występowaniu szkodników owadzych. Przykładem takich działań mogą być metody prowadzone przez nadleśnictwo m.in. sprawdzanie jesienią liczebności pędraków i larw owadów zimujących w ściółce i glebie, a także ograniczanie liczebności nadmiernie występujących owadów poprzez wykładanie i kontrolę różnego rodzaju pułapek (feromonowych i klasycznych) oraz wyznaczanie i szybkie usuwanie z lasu drzew opanowanych przez owady, opryski certyfikowanymi preparatami.

W ramach ochrony przed szkodnikami wykonano:

- w 2014 r. - oprysk certyfikowanym preparatem na powierzchni 40,00 ha, wyznaczanie i usuwanie drzew trocinkowych na powierzchni 469,35 ha, wykonanie dołków chwytnych na szeliniaka na powierzchni 68,52 ha, wykładanie pułapek klasycznych, feromonowych, partie do jesiennych poszukiwań szkodników pierwotnych sosny (401 szt.). Łączna kwota – 40 150 zł;
- w 2015 r. - oprysk certyfikowanym preparatem na powierzchni 59,00 ha, wyznaczanie i usuwanie drzew trocinkowych na powierzchni 537,82 ha, wykonanie dołków chwytnych na szeliniaka na powierzchni 86,75 ha, wykładanie pułapek klasycznych i feromonowych, wkopanie dołów do kontroli ilości pędraków, partie do jesiennych poszukiwań szkodników pierwotnych sosny (591 szt.). Łączna kwota – 35 682 zł.

Nadleśnictwo Złocieniec prowadziło prace polegające na wykładaniu pułapek, poszukiwaniu owadów w ściółce oraz badaniu zapęd raczenia.

OP 8.2 - Monitorowanie oraz ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach, w tym:

- **modernizacja sprzętu przeciwpożarowego oraz systemu wczesnego wykrywania pożarów lasu,**
- **modernizacja systemu obserwacji lasu, zakup kamer TV umożliwiającym monitoring lasów,**
- **zakup i wymiana sprzętu patrolowo-gaśniczego.**

Głównymi przyczynami pożarów w lasach na terenie województwa zachodniopomorskiego są: nieostrożność dorosłych oraz podpalenia. Rekordową ilość pożarów odnotowano w roku 2011 (435 pożarów), natomiast w roku 2014 było to 247, na powierzchni 43,34 ha. W skali kraju oraz biorąc pod uwagę dużą powierzchnię zalesioną w województwie, należy stwierdzić, iż występuje na jego terenie stosunkowo niewiele zniszczeń spowodowanych przez pożary.

RDLP w Szczecinie

W ramach realizacji zadania w głównej mierze podejmowanego przez nadleśnictwa PGL LP miała miejsce wymiana i modernizacja systemów wczesnego wykrywania pożarów lasu, wymiana wozów patrolowo-gaśniczych oraz stacji meteorologicznych umożliwiającym prognozowanie zagrożenia pożarowego obszarów leśnych.

- w 2014 r. –zakupiono 3 samochody patrolowo- gaśnicze – koszt: 395 662 zł;
- w 2015 r. - zakupiono 1 moduł gaśniczy do samochodu patrolowo- gaśniczego; zakupiono 1 kamerę na potrzeby systemu wykrywania pożarów lasu oraz 1 samochód patrolowo- gaśniczy – koszt: 229 997 zł.

Na ww. zadania nadleśnictwa otrzymały dofinansowanie ze środków RPO WZ 2014-2020.

RDLP w Szczecinku

Nadleśnictwo Czaplinek realizowało zadanie na bieżąco poprzez monitorowanie oraz ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach i modernizację sprzętu przeciwpożarowego. W latach 2014-2015 poniesiono łączne koszty: 359 980 zł.

OP 8.3 - Budowa lub przebudowa dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe

RDLP w Szczecinie

Nadleśnictwa realizowały zadanie poprzez budowę dróg leśnych uznanych za przeciwpożarowe:

- w 2014 r. - wybudowano 40,83 km dróg przeciwpożarowych- koszt: 14 139 255 zł;
- w 2015 r. - wybudowano 24,68 km dróg przeciwpożarowych – koszt: 8 915 898 zł.

Poniesione koszty zostały sfinansowane ze środków własnych nadleśnictw oraz PROW 2014-2020.

RDLP w Szczecinku

Nadleśnictwo Czaplinek w 2014 r. wybudowało drogę leśną o długości 5 125 m, a poniesiony koszt wyniósł 1 594 331 zł.

OP 8.4 - Wykonanie sztucznych zbiorników na potrzeby gaśnicze na terenach leśnych gdzie nie występują naturalne źródła poboru wody

RDLP w Szczecinie

W ramach zabezpieczenia pożarowego w lasach wybudowano w 2014 r. zakryty zbiornik przeciwpożarowy, a jego koszt wynosił 89 965 zł.

OP 8.5 - Retencjonowanie wody na obszarach leśnych

Zadanie nie było realizowane lub nie zostało zgłoszone jako realizowane.

OP 8.6 - Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych)

RDLP w Szczecinie

Nadleśnictwa realizują zadanie na bieżąco, dokonując zakupów i wyposażając w niezbędny sprzęt Straż Leśną:

- w 2014 r. - zakupiono 6 fotopułapek i 5 wideorejestratorów samochodowych – koszt: 12 220 zł;
- w 2015 r. - zakup 10 fotopułapek, 2 kamer interwencyjnych, 1 systemu monitorującego "Las-5" oraz 1 wideorejestratora samochodowego – koszt: 32 020 zł.

Tabela 24. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Zasoby przyrodnicze województwa (OP): Prawne formy ochrony przyrody, lasy

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 1. Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa	
OP 1.1.	↔
OP 1.2.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 2. Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody	
OP 2.1.	↑
OP 2.2.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 3. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych	
OP 3.1.	↔
OP 3.2.	↔
OP 3.3.	↔
OP 3.4.	↔
OP 3.5.	↔
OP 3.6.	↔
OP 3.7.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 4. Ochrona walorów krajobrazowych i ładu przestrzennego w strefie brzegowej Morza Bałtyckiego	
OP 4.1.	↗
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 5 Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska	
OP 5.1.	↔
OP 5.2.	↔
OP 5.3.	↔
OP 5.4.	x
OP 5.5.	↑
OP 5.6.	x
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 6. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.	
OP 6.1.	↔
OP 6.2.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 7. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych.	
OP 7.1.	↔

Nr działania	Stan realizacji
OP 7.2.	↔
OP 7.3.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): OP 8. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobiegania ich skutkom.	
OP 8.1.	↔
OP 8.2.	↔
OP 8.3.	↔
OP 8.4.	↑
OP 8.5.	x
OP 8.6.	↔

WNIOSKI

OP 1.

Cel był realizowany przez RDOŚ w Szczecinie i dotyczyło rozpoczętych w latach poprzednich inwentaryzacji przyrodniczych na potrzeby opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. W 2015 r. RDOŚ w Szczecinie zakończyła projekt POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, w ramach którego opracowano inwentaryzacje oraz projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Inwentaryzacje przyrodnicze są wykonywane na bieżąco przez nadleśnictwa PGL LP. Ponadto w ramach realizacji celu wiele jednostek m.in. gminy, powiaty, RDOŚ w Szczecinie oraz nadleśnictwa PGL LP prowadzą w ramach swej działalności akcje oraz zajęcia o charakterze edukacyjnym.

OP 2.

Jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi, rezerwatami przyrody oraz Natura 2000 sukcesywnie opracowują narzędzia planistyczne – plany ochrony oraz plany zadań ochronnych. Konieczność wykonania tych dokumentów oraz ich późniejsze wdrażanie wynikają z obowiązku prawnego określonego w ustawie z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późn zm.). Dla większości z rezerwatów przyrody oraz dla niemal połowy obszarów Natura 2000 w województwie ustanowiono ww. dokumenty. Nowe formy ochrony prawnej są ustanawiane zgodnie z aktualną wiedzą oraz obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi.

OP 3.

Cel krótkoterminowy *Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych jest realizowany* przez szereg działań o szerokim spectrum. W głównej mierze są to działania ochrony czynnej siedlisk oraz gatunków, monitoring ich stanu, a także skuteczności wdrażanych działań. W szczególności czynną ochroną objęto siedliska kluczowe dla zasobów przyrodniczych województwa – dolin rzecznych, terenów podmokłych i siedlisk hydrogenicznych, a także obszarów nadmorskich. W związku z wdrażanymi planami ochrony i planami zadań ochronnych skala prowadzonych prac ochrony czynnej jest coraz większa i przynosi w większości zakładane efekty. Istotnym elementem w realizacji celu jest także wykonywanie działań w ramach programów rolnośrodowiskowych oraz zapewnienie wsparcia dla rolników w zakresie informacji i doradztwa.

OP 4.

W okresie objętym raportem rozpoczęto realizację działania określonego dla celu *Ochrona walorów krajobrazowych i ładu przestrzennego w strefie brzegowej Morza Bałtyckiego*. Polega ono na opracowaniu planu zagospodarowania przestrzennego Polskich Obszarów Morskich w skali 1:200 000. Jest to kluczowy dokument powalający na utrzymanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych w strefie przybrzeżnej. Pozwoli on na zapobieganie zagrożeniom związanym z presją turystyczną i osadniczą na terenach nadbałtyckich.

OP 5.

W latach 2014-2015 w województwie zachodniopomorskim nastąpił wzrost wskaźnika lesistości. Jest to pozytywny trend, a biorąc pod uwagę bardzo dobry stan zdrowotny oraz dużą powierzchnię leśną na terenie województwa, można prognozować, że tendencja ta utrzyma się. Zalesienia były prowadzone przez PGL LP oraz rolników w ramach programów zalesieniowych. Niestety zainteresowanie programami jest coraz mniejsze, i zalesianych jest coraz mniej gruntów nieprzydatnych rolniczo.

OP 6.

Cel jest realizowany poprzez ciągłe działania związane z wykonywaniem zabiegów określonych w planach urządzenia lasów oraz uproszczonych planach urządzenia lasu.

OP 7.

Biorąc pod uwagę realizowane działania oraz ich efekty, można stwierdzić że postępuje systematyczny rozwój infrastruktury oraz oferty edukacyjnej i doradczej związanej z ochroną walorów przyrodniczych i leśnych regionu.

OP 8.

Cel krótkoterminowy dotyczył zadań związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej oraz zabezpieczania lasów przed uszkodzeniami ze strony szkodników owadzych, a także wzmocnienia zabezpieczeń przeciwpożarowych w lasach. Biorąc pod uwagę stosunkowo niewielką liczbę pożarów w skali kraju, a także niewielkie powierzchnie ulegające spaleniowi, należy stwierdzić iż wprowadzane zabezpieczenia przynoszą wymierne efekty. Podobnie dobry stan zdrowotny lasów w regionie świadczy o prawidłowo stosowanych zabezpieczeniach oraz pracach dotyczących zwalczania szkodników.

REKOMENDACJE

Podsumowując wnioski wynikające z realizacji celów krótkoterminowych w latach 2014-2015, należy stwierdzić, że wszystkie z nich powinny być kontynuowane w kolejnym Programie Ochrony Środowiska. Tylko realizacja działań z wielu dziedzin związanych z zasobami przyrodniczymi i leśnymi pozwoli zapewnić właściwą ochronę i poprawić stan gatunków oraz siedlisk przyrodniczych. Należy pamiętać, że efekty zabiegów prowadzonych w ramach np. ochrony czynnej czy gospodarki leśnej są widoczne, ale w długim horyzoncie czasowym, dlatego niezbędne jest zapewnienie kontynuacji podejmowanych działań ochronnych i hodowlanych. Rekomendowane jest przede wszystkim opracowanie planów zadań ochronnych

oraz planów ochrony dla wszystkich obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, ponieważ stanowią one podstawę do wdrażania skutecznych i efektywnych działań ochronnych, a także zawierają wskazania, które powinny zostać ujęte w dokumentach planistycznych gmin.

Istotnym będzie kontynuowanie zabiegów ochrony czynnej w ramach ochrony siedlisk i gatunków, monitoringu stanu siedlisk i gatunków, edukacji ekologicznej i rozwoju infrastruktury dydaktycznej i turystycznej w lasach oraz na terenach objętych ochroną. Biorąc pod uwagę problem zmian klimatycznych, kluczowe w dziedzinie ochrony przyrody i zasobów leśnych będzie zapewnienie właściwej ochrony siedliskom zależnym od wód (dolin rzecznych, terenów podmokłych, torfowisk oraz strefy przybrzeżnej). Ponadto należy kontynuować zalesienia i przebudowy drzewostanów, ponieważ lasy determinują w znacznym stopniu warunki klimatyczne i hydrologiczne.

5.6. TURYSTYKA (T).

Cel strategiczny (długoterminowy): Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): T 1. Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych.

T 1.1 - Określenie pojemności i chłonności turystycznej miejsc szczególnie cennych przyrodniczo

Na terenie województwa zachodniopomorskiego występują tereny, które utraciły całkowicie wartość użytkową (grunty zdewastowane) oraz grunty, których wartość użytkowa rolnicza lub leśna zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych, zmian środowiska, działalności przemysłowej lub wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane). Zostały one zaewidencjonowane w oparciu o kryteria i zasady określone w odpowiednich ustawach o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Drawieński Park Narodowy

W Zarządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie zadań ochronnych dla Drawieńskiego Parku Narodowego określono maksymalną liczbę osób mogących jednocześnie przebywać w danym miejscu. Ustalono miejsca udostępniane dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i amatorskiego połowu ryb.

Woliński Park Narodowy

Przewiduje się, że w I kwartale 2016 roku zostanie wydane Zarządzenie Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego, w którym zostanie określona maksymalna liczba osób mogących jednocześnie przebywać w danym miejscu.

T 1.2 - Dostosowanie infrastruktury turystycznej oraz zasad zarządzania ruchem turystycznym do oszacowanych poziomów chłonności i pojemności turystycznej

Gmina Miasto Szczecin

W ramach niniejszego zdania Gmina Miasto Szczecin realizuje Projekt "Ochrona, promocja i turystyczne zagospodarowanie i lasów miejskich".

W 2014r. rozpoczęto prace związane z projektem pn. „Bezpieczeństwo, monitoring i ochrona przeciwpożarowa lasów miejskich Szczecina-etap II” dotyczący zakupu specjalistycznych samochodów. W II kwartale 2015 roku Wydziału Lasów Miejskich - Zakładu Usług Komunalnych w Szczecinie oraz Urząd Miasta Szczecin zakupili dwa nowe samochody. Specjalistyczne pojazdy są wykorzystywane do zapobiegania zagrożeniom na terenie szczecińskich lasów. Są przystosowane do leśnych warunków: mają napęd na 4 koła, wzmocnione zawieszenia, wciągarki przednie, wzmocnienia miski olejowej, bliźniacze koła. Środki pochodziły z funduszy własnych oraz z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego.²⁶

Drawieński Park Narodowy

W roku 2014 Drawieński Park Narodowy, w ramach realizacji zadania T 1.2 dostosowywał infrastrukturę turystyczną w następujący sposób:

- Utrzymywano szlaki turystyczne – prace znakarskie,
- Utrzymywano czystość w miejscach udostępnionych – wynajem i obsługa toalet przenośnych, wywóz odpadów komunalnych,
- Utrzymywano program do sprzedaży biletów i monitorowania ruchu turystycznego,
- Zakupiono licencję do korzystania z programu do sprzedaży online biletów wstępu do DPN,
- Utrzymywano miejsca udostępnione turystom poprzez udrażnianie i konserwację.

Koszty poniesione na realizację wyżej wymienionych zadań w 2014 roku wyniosły: 131,11 tys. zł. Zadania finansowane były z środków własnych Drawieńskiego Parku Narodowego oraz przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

W 2015 roku Drawieński Park Narodowy, w ramach realizacji zadania T 1.2 dostosowywał infrastrukturę turystyczną w następujący sposób:

- Stworzono i wdrożono program do zarządzania ruchem turystycznym, w tym do sprzedaży biletów wstępu na teren DPN,
- Utrzymywano czystość w miejscach udostępnionych – wywóz odpadów komunalnych, wynajem i obsługa toalet przenośnych,
- Utrzymywano miejsca udostępnione - udrażnianie i konserwacja.

²⁶ <http://www.zuk.szczecin.pl/aktualnosci/pokaz/469.dhtml> [Odczyt: 01-07-2016]

Koszty poniesione na realizację wyżej wymienionych zadań w 2015 roku wyniosły: 114,76 tys. zł. Zadania finansowane były z środków własnych Drawieńskiego Parku Narodowego oraz przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

W 2015 roku Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego rozpoczął realizację projektu pn. "Budowa, poprawa i promocja infrastruktury turystycznej w 6 Parkach Krajobrazowych woj. zachodniopomorskiego w celu upowszechnienia wiedzy i wspierania zachowań proekologicznych - Etap I".

Dzięki realizacji projektu wszystkie parki krajobrazowe administrowane przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego PKWZ wzbogaciły się o infrastrukturę związaną z turystyką. Najważniejszymi działaniami wykonywanymi w ramach projektu były: budowa małej infrastruktury turystycznej na terenie parków krajobrazowych, działania promocyjno-edukacyjne (polegające między innymi na opracowaniu i wydruku map), opracowanie programu edukacji ekologicznej, wykonanie prac budowlanych w ogrodach dendrologicznych.²⁷

W efekcie, wybudowano i przebudowano 1 288 obiektów. Zakupiono 3 środki trwałe. Organizowano 6 działań o charakterze podnoszenia świadomości ekologicznej. Koszty poniesione na realizację wyżej wymienionych zadań w 2015 roku wyniosły: 4 188,41 tys. zł. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020.²⁸

T 1.3 - Opracowanie koncepcji najkorzystniejszego wykorzystania przyrodniczych zasobów regionu wraz z planem podziału obszarów cennych przyrodniczo na strefy (o różnym stopniu dostępności i zagospodarowania), z uwzględnieniem bogactwa siedlisk i ich odporności na presję turystyczną oraz włączenie tej strategii do wojewódzkiej strategii rozwoju turystyki

Drawieński Park Narodowy

Działanie powiązane z działaniem OP 2.1. OP 2.1 - Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla istniejących parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów NATURA 2000. Dla Drawieńskiego Parku Narodowego taką koncepcją jest plan ochrony, którego projekt wykonano w 2014 roku. Koszty poniesione w 2014 roku na realizację wyżej wymienionego zdania wyniosły: 308,68 tys. zł. Opracowanie współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.²⁹

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego

W dniu 25 listopada 2015 roku Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie przyjęcia dokumentu pn. "Koncepcja utworzenia, rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskiego szlaku

²⁷ <http://www.debno.szczecin.lasy.gov.pl/aktualnosci> [Dostęp: 01-07-2016r.]

²⁸ Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Ankietyzacja

²⁹ Drawieński Park Narodowy, Ankietyzacja

„Parki, ogrody, krajobrazy, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznawania regionu” wraz z programem jego wdrażania, zarządzania i promocji” wraz z załącznikami.

Zadanie zostało sfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach projektu systemowego „Pomorze zachodnie – dobre wspomnienia na przyszłość. Promocja turystyczna Województwa Zachodniopomorskiego i Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.³⁰

Cel operacyjny (krótkoterminowy): T2. Promocja przyrodniczych walorów turystycznych województwa.

T 2.1 - Opracowanie i wdrożenie systemów informacyjnych o przyrodniczych walorach turystycznych województwa spójnych z zintegrowanymi systemami zarządzania obszarami chronionymi

Na terenie województwa realizowana jest „Koncepcja funkcjonowania systemu informacji turystycznej w województwie zachodniopomorskim” (aktualizacja sierpień 2010) której głównym celem jest promocja województwa zachodniopomorskiego, jako regionu atrakcyjnego turystycznie, a także zwiększenie dostępności regionalnego produktu turystycznego poprzez zapewnienie funkcjonowania łatwo dostępnego systemu informacji turystycznej.

Ponadto, zadanie realizowane jest w sposób ciągły przez RDLP, RDOŚ, Nadleśnictwa, samorządy. Informacje turystyczne udostępniane są poprzez portale internetowe oraz punkty informacji turystycznej.

Gmina Miasto Szczecin

Zadanie realizowane było przez gminę Miasto Szczecin poprzez prowadzenie ośrodków (centrów) edukacji ekologicznej i turystycznej dla uczniów szczecińskich szkół. Koszty poniesione na realizację zadania w 2014 roku wyniosły 259,20 zł. Zadania finansowane było z środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

T 2.2 - Podkreślanie znaczenia walorów przyrodniczych i ich ochrony w kampaniach promocyjnych poszczególnych regionów.

Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu

W ramach promocji region, w 2014 roku Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu opublikowało folder promujący Powiat Kołobrzegi - "Osobliwości Przyrodnicze Powiatu Kołobrzegi". Publikacja składa się z: folderu, mapy powiatu i ścieżek rowerowych oraz kolorowanki dla najmłodszych - "Przewodnik Małego Odkrywcy". Kolportowana jest na terenie powiatu i dostępna nieodpłatnie dla wszystkich mieszkańców i turystów. W dokumencie opisano klimat, ukształtowanie terenu, akweny i ich mieszkańców, lasy i zwierzęta leśne, torfowiska, mokradła i solniska łąki, rośliny i zwierzęta, solanki, borowiny - skarby ziemi kołobrzegi.

³⁰ <http://www.turystyka.wzp.pl/programy-strategie-fundusze> [Dostęp 014-07-2016]

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

W 2014 roku Województwo Zachodniopomorskie zrealizowało następujące projekty³¹:

- „Zachodniopomorskie – Morze przygody. Promocja turystyczna Województwa Zachodniopomorskiego i Szczecińskiego Obszaru metropolitalnego”;
- „Zachodniopomorskie – Morze Przygody. Promocja turystyczna Województwa Zachodniopomorskie”.

Głównymi celami projektów było: wzrost konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego w krajowym i zagranicznym ruchu turystycznym, w tym również wzrost konkurencyjności Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Ważnym celem projektu było podniesienie atrakcyjności Województwa Zachodniopomorskiego oraz Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i wykreowanie go jako miejsca atrakcyjnego turystycznie. Zadania ujęte w projekcie były skierowane na wykorzystanie wszystkich dostępnych instrumentów promocyjnych w celu skutecznej promocji atrakcji turystycznych Województwa Zachodniopomorskiego.

Działania zrealizowane w projekcie:

- wizyty o charakterze study tour i study Press;
- wydanie wydawnictw („Zachodniopomorska Kraina Wodna” „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski”, „Zachodniopomorskie – Turystyka campingowa”, „Zachodniopomorskie dla dzieci i młodzieży”;
- przygotowanie programów rozwoju i promocji produktów turystycznych: „Program rozwoju i promocji produktów turystycznych na obszarze rzeki Drawy na lata 2013-2020” – w roku 2013, „Program promocji zachodniopomorskich produktów turystycznych na lata 2014-2020” – w roku 2014;
- promocja regionu w telewizji i internecie

Łączny budżet końcowy projektu: 1 893 380 zł Oba projekty były współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013.

W 2015 roku Województwo Zachodniopomorskie realizowało projekt pn. „ Pomorze Zachodnie. Wszystko Czego Potrzebujesz. Promocja turystyczna Województwa Zachodniopomorskiego”.

Realizację projektu rozpoczęto w październiku 2014 roku. Kampania promocyjna, składała się z dwóch komponentów: turystyki i gospodarki. Promocja prowadzona była za pośrednictwem telewizji, Internetu, kina oraz działań ambientowych, a dla gospodarki dodatkowo za pomocą prasy i reklam outdoorowych.

Działania zrealizowane w projekcie:

- Mural umieszczony w Warszawie i w Krakowie na ścianach budynków;

³¹ www.turystyka.wzp.pl

- Autobusy komunikacji miejskiej promujące Pomorze Zachodnie kursujące we wszystkich stolicach województw kraju.

Projekty są współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

Tabela 25. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Turystyka (T)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): T 1. Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych	
T 1.1.	→
T 1.2.	→
T 1.3.	↑
Cel operacyjny (krótkoterminowy): T 2. Promocja przyrodniczych walorów turystycznych województwa	
T 2.1.	↔
T 2.2.	↔

WNIOSKI

Zadania w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki przewidziane do realizacji w latach 2014-2015 zostały podjęte. Przeprowadzona ankietyzacja wykazała, że nie wszystkie jednostki, którym były przyporządkowane dane działania w POŚ podjęły się realizacji wyznaczonych zadań. Niemniej jednak realizacja zadań prowadzona była również przez inne podmioty lub organizacje pozarządowe, którym zadania w POŚ nie były przyporządkowane. Zadania z zakresu turystyki realizowane były głównie przez gminy i miasta o charakterze turystycznym.

Realizacja większości zadań ma charakter ciągły, tzn. są to działania do zrealizowania w każdym roku.

Zostały podjęte działania wdrażające zasady turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych poprzez określenie maksymalnej liczby osób mogących jednocześnie przebywać w miejscach szczególnie cennych przyrodniczo. Istotną sprawą jest dostosowanie infrastruktury turystycznej. Cel zostanie osiągnięty po zrealizowaniu rozpoczętych projektów m.in. przez Gminę Miasto Szczecin, która realizuje projekt pn. "Ochrona, promocja i turystyczne zagospodarowanie i lasów miejskich" oraz przez Natomiast Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, który w 2015 roku rozpoczął realizację projektu pn. "Budowa, poprawa i promocja infrastruktury turystycznej w 6 Parkach Krajobrazowych woj. zachodniopomorskiego w celu upowszechnienia wiedzy i wspierania zachowań proekologicznych - Etap I".

Cel operacyjny T.2. posiada charakter ciągły. W każdym roku poszczególne podmioty realizują zadania związane z promocją przyrodniczych walorów turystycznych.

REKOMENDACJE

Ze względu na piękno przyrody i zasoby naturalne, najbardziej popularnymi miejscami wypoczynku w województwie zachodniopomorskim są obszary przybrzeżne. Zdrowe otoczenie to ważny atut, ale turystyka w znacznym stopniu obciąża lokalne środowisko i ekosystemy, przyczyniając się do wyższego zużycia wody, większej ilości odpadów oraz wzrostu emisji powodowanego przez transport drogowy w szczycie sezonu turystycznego. Dlatego zaleca się kontynuowanie wdrażania zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych. Rozwój inwestycji turystycznych powinien odbywać się

z jednoczesnym wyposażeniem w infrastrukturę ochrony środowiska i dostosowania wielkości bazy turystycznej do naturalnej odporności środowiska naturalnego.

Rekomenduje się kontynuowanie promocji przyrodniczych walorów turystycznych województwa, przybrzeżnych zabytków. Niemniej jednak można opracować nowe produkty zwiększające atrakcyjność i dostępność nie tylko obszarów przybrzeżnych ale poszczególnych regionów np. produktów regionalnych (gastronomia). Istotne będzie również podkreślenie znaczenia walorów przyrodniczych w kampaniach promocyjnych ze szczególnym uwzględnieniem zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów.

5.7. KLIMAT AKUSTYCZNY (H).

Cel strategiczny (długoterminowy): Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): H 1. Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.

H 1.1 - Sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych, linii kolejowych.

H 1.2 - Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem.

Zgodnie z ustawą POŚ mapy akustyczne są sporządzane co 5 lat. Ze względu na fakt, iż większość dokumentów (dla dróg krajowych, wojewódzkich, linii kolejowych oraz dla miasta Koszalina) została opracowana w latach 2011-2013, w analizowanym okresie tj. w latach 2014-2015, nie istniała potrzeba ich opracowywania. W 2014 r. została wykonana mapa akustyczna dla miasta Szczecina, jako II edycja Mapy akustycznej dla Szczecina.

W dniu 19 grudnia 2014 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął Uchwałę Nr II/26/14 w sprawie określenia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego.

H 1.3 - Kontrola jednostek gospodarczych oraz lotnisk w zakresie emitowanego hałasu.

W latach 2014-2015 zgodnie z przyjętym i zatwierdzonym przez Wojewodę Zachodniopomorskiego rocznym planem kontroli, inspektorzy WIOŚ w Szczecinie prowadzili planowe kontrole podmiotów korzystających ze środowiska. W trakcie kontroli prowadzono pomiary hałasu emitowanego do środowiska. Kontrole pozaplanowe wykonywane są w ramach rezerwy czasowej na wniosek organów administracji publicznej, innych jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Szczególnym przypadkiem kontroli pozaplanowych są kontrole interwencyjne. Kontrole pozaplanowe objęły ocenę dotrzymania standardów emisyjnych w zakresie emisji hałasu do środowiska. Ponadto zgodnie z przyjętymi procedurami dokonywano analiz dokumentów przekazanych przez zakłady, w celu oceny dotrzymania wielkości dopuszczalnych oraz spełnienia wymagań w zakresie emisji hałasu do środowiska.

W okresie 2014-2015 nie kontrolowano żadnych lotnisk, w roku 2016 zaplanowano przeprowadzenie kontroli na terenie portu lotniczego k/Goleniowa.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

H 2.1 - Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa zachodniopomorskiego ponad normatywnym hałasem poprzez:

- budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (wraz ze skutecznymi zabezpieczeniami akustycznymi)
- przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,
- zastosowanie zmniejszenia prędkości pojazdów.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji informację na temat realizacji zadania wykazały gminy: Biały Bór, Bobolice, Międzyzdroje, Pełczyce, Miasto Białogard oraz Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich. Zadanie to jest ściśle powiązane z realizacją zadania PA 2.13 - Budowa obwodnic, przebudowa, modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg, w ramach którego przeprowadzono 133 inwestycje. Wynik ten pokazuje, że działanie to realizowano w sposób ciągły, w ramach potrzeb danej JST. W ramach tego działania realizowane są również inwestycje o znaczeniu strategicznym dla województwa przez ZDW i GDDKiA.

GDDKiA w latach 2014-2015 prowadziła prace związane z budową obwodnic miast:

- w 2014 r. ogłoszono przetargi na budowę obwodnicy Koszalina i Sianowa w ciągu drogi S6, budowę obwodnicy Wałcza w ciągu drogi S10 oraz zaprojektowano i wybudowano obwodnicę Szczecinka w ciągu drogi S11.
- w listopadzie 2015 r. podpisano umowę na budowę obwodnicy Wałcza w ciągu drogi ekspresowej S10 o długości 17,8 km. Wartość kontraktu to około 430,5 miliona złotych. Obwodnica wyprowadzi, z miasta ruch tranzytowy (przez miasto przejeżdża średnio 15 tys. pojazdów/dobę, w tym 2,6 tys. samochodów ciężarowych). Inwestycja powinna zakończyć się w połowie 2018 roku.

Dodatkowo w 2014 r.:

- do ruchu został oddany węzeł Szczecin Dąbie (ul. Tczewska) na autostradzie A6, który łączy z autostradą dzielnicę Szczecina Dąbie i Wielgowo,
- ogłoszono przetarg na przebudowę DK nr 11 w Bobolicach,
- ogłoszono przetargi na zaprojektowanie i budowę 3 odcinków drogi ekspresowej S6 w województwie zachodniopomorskim – od Goleniowa do początku obwodnicy Nowogardu, od końca obwodnicy Nowogardu do końca obwodnicy m. Płoty i od węzła Ustronie Morskie do początku obwodnicy Koszalina i Sianowa, łączna długość odcinków to 63,4 km,
- ogłoszono przetargi na zaprojektowanie i budowę 3 odcinków drogi ekspresowej S6 od końca obwodnicy miejscowości Płoty do węzła Ustronie Morskie o łącznej długości 53 km.

W 2015 r.:

- rozstrzygnięto przetargi i podpisano umowy na zaprojektowanie i budowę 6 odcinków drogi S6 od Goleniowa do Koszalina,
- ogłoszono przetargi na kolejne kilometry nowych dróg, postępowania obejmują realizację 3 odcinków drogi S6 łączących Koszalin ze Słupskiem, odcinków drogi S3 od Brzozowa do węzła Rzęśnia, na dokończenie realizacji autostrady A6 wraz z przebudową węzła Kijewo, realizacji II jezdni obwodnicy Kobylanki na drodze S10 oraz obwodnicy Przeclawia i Warzymic na DK 13.

Brak jest informacji o wprowadzonych w okresie 2014-2015 ograniczeniach prędkości na terenie województwa. Ograniczenia te są wprowadzane na bieżąco w ramach potrzeb. Warto zaznaczyć, iż w 2016 r. w województwie pojawił się pierwszy odcinkowy pomiar prędkości, który obejmuje odcinek Babigoszcz – Gniazdowo, o długości 4,82 km.

H 2.2 - Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska oraz utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku innych technicznych możliwości)

W procesie ankietyzacji realizację ww. zadania wykazały 2 jednostki:

- Gmina Tuczno - egzekwowanie ograniczenia prędkości na terenach zabudowanych.
- Miasto Białogard - wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu – oznakowanie miasta znakami ograniczenia prędkości do 30 km/h, znakami „STOP”, wprowadzenie skrzyżowań równorzędnych, zmiana organizacji ruchu.

Zaznacza się, że kontrola przestrzegania przez kierujących ograniczeń prędkości jest zadaniem Policji i jest realizowane przez patrole na terenie całego województwa.

Ponadto w 2015 r. kontynuowano pracę nad tworzeniem i wdrażaniem systemu zarządzania komunikacją miejską Szczecina – e-SKA (w skład którego wchodzi m.in. system zarządzania flotą pojazdów oraz system dynamicznej informacji pasażerskiej).

H 2.3 - Ograniczenie uciążliwości akustycznej w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców (szczególnie w okolicach takich budynków jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp.) poprzez: budowę ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych, zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków.

Zadanie zostało zrealizowane w 2014 r. przez Miasto Szczecin - budowa ekranu akustycznego w ciągu ul. Szosa Polska, na wysokości ul. Cztery Pory Roku.

H2.4 - Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) m.in. poprzez ich modernizację, naprawę trakcji.

Inwestycje związane z wymianą taboru komunikacji publicznej przedstawiono w opisie działania PA 2.12 - Zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin.

H 2.5 - Zapewnienie przestrzegania zasady strefowania (rozgraniczania terenów o zróżnicowanej funkcji) w planowaniu przestrzennym, oraz wprowadzenie zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.

Zadanie to jest realizowane w sposób ciągły przez jednostki samorządu terytorialnego, podczas tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp). W analizowanym okresie zapisy dotyczące ochrony akustycznej w mpzp zostały wprowadzone przez 2 jednostki:

- Gmina Biały Bór - mpzp dla obszaru funkcjonalno-przestrzennego miejscowości Dołgie-Domaradz, w obrębie ewidencyjnym Drzonowo;
- Miasto Szczecin - wprowadzanie zapisów do mpzp, sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem. Zadanie ma charakter ciągły i jest realizowane na bieżąco.

H 2.6 - Przeprowadzenie edukacji ekologicznej oraz promocja: komunikacji zbiorowej, transportu rowerowego, proekologicznego korzystania z samochodów: Carpooling (jazda z sąsiadem), Eco-driving (ekologiczny, oszczędny styl jazdy).

W związku z Dniem Bez Samochodu, w latach 2014-2015, pasażerowie autobusów kursujących na terenie Gminy Police i Gminy Szczecin byli zwolnieni z opłat za przejazdy. W 2015 r. w mieście obchodzono również Europejski Dzień Roweru. Podczas Europejskiego Dnia Roweru odbył się przejazd rowerzystów po ścieżkach rowerowych w Szczecinie. Na mecie czekały konkursy z nagrodami oraz specjalnie wydrukowana na ten dzień – gazetka rowerowa. Tego samego dnia odbyły się kampanie informacyjno-edukacyjne na rzecz tworzenia spójnego systemu bezpiecznych ścieżek rowerowych w Szczecinie. Mieszkańcy dowiedzieli się m.in. gdzie można wybrać się na wycieczkę rowerową po mieście.

Tabela 26. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Klimat akustyczny (H)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): H 1. Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas	
H 1.1.	↔
H 1.2.	↔
H 1.3.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	
H 2.1.	↔
H 2.2.	↔
H 2.3.	↔
H 2.4.	↔
H 2.5.	↔
H 2.6.	↔

WNIOSKI

H 1

Cel pierwszy służy opracowaniu narzędzi wspierających identyfikację obszarów przekroczeń standardów akustycznych w województwie. W analizowanym okresie obowiązywały opracowane w latach 2011-2013 mapy akustyczne. Dodatkowo w 2014 r. opracowano mapę akustyczną dla miasta Szczecina. Zapisy tych opracowań znalazły swoje odzwierciedlenie w uchwalonym w 2014 r. Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego. W dalszym ciągu należy kontynuować zadania przyporządkowane do analizowanego celu operacyjnego. Dane wynikające z map akustycznych powinny być wykorzystywane do monitorowania hałasu i powinny stanowić podstawę do opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem.

H 2

Zadania związane z ograniczaniem uciążliwości akustycznej są realizowane w ramach potrzeb zdefiniowanych w mapach akustycznych oraz programach ochrony środowiska przed hałasem. Są realizowane w sposób ciągły.

REKOMENDACJE

H1

Zaleca się kontynuację zadań w celu skutecznego zarządzania zagrożeniem hałasem w województwie, a także w dalszym ciągu należy kontynuować monitoring jakości klimatu akustycznego w regionie.

H2

W celu skuteczniejszego stosowania rozwiązań zapobiegających powstawaniu ponadnormatywnego hałasu w planowaniu przestrzennym, należy uszczegółowić i rozszerzyć zapisy na szczelbu wojewódzkim w procesie aktualizacji wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego. W dalszej perspektywie rekomenduje się propagowanie środków transportu o obniżonej emisji hałasu oraz rozwój transportu multimodalnego. W dalszym ciągu konieczne jest wsparcie modernizacji i rehabilitacji regionalnej liniowej infrastruktury kolejowej, a także istniejącej infrastruktury dworcowej.

5.8. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)

W ramach obszaru interwencji POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM) wyznaczono 1 cel długoterminowy oraz 1 cel krótkookresowy.

Cel strategiczny (długoterminowy): Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

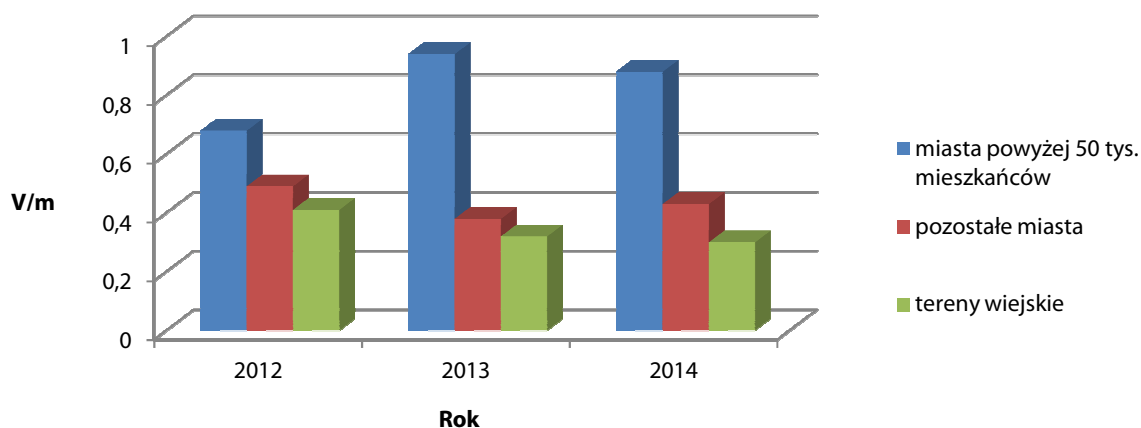
PEM 1.1 - Prowadzenie monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych jest ustawa prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016 poz. 672, z późn. zm.). Przepisem wykonawczym do ww. ustawy jest Rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.³²

W latach 2014-2015 WIOŚ w Szczecinie przeprowadził pomiary natężenia pola elektromagnetycznego (PEM) na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Pomiary monitoringowe poziomów pól elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim.

³² źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1883)

Rysunek 6. Średnie poziomy natężenia PEM w województwie zachodniopomorskim w latach 2012-2014³³

W 2014 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego badania poziomów pól elektromagnetycznych prowadzono w 45 punktach pomiarowych, w tym:

- 15 pomiarów w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.;
- 15 pomiarów w pozostałych miastach;
- 15 pomiarów na terenach wiejskich.

Analizując wielkości PEM w 2014 r. stwierdza się, że średnia arytmetyczna dla wyników pomiarów monitoringowych PEM wynosi:

- w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców – 0,88V/m;
- w pozostałych miastach – 0,43V/m;
- na terenach wiejskich – 0,30 V/m.

W 2014 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego, w żadnym z punktów pomiarowych objętych badaniami poziomemu PEM nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej, która w zależności od częstotliwości zawiera się w przedziale od 7 V/m do 20 V/m. Średnia arytmetyczna wszystkich wyników pomiarów pól elektromagnetycznych wynosiła 0,54 V/m, co stanowi 8% wartości dopuszczalnej. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w 2015 r. jest w trakcie opracowania.

Tabela 27. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Pola elektromagnetyczne

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	
PEM 1.1	↔

³³ *Ibidem*

WNIOSKI

Zadanie polegające na Prowadzeniu monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego realizowane jest w sposób ciągły przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Porównanie wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat pozwala stwierdzić, że nie obserwuje się znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych na żadnym z trzech kategorii terenów.

REKOMENDACJE

Przy obecnym postępie cywilizacyjnym nie można wyeliminować promieniowania elektromagnetycznego ze środowiska, dlatego niezbędne jest regularne monitorowanie jego poziomów, aby reagować na ewentualne przekroczenia wartości dopuszczalnych. W związku z tym zaleca się kontynuację monitoringu natężenia PEM w środowisku, a także inwentaryzację źródeł emisji pól elektromagnetycznych, wdrażanie nowoczesnych technik ograniczających tego typu promieniowanie oraz wyznaczanie obszarów ograniczonego użytkowania dla istniejących i projektowanych emitorów w celu wyeliminowania ich potencjalnej szkodliwości na zdrowie człowieka i środowisko.

5.9. ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM (PAP).

W ramach obszaru interwencji ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM (PAP) wyznaczono 1 cel długoterminowy oraz 3 cele krótkoterminowe.

Cel strategiczny (długoterminowy): Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

PAP 1.1 - Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych.

Zadania z zakresu zapobiegania występowaniu poważnych awarii przemysłowych realizuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Szczecinie (WIOŚ) oraz Państwowa Straż Pożarna (PSP). Organy te prowadzą kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzają badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków, szkolenia i instruktaże w tym zakresie oraz współdziałają z organami administracji samorządowej.

Inspektorzy WIOŚ w Szczecinie prowadzili kontrole planowe zgodnie z przyjętym i zatwierdzonym przez Wojewodę Zachodniopomorskiego rocznym planem kontroli. Kontrole pozaplanowe wykonywane są w ramach rezerwy czasowej na wniosek organów administracji publicznej, innych jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Szczególnym przypadkiem kontroli pozaplanowych są kontrole interwencyjne.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego występują zakłady dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Wg stanu z dnia 31.12.2014 r., zakładów ZDR było 11, ZZR -

9. Wg stanu z dnia 31.12.2015 r. – ZDR - 11, ZZR – 8. Kontrole zakładów ZDR przeprowadzane są raz w roku, natomiast zakładów ZZR przeprowadzane były raz na dwa lata (od 01.01.2016 r. raz na trzy lata). W pozostałej grupie zakładów stwarzających ryzyko awarii przemysłowej, tzw. potencjalnych sprawców PA, kontrole przeprowadzane były w okresie 2014 -2015 zgodnie z ww. przedstawionymi zasadami.

PAP 1.2 - Wzmocnienie kadr pracowniczych monitoringu środowiska (straży pożarnej, WIOŚ).

W okresie 2014-2015 nie nastąpiło wzmocnienie kadr WIOŚ w Szczecinie w obszarze dotyczącym poważnych awarii przemysłowych, w tym ograniczenia skutków ich wystąpienia.

PAP 1.3 - Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof.

Ww. zadanie ma charakter ciągły i jest realizowane w zależności od zaistniałych potrzeb. W latach 2014-2015 wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt, umożliwiający działania ratownicze realizowane było przez gminę Biały Bór. W ramach realizacji zadania wybudowano i wyposażono Centrum Zarządzania Kryzysowego w Białym Borze.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PAP 2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych.

PAP 2.1 - Wspieranie działalności jednostek reagowania kryzysowego.

W ramach realizacji działania zakupiono: łódź ratowniczą z silnikiem zaburtowym (Biały Bór), samochód ratowniczo - gaśniczy z funkcją ograniczenia skażeń (Urząd Gminy Nowogródek Pomorski), specjalistyczny średni samochód ratowniczo-gaśniczy wraz z wyposażeniem (Gościno) oraz dokonano wymiany przestarzałego sprzętu ratowniczego (Gmina Stepnica). Ponadto w ramach realizacji zadania prowadzono szereg zadań z zakresu zapewnienia bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych (Urząd Morski w Szczecinie, Gmina Miasto Szczecin) i współorganizowano ćwiczenia taktyczno-bojowe (powiat myśliborski).

Na realizację zadania udzielone zostało wsparcie ze środków RPO WZ 2014-2020. Łączne koszty związane z realizacją ww. zadań wyniosły w 2014 r.- 1 398,99 tys. zł, natomiast w 2015 r.- 73,00 tys. zł.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PAP 3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

PAP 3.1 - Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców województwa.

Jednostki Samorządu Terytorialnego prowadzą ciągłe działania edukacyjne, ćwiczenia w zakresie zarządzania kryzysowego (wypadki drogowe, kolejowe, pożarowe), konkursy wiedzy pożarniczej w placówkach oświatowych oraz centrach zarządzania kryzysowego. Ponadto organizowane są szkolenia kadr JST w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia.

W roku 2014 WIOŚ w Szczecinie zorganizował szkolenie dla Powiatowych Zespołów Zarządzania Kryzysowego oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Podczas szkolenia omówiono m.in. przypadki awarii, które wystąpiły od 2011 r., zakłady niebezpieczne w województwie zachodniopomorskim oraz kompetencje WIOŚ w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom.

Tabela 28. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Zapobieganie poważnym awariom (PAP)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	
PAP 1.1.	↔
PAP 1.2.	↓
PAP 1.3.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PAP 2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych	
PAP 2.1.	↑
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PAP 3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych	
PAP 3.1.	↔

WNIOSKI

Podjęte działania dotyczące prowadzenia kontroli na terenach zakładów przemysłowych oraz wyposażenia służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof są prowadzone w sposób ciągły. Jak wynika z przeprowadzonej ankietyzacji w latach 2014-2015, nie nastąpiło wzmocnienie kadr pracowniczych monitoringu środowiska (straży pożarnej, WIOŚ).

W ramach celu operacyjnego PAP 2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych działania realizował: powiat myśliborski, Urząd Morski w Szczecinie, Gmina Miasto Szczecin, Gmina Stepnica, Gmina Nowogródek Pomorski, Biały Bór oraz Gościno.

W ramach celu operacyjnego PAP 3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych Jednostki Samorządu Terytorialnego prowadzą ciągłe działania edukacyjne.

REKOMENDACJE

W następnych latach rekomenduje się kontynuację prowadzonych działań, w szczególności polegających na prowadzeniu monitoringu, kontroli na terenach zakładów przemysłowych oraz wspieraniu działalności jednostek reagowania kryzysowego. Zaleca się również kontynuację oraz nasilenie prowadzenia działań edukacyjnych.

5.10. KOPALINY (SM).

Cel strategiczny (długoterminowy): Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): SM 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

SM 1.1 - Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych.

Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych przyczynia się do zwiększenia efektywności poszukiwań kopalni, tym samym do powiększenia bazy zasobowej węglowodorów.

W III kwartale 2015 roku Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. rozpoczęło współpracę z Polską Akademią Nauk przy poszukiwaniu i eksploatacji złóż surowców energetycznych, szczególnie płynnych i gazowych węglowodorów kopalnych. Współpraca badawczo-rozwojowa w obszarze geologii, a w szczególności w zakresie współczesnej budowy strukturalnej wykorzystuje najnowocześniejsze metody geologiczne i geofizyczne. Wykonane badania stanowią bazę szeroko rozumianej współpracy w zakresie rozpoznania i eksploatacji złóż surowców energetycznych.³⁴

W IV kwartale 2015 roku Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. rozpoczęło poszukiwania ropy i gazu na terenie województwa Zachodniopomorskiego. Badania wykorzystujące najnowocześniejsze techniki poszukiwawcze i wydobywcze przeprowadzone zostały w: Białogardzie, Świeszynie, Biesiekierzu, Będzinie, Dygowie, Mielnie i Ustroniu Morskim.³⁵

Od lat w rejonie powiatu gryfickiego, w miejscowości Siemidarżno prowadzone są prace poszukiwawcze złoża gazu ziemnego oraz ropy naftowej. Złoża te występują w bardzo skomplikowanej strefie geologicznej, w skałach karbonu i permu. Na dalsze poszukiwania węglowodorów w tej strefie pozwoliły dopiero niedawno, wykonane najnowszymi metodami, badania sejsmiczne 3D.³⁶

SM 1.2 - Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni.

Istotnym elementem ochrony złóż kopalni, realizowanym przez urzędy górnicze, była działalność związana ze zwalczaniem pozyskiwania kopalni w sposób nielegalny. W 2014 roku Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu (OUG w Poznaniu) wydał łącznie 32 decyzje wstrzymujące nielegalne wydobywanie kopalni.³⁷ Brak jest szczegółowych informacji o kontrolach prowadzonych przez Urząd Górniczy w Poznaniu na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz Geologa Wojewódzkiego.

Przeprowadzona ankietyzacja wśród jednostek samorządowych województwa zachodniopomorskiego wykazała, że nielegalna eksploatacja kopalni została zgłoszona przez Policję w Starostwie Powiatowym w Choszcznie. Nielegalne wydobywanie kopalni odbywało się w gminie Drawno.

³⁴ <http://www.pgnig.pl/aktualnosci/>, 15.10.2015 PGNiG i PAN rozpoczynają współpracę przy poszukiwaniu i eksploatacji węglowodorów [dostęp 07-07-2016]

³⁵ <http://szczecin.tvp.pl/22793981/poszukiwania-ropy-i-gazu> [dostęp 07-07-2016]

³⁶ www.ekoszalin.pl, PGNiG potwierdziło odkrycie złoża gazowego w Zachodniopomorskim [dostęp: 07-07-2016]

³⁷ Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2014 roku, Wyższy Urząd Górniczy

Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu opowiedziało się, że w latach 2014-2015, w przypadku stwierdzenia pozyskiwania kopalin w sposób nielegalny, prowadzone było postępowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami.

SM 1.3 - Współdziałanie organów administracji publicznej w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górniczym na całym obszarze województwa.

W ramach przeprowadzonej ankietyzacji, żadna jednostka samorządowa województwa zachodniopomorskiego nie wskazała podjęcia działań związanych z tworzeniem studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górniczym. Niemniej jednak, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego ustala, że eksploatacja kopalin metodą odkrywkową musi być poprzedzona opracowaniem studium krajobrazowego jako elementu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, minimalizującego negatywny wpływ działalności gospodarczej na krajobraz i stosunki wodne.

Ponadto, podczas tworzenia studiów uwarunkowań oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego są one opiniowane przez jednostki wyższego stopnia takie jak: OUG w Poznaniu oraz inne organy administracji geologicznej – starosta powiatowy, Marszałek Województwa oraz Minister Środowiska. OUG w Poznaniu wydał postanowienia w sprawie:³⁸

- warunków zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych,
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zagospodarowania terenów górniczych,
- studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- ustaleń kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą.

SM 1.4 Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

Dokumentami procesu planowania przestrzennego są: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W wymienionych dokumentach zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami oraz uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż. Wymagania te określa się na podstawie opracowań ekofizjograficznych, stosownie do rodzaju sporządzanego dokumentu, cech poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań.

³⁸ Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2014 roku, Wyższy Urząd Górniczy

Dokumenty kreują ład przestrzenny, w taki sposób, aby uwzględnione zostały aktualne i przyszłe potrzeby eksploatacji złóż kopalin.³⁹

W ramach przeprowadzonej ankietyzacji, Starostwo Powiatu Myśliborskiego przekazało informację o sposobie realizacji zadania mającego na celu ochronę niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

Powiat Myśliborski

W roku 2015 Starosta Myśliborski jako organ administracji geologicznej zaopiniował projekty planów miejscowych. Tereny objęte ww. planami znajdowały się poza terenami udokumentowanych złóż kopalin, będących we właściwości Starosty Myśliborskiego. W rezultacie, zaopiniowano pięć projektów planów miejscowych.

W 2014 r. Starosta Myśliborski, jako organ administracji geologicznej w zakresie złóż kopalin, nie brał udziału w procesach planowania przestrzennego. Na podstawie zapisów wówczas obowiązującej ustawy z dnia 09.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981) dotychczasowa kompetencja starosty jako organu administracji geologicznej w zakresie opiniowania wynikającego z ustawy z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 ze zm.), została przekazana do kompetencji Marszałka Województwa.

Tabela 29. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Kopaliny (SM)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): SM 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego	
SM 1.1.	↔
SM 1.2.	↔
SM 1.3.	↔
SM 1.4.	↔

WNIOSKI

W celu ochrony środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego, na terenie województwa zachodniopomorskiego, podejmowano działania mające na celu wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych, eliminację przypadków nielegalnej eksploatacji kopalin. Ponieważ przeprowadzona ankietyzacja, w zakresie wykonania zadań dotyczących gospodarki zasobami naturalnymi, nie wskazała konkretnych informacji, zatem trudne jest określenie, czy zadania posiadają statut zadań zrealizowanych. Niemniej jednak są to zadania o charakterze ciągłym, i należy je kontynuować w kolejnych latach.

REKOMENDACJE

Zaleca się kontynuację realizacji zadań w latach następnych, zwraca się szczególną uwagę na eliminację nielegalnej eksploatacji kopalin oraz konieczność uwzględnienia kopalin w dokumentach planistycznych.

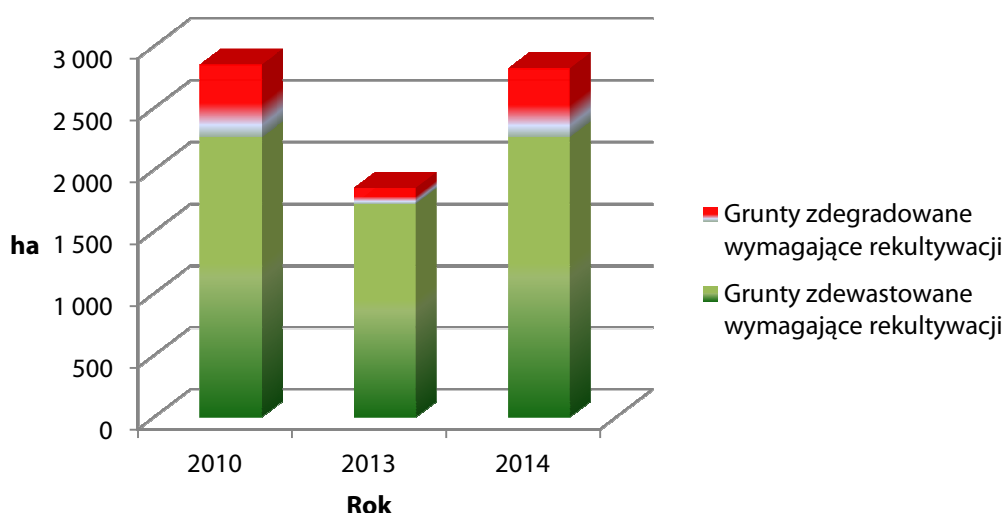
³⁹ *Biała Księga Ochrony Złóż Kopalin, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, listopad 2015*

5.11. JAKOŚĆ GLEB (GL).

Cel strategiczny (długoterminowy): Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego występują tereny, które utraciły całkowicie wartość użytkową (grunty zdewastowane) oraz grunty, których wartość użytkowa rolnicza lub leśna zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych, zmian środowiska, działalności przemysłowej lub wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane). Zostały one zaewidencjonowane w oparciu o kryteria i zasady określone w odpowiednich ustawach o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Powierzchnia terenów zdegradowanych i zdewastowanych w latach 2010 i 2014 kształtowała się na poziomie ok. 3000 ha. W 2013 roku odnotowano znaczny spadek powierzchni tych terenów. Zgodnie z danymi GUS, które zostały podane na lata 2010, 2013 i 2014 wskazują, że powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji posiada tendencję sinusoidalną (rysunek poniżej). Niemniej jednak, większość tych gruntów należy do gruntów zdewastowanych. Szczegółowe dane zebrano w poniższej tabeli.

Rysunek 7. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji⁴⁰

Tabela 30. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji⁴¹

Grunty wymagające rekultywacji [ha]			
Rok	Ogółem	Zdewastowane	Zdegradowane
2010	2 852	2 263	589
2013	1 853	1 723	130
2014	2 820	2 263	557

⁴⁰ Źródło: GUS, Ochrona Środowiska 2015 r., dane na dzień 31.12.2014 r.

⁴¹ Źródło: GUS, Ochrona Środowiska 2015 r., dane na dzień 31.12.2014 r.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej.

GL 1.1 - Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego poprzez szkolenia rolników (zgodnych z wymogami ochrony środowiska i przyrody)

Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w ramach zadań własnych prowadzi doradztwo rolnicze dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie:

- stosowania ekologicznych metod produkcji przetwórstwa rolno-spożywczego,
- opracowywania programów rolnośrodowiskowych i planów nawozowych lub planów przechowalnictwa nawozów naturalnych,
- propagowania Zasad Dobrej Praktyki Rolniczej,
- działalności informacyjnej, wydawniczej i szkoleniowej wspierającej produkcję ekologiczną,
- technologii upraw energetycznych, jako niekonwencjonalnego źródła energii,
- proekologicznych metod produkcji roślinnej.

W 2014 i 2015 r. Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach (ZODR) zrealizował szereg zadań dla wsparcia gospodarstw rolnych w różnych obszarach, w tym propagowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego. W ramach promocji rolnictwa ekologicznego oraz integrowanego odbyło się wiele szkoleń, konkursów i wyjazdów studyjnych. Lista przedsięwzięć zawiera kolejna tabela.

Tabela 31 Działalność Promocyjna rolnictwa ekologicznego i integrowanego przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku⁴²

Lp.	Nazwa realizowanego zadania	Forma realizacji	Liczba zadań zrealizowanych	Liczba uczestników	Termin realizacji	Odbiorcy	Źródło finansowania
1.	Agroturystyka i ekologia	wyjazd studyjny	1	30	III kw.	rolnicy, mieszkańcy terenów wiejskich	ZODR
2.	Najlepsze gospodarstwo ekologiczne	konkurs	1	4	III-IV kw	rolnicy	CDR Brwinów
3.	Rolnictwo ekologiczne - zasady przestawiania gospodarstwa i przepisy prawne	doradztwo	1167	x	I-IV kw.	rolnicy	ZODR
		szkolenie	20	295	I-IV kw.	rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich	ZODR
4.	Zasady prowadzenia upraw rolniczych, warzywniczych, sadowniczych i jagodowych w gospodarstwie ekologicznym	doradztwo	830	x	I-IV kw	rolnicy	ZODR
		szkolenie	7	114	I, II, IV kw.	rolnicy	ZODR
5.	Produkcja zwierzęca w gospodarstwie ekologicznym	doradztwo	216	x	I-IV kw	rolnicy	ZODR
		szkolenie	2	18	II, IV kw.	rolnicy	ZODR
6.	Produkcja jaj w gospodarstwie ekologicznym	doradztwo	67	x	I-IV kw	rolnicy	ZODR
		szkolenie	1	15	IV kw	rolnicy	ZODR
7.	Sprzedaż bezpośrednia w gospodarstwie ekologicznym - produkty produkcji podstawowej, przetwórstwo	doradztwo	145	x	I-IV kw	rolnicy	ZODR
		szkolenie	1	8	III kw.	rolnicy	ZODR
8.	Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwie ekologicznym	doradztwo	1395	x	I-IV kw	rolnicy	ZODR
		szkolenie	17	177	I-IV kw	rolnicy	ZODR
9.	Rolnictwo ekologiczne po 2014 roku	doradztwo	1119	x	I-IV kw	rolnicy	ZODR
		szkolenie	22	350	I-IV kw	rolnicy	ZODR
10.	Zasady prowadzenie rolnictwa ekologicznego: Propagowanie ekologicznych metod produkcji rolniczej w praktyce. Certyfikacja	wyjazd studyjny	1	46	II kw.	rolnicy ekologiczni	ZODR, UMWZ, ZIR
11.	Forum Rolników Ekologicznych	forum	1	100	IV kw.	rolnicy ekologiczni	ZODR, UMWZ, ZIR
12.	Funkcjonowanie gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych woj.pomorskiego	wyjazd studyjny	1	51	24-25.05	rolnicy	
13.	Warsztaty Polowe- Integrowana ochrona roślin	seminarium	1	120	II kw.	rolnicy	UMWZ, ZODR
14.	Integrowana ochrona roślin - uprawy rolnicze, sadownicze i warzywnicze	doradztwo	3220	x	I-IV kw	rolnicy	
		szkolenie	54	1066	I-IV kw	rolnicy, producenci rolni	PIORiN, Starostwo Powiatowe w Świdwinie
		seminarium	1	32	I kw.	producenci rolni	Firmy produkujące środki ochrony roślin
15.	Integrowana produkcja roślin (rośliny rolnicze)	szkolenie	4	104	07-08.10; 16-17.10; 06-07.11; 17-18.11	mieszkańcy obszarów wiejskich	-
16.	Stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony w województwie zachodniopomorskim	szkolenie	2	60	29.10; 05.11	-	-

⁴² Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności ZODR w Barzkowicach za rok 2014

Oferta dla rolników ekologicznych składała się głównie z możliwości udziału w wyjeździe studyjnym jak i w Forum Rolników Ekologicznych. Obydwa wydarzenia oparte były na współpracy z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach i stanowią przykład na efektywny transfer wiedzy „od nauki do praktyki”. Rolnicy ekologiczni zostali wyposażeni w ładunek wiedzy praktycznej, zwiedzając pola i sady doświadczalne w Skierniewicach, jak i teoretycznej słuchając wykładów kadry naukowej Instytutu na Forum Rolników Ekologicznych w Barzkowicach. Przy okazji Forum uczestnicy, jak i zaproszeni goście, mieli możliwość degustacji potraw i produktów ekologicznych

GL 1.2 - Finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych

Finansowe wsparcie inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach 2012-2014 odbywało się w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

Poniższa tabela zawiera zestawienie listy projektów dotyczących rekultywacji i rewitalizacji terenów, których umowy z beneficjentami zostały zawarte w latach 2013-2015.

Tabela 32 Lista projektów dofinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego dotyczących rewitalizacji i rekultywacji terenów województwa zachodniopomorskiego (Podpisane umowy stan na 31-05-2016 r.)⁴³

Lp.	Nazwa Działania/Poddziałania	Beneficjent	Tytuł projektu	Całkowita wartość projektu [zł]	Wartość dofinansowania [zł]	Data podpisania umowy o dofinansowanie/wydanie decyzji o dofinansowaniu
1.	5.5.1 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Gmina Nowogard	Poprawa w sferze przestrzeni poprzez rewitalizację w kierunku rekreacyjno – sportowym – zagospodarowanie terenu nad jeziorem Nowogardzkim w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nowogard	1 602 336,13	801 167,13	2014-10-07
2.	5.5.1 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Gmina Nowogard	Przebudowa infrastruktury technicznej kanalizacyjnej w zakresie rozdzielenia kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nowogard	790 656,64	311 528,19	2015-01-05
3.	5.5.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Gmina Miasto Świnoujście	Przebudowa ulic: Hołdu Pruskiego, Kard. Stefana Wyszyńskiego i Monte Casino w Świnoujściu	5 152 000,00	2 540 270,78	2014-08-12
4.	5.5.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Miasto Białogard	Rewitalizacja terenów przy dworcu PKP w Białogardzie	3 360 970,00	1 680 485,00	2014-08-28
5.	5.5.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Gmina Barwice	Modernizacja Ośrodka Kultury i Turystyki w Barwicach	794 476,36	397 238,18	2014-10-07
6.	5.5.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Gmina Miasto Świnoujście	Aktywizacja sołeczna - przebudowa wraz z wyposażeniem pomieszczeń Dziennego Domu Pomocy przy ul. Piłsudskiego 11 w Świnoujściu	463 311,62	158 429,82	2015-02-25
7.	4.2. Gospodarka odpadami	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Chojnie Sp. z o. o.	Rekultywacja wysypiska odpadów innych niż niebezpieczne w miejscowości Kaliska, Gmina Chojna	2 591 423,00	1 580 247,68	2013-11-26
8.	4.2. Gospodarka odpadami	Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.	Modernizacja Zakładu Gospodarki Odpadami w Wardyniu Górnym poprzez doposażenie sortowni odpadów	2 159 757,00	1 316 925,00	2013-05-10
9.	4.2. Gospodarka odpadami	Gmina Widuchowa	Rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Dębogórze	249 477,69	187 108,26	2013-05-21
10.	4.2. Gospodarka odpadami	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej I Mieszkaniowej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Usprawnienie systemu gospodarki odpadami w Powiecie Sławińskim poprzez rozbudowę składowiska odpadów w Gwiazdowie	3 578 944,40	2 182 283,17	2013-07-01

⁴³ http://rpo2007-2013.wzp.pl/rpo/informacje_dla_wnioskodawcow/p-r-m-a-24642/lista_projektow_dofinansowanych.htm

Realizowane w ramach 5. Osi Priorytetowej projekty mają przyczynić się do podniesienia atrakcyjności województwa poprzez rewitalizację i pobudzenie gospodarcze obszarów problemowych.

Wśród projektów realizowanych w ramach podziałania 5.5.1 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych znajdują się projekty z zakresu termomodernizacji budynków, przebudowy i renowacji budynków mieszkalnych, rewitalizacji przestrzeni publicznej, często w połączeniu z budową ogólnodostępnych urządzeń i obiektów rekreacyjnych, jak również związane z adaptacją budynków na cele społeczne np. świetlice środowiskowe.

Projekty rewitalizacyjne mają charakter wielowymiarowy – wpływają zarówno na poprawę jakości zdegradowanej przestrzeni publicznej, jak też na poprawę warunków życia ludności zamieszkującej obszary zdegradowane, niwelując różnice w możliwości rozwoju ludności zamieszkującej obszar zdegradowany względem innych obszarów a także tworząc fundament dla dalszego rozwoju tych obszarów, w tym aktywizacji lokalnej społeczności i powstawania nowych miejsc pracy.

W zakresie zagospodarowania odpadów priorytetem RPO WZ jest m.in. organizowanie i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu oraz modernizacja i rekultywacja istniejących nieczynnych składowisk odpadów.

GL 1.3 - Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi

Zanieczyszczenia gleby metalami ciężkimi występuje najczęściej w wyniku nieprawidłowej jej uprawy. Metale ciężkie występują w każdej glebie. Ich naturalny poziom nie stanowi zagrożenia, jednak w przypadku przekroczenia dopuszczalnych norm są bardzo szkodliwe. Nadmierne stężenie metali jest wynikiem działalności człowieka, w tym błędów w uprawie. Źródłem zanieczyszczenia są m.in. nawozy mineralne. Tylko umiejętne stosowanie tych nawozów zmniejsza ryzyko kumulacji szkodliwych pierwiastków w roślinach.⁴⁴

Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach z upoważnienia Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie w latach 2014-2015 prowadził szkolenia chemizacyjne. Szkolenia organizowane były zgodnie z zapotrzebowaniem. Prowadzone były również obowiązkowe szkolenia dla dystrybutorów środków ochrony roślin w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin oraz integrowanej produkcji roślin.

Zasady stosowania środków ochrony roślin w produkcji rolniczej reguluje Ustawa o środkach ochrony roślin z dnia 8 marca 2013 (Dz.U. 2013 poz. 455). Określa ona warunki, które trzeba spełnić aby ochrona ta była skuteczna a jednocześnie bezpieczna dla ludzi między innymi obowiązek ukończenia szkolenia przez operatora opryskiwacza w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie. Zaświadczenie jest ważne przez 5 lat i upoważnia do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin oraz do zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do toksycznych i bardzo toksycznych dla ludzi. Szkolenia chemizacyjne dla rolników i dystrybutorów środków ochrony roślin oraz integrowanej produkcji roślin są obowiązkowe. Muszą one być

⁴⁴ <http://www.farmer.pl/>, Zanieczyszczenia gleby- metale ciężkie, [Dostęp:29-06-2016 r.]

aktualizowane co 5 lat. Duża liczba beneficjentów korzystających ze szkoleń organizowanych wskazuje na konieczność organizacji tego typu szkoleń w latach następnych.

Poniższa tabela prezentuje listę szkoleń oraz doradztwa wykonanych przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w ramach zadania pn. „Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi”.

Tabela 33 Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku⁴⁵

Lp.	Nazwa realizowanego zadania	Forma realizacji	Liczba zadań zrealizowanych	Liczba uczestników	Termin realizacji	Odbiorcy	Źródło finansowania
1.	Szkolenie w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin – szkolenie podstawowe	szkolenie	1	21	I kw.	rolnicy	uczestnicy
2.	Szkolenie w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin – szkolenie uzupełniające	szkolenie	2	38	I,IV kw.	rolnicy	uczestnicy
3.	Stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony w województwie zachodniopomorskim	szkolenie	2	60	29.10;05.11	b.d.	ZODR

GL 1.4 - Ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, ograniczenie zjawisk nadmiernej eksploatacji i zanieczyszczenia gleb również w innych sektorach gospodarki

Specjalistyczne doradztwo oraz szkolenia w zakresie ochrony gleb w analizowanych latach po części zostało przeprowadzone przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach. Poniższa tabela prezentuje szczegóły realizacji zadania.

Tabela 34 Sposoby ochrony gleb przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku⁴⁶

Lp.	Nazwa realizowanego zadania	Forma realizacji	Liczba zadań zrealizowanych	Liczba uczestników	Termin realizacji	Odbiorcy	Źródło finansowania
1.	Zasady gospodarowania na obszarach OSN (szczególnie narażonych na odpływ azotu ze źródeł rolniczych)	doradztwo	493	x	I-IV kw.	rolnicy	ZODR
		szkolenie	13	137	I, I, IV kw.	rolnicy	ZODR
2.	Plany nawozowe w gospodarstwach rolnych na OSN (szczególnie narażonych na odpływ azotu ze źródeł rolniczych)	doradztwo	141	x	I-IV kw.	rolnicy	ZODR
		szkolenie	1	14	I kw.	rolnicy	b. d.
3.	Warunki działania ZODR, rolnicze i pozarolnicze obciążenie dla środowiska, działalność rolnicza a środowisko	szkolenie	1	33	13.03	studenci	ZODR

Ponadto, gleba przed erozją chroniona jest poprzez zalesianie. Wobec tego, zadanie po części zostało opisane w zadaniach celu operacyjnego OP 5. Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska.

⁴⁵ Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności ZODR w Barzkowicach za rok 2014

⁴⁶ Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności ZODR w Barzkowicach za rok 2014

Metody ochrony gleb przed zakwaszeniem opisano w zadaniu GL 1.5 - Ochrona gleb przed zakwaszeniem oraz działania zmierzające do odkwaszenia gleb.

GL 1.5 - Ochrona gleb przed zakwaszeniem oraz działania zmierzające do odkwaszenia gleb

Specjalistyczne doradztwo oraz szkolenia w zakresie ochrony gleb i poprawy jej jakości w analizowanych latach zostało przeprowadzone przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach. Poniższa tabela prezentuje szczegóły realizacji zadania.

Tabela 35 Sposoby ochrony gleb przez Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach w 2014 roku⁴⁷

Lp.	Nazwa realizowanego zadania	Forma realizacji	Liczba zadań zrealizowanych	Liczba uczestników	Termin realizacji	Odbiorcy	Źródło finansowania
1.	Wapnowanie, stosowanie nawozów organicznych, użyźniaczy i poplonów w procesie poprawy jakości gleby	doradztwo	827	x	I-IV kw.	rolnicy	ZODR
		szkolenie	9	140	I-II kw.	rolnicy, producenci rolni	Stacja Chemiczno-Rolnicza

Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL 2. Opracowanie strategii zagospodarowania urobków z prac pogłębiarskich w ramach rozbudowy i modernizacji infrastruktury portowej.

Urząd Morski w Szczecinie poinformował, że w latach 2014-2015 wyznaczał miejsca składowania urobku pogłębiarskiego na polach refulacyjnych, jak również wskazywał inne sposoby jego zagospodarowania. Wymienione zadania są o charakterze ciągłym.

GL 2.1 - Wyznaczanie nowych miejsc składowania urobku na polach refulacyjnych lub wskazanie innego sposobu zagospodarowania

GL 2.2 - Lokalizacja zakładu do oczyszczania zanieczyszczonego urobku pochodzącego z pogłębiania dna

GL 2.3 - Zapewnienie pól składowania 15 mln m³ urobku (planowane po 2012 pogłębienie toru wodnego o długości 64km do głębokości 12,5 m)

Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL 3. Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych.

Z uwagi na luki prawne, które pomijały obowiązek starostów do ewidencjonowania i przekazywania bazy danych o terenach zanieczyszczonych informacja na dzień sporządzenia Raportu w tym zakresie jest niepełna. Kolejną nowelizacją ustawy Prawo ochrony środowiska w art. 101 d dodanym przez art. 1 pkt. 12 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. (Dz. U. 2014.1101) zmienił ustawę Prawo ochrony środowiska z dniem 5 września 2014 r. Zgodnie z obowiązującym przepisem Art. 101d. Starosta dokonuje identyfikacji i sporządza wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, który zawiera adres, numery działek ewidencyjnych, informacje o ich powierzchni, informacje o właściwościach gleby na danym terenie. Starosta dokonuje aktualizacji wykazu raz na 2 lata oraz - raz na 2 lata – przekazuje aktualizację regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub na

⁴⁷ Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności ZODR w Barzkowicach za rok 2014

informatycznych nośnikach danych. Realizacja tych obowiązków pozwoli na dokładną inwentaryzację i aktualizacją bazy o tych obszarach przez RDOŚ.

GL 3.1 - Rozwój systemu identyfikacji i monitoringu terenów zdegradowanych, w tym:

- prowadzenie monitoringu azotu mineralnego w glebie,
- prowadzenie monitoringu azotu i fosforu w wodach do głębokości 90 cm pod powierzchnią gleby,
- prowadzenie monitoringu siarki siarczanowej i ogólnej w glebie.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim:

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim prowadzi w części województwa zachodniopomorskiego monitoring azotu mineralnego w glebie wiosną i jesienią w wyznaczonych 16 punktach województwa zachodniopomorskiego.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Koszalinie:

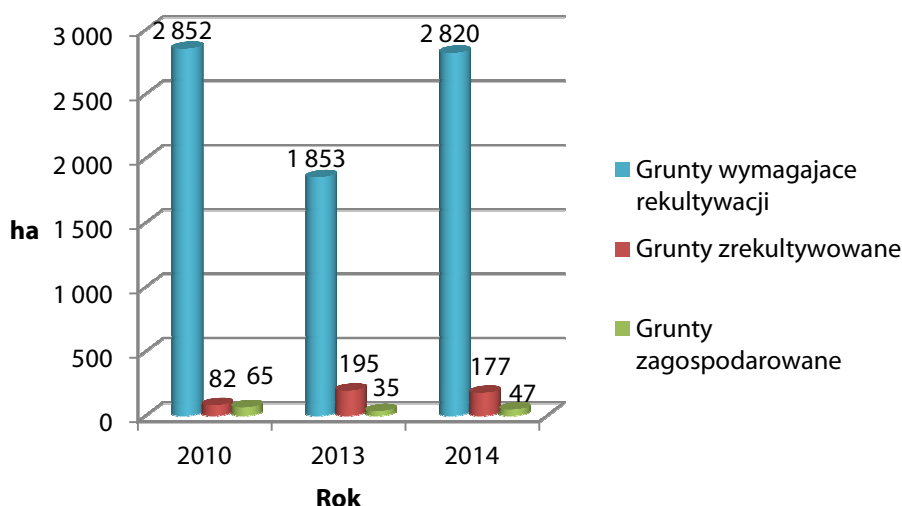
Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Koszalinie prowadzi na terenie województwa zachodniopomorskiego monitoring azotu mineralnego w glebie. Próbki glebowe do monitoringu pobierane są w wyznaczonych punktach w każdej gminie, w okresach: wiosennym i jesiennym.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie:

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie prowadzi na terenie województwa zachodniopomorskiego monitoring azotu mineralnego w glebie. Próbki glebowe do monitoringu pobierane są w okresach: wiosennym i jesiennym.

GL 3.2 - Rekultywacja terenów uznanych za zdegradowane.

Na podstawie danych GUS zauważono, że zdecydowanie zwiększa się powierzchnia gruntów poddanych zabiegom rekultywacyjnym, przy czym dominuje kierunek rolniczy. Liczbowe zestawienie gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji oraz gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 8. Grunty zdezastrowane i zdegradowane wymagające rekultywacji oraz zrekultywowane i zagospodarowane⁴⁸
Konieczność rekultywacji oraz rewitalizacji spowodowała opracowanie w 2014 roku dokumentu, który inwentaryzuje tereny zdegradowane na terenie województwa zachodniopomorskiego z uwzględnieniem terenów przemysłowych, w tym obszarów powojсковych oraz pokolejowych.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, zrealizowano dwa projekty związane z rekultywacją składowisk odpadów komunalnych lub wydzielonych części na cele przyrodnicze:

- Szumiące trawy na składowiskach CZG R-XXI,
- Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP oraz gmin sąsiednich.

Rekultywacji poddano 29 składowisk (16 składowisk w ramach pierwszego projektu – Komorowo, Godowo, Chrzastowo, Kłęby, Wierzchowo, Reclaw, Osina, Złocieniec, Włodarka, Świnoujście-Przytór, Kraśnik, Mielenko Drawskie, Mielenko Drawskie i 13 składowisk w ramach drugiego projektu: Borne Sulinowo, Trzesieka (kwatery), Kukinka, Niedalino, Biały Bór, Kołacz, Niwka, Świdwinek II, Grzmiąca, Warnino, Mielno, Lepino, Krzywopłoty, Człopa, Strąpie, Rychnów).

Realizacja tych inwestycji umożliwiła: ograniczenie negatywnego wpływu nieczynnych składowisk odpadów na środowisko naturalne, podniesienie standardu życia mieszkańców oraz zwiększenie walorów przyrodniczych. W obrębie każdego zrekultywowanego składowiska została wybudowana ścieżka edukacyjna, prowadzone są również kampanie społeczno-edukacyjne w zakresie gospodarowania odpadami, co pozwala na zwiększenie świadomości społecznej.⁴⁹

⁴⁸ źródło: GUS, Ochrona Środowiska 2015 r., dane na dzień 31.12.2014 r.

⁴⁹ Stan Środowiska w województwie zachodniopomorskim, raport 2015, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie

Tabela 36. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Jakość gleb (GL)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej	
GL 1.1.	↔
GL 1.2.	↔
GL 1.3.	↔
GL 1.4.	↔
GL 1.5.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL 2. Opracowanie strategii zagospodarowania urobków z prac pogłębiarskich w ramach rozbudowy i modernizacji infrastruktury portowej	
GL 2.1.	↔
GL 2.2.	↔
GL 2.3.	↔
Cel operacyjny (krótkoterminowy): GL 3. Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych	
GL 3.1.	↔
GL 3.2.	↔

WNIOSKI

Zadania w zakresie ochrony gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, przewidziane do realizacji w latach 2014-2015 zostały podjęte.

Realizacja większości zadań ma charakter ciągły (działań corocznych, powtarzających się, cyklicznych). Z przeprowadzonej analizy oraz danych zamieszczonych w niniejszym raporcie wynika, iż realizacja zadań POŚ przebiegała prawidłowo. Dla realizacji celu strategicznego pn. „Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych” znaczenie ma przede wszystkim ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej, zagospodarowanie urobków z prac pogłębiarskich w ramach rozbudowy i modernizacji infrastruktury portowej oraz inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych.

GL1

W ramach realizacji celu GL1. Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach zrealizował szereg zadań dla wsparcia gospodarstw rolnych w różnych obszarach. Odkonano wiele szkoleń, konkursów i wyjazdów studyjnych z zakresu ochrony gleb.

GL 2

W ramach celu krótkookresowego GL 2 zrealizowano działania polegające na tworzeniu dokumentacji projektowej dotyczącej m.in. odbudowy i rozbudowy poszczególnych pól refulacyjnych. Działanie będzie kontynuowane.

GL 3

Z każdym rokiem zwiększa się powierzchnia gruntów poddanych zabiegom rekultywacyjnym, przy czym dominuje kierunek rolniczy. Niemniej jednak zauważalna jest intensyfikacja działań rekultywacyjnych polegających m.in. z rekultywacją składowisk odpadów na i opracowaniem dokumentu inwentaryzującego tereny zdegradowane z uwzględnieniem terenów przemysłowych, w tym obszarów powojennych oraz pokolejowych.

REKOMENDACJE

GL 1

Mając na uwadze czynniki naturalne takie jak klimat Polski i rodzaj gleb w województwie, które sprzyjają procesom wymywania wapnia i magnezu, powodując ciągly proces i zakwaszenie gleb. Służba Rolna powinna uwzględniać jako stały element działania edukacyjne. Jak wynika z badań prowadzonych w ramach Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski realizowanych na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, gleby na terenie województwa zachodniopomorskiego charakteryzują się odczynem kwaśnym lub lekko kwaśnym. Zaleca się zatem kontynuację zadań, w celu ochrony gleb przed erozją, przed zanieczyszczaniem oraz przed nadmiernym zakwaszeniem. Zaleca się także prowadzenie ciągłego nawożenia gleb, zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.

GL 2

Realizacja zadań wyznaczonych w ramach celu krótkookresowego GL 2 nie jest nie wystarczającym poziomem. Zaleca się intensyfikację działań oraz ich realizację w latach następnych.

GL 3

Zaleca się kontynuację działań związanych z rekultywacją terenów zdegradowanych i zdewastowanych, w celu zachowania tendencji obniżania ich powierzchni na terenie województwa zachodniopomorskiego w latach następnych.

5.12. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE)

Województwo zachodniopomorskie dynamicznie wdraża działania związane z pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych, dzięki czemu zajmuje pozycję lidera w tym sektorze, w kraju.

Zgodnie z danymi URE, moc zainstalowana w OZE wyniosła 1475,096 MW, z czego moc zainstalowana w energetyce wiatrowej stanowiła ponad 92% i wyniosła 1 364,7 MW (dane na dzień 31.12.2015 r.). Moc zainstalowana w biogazowniach wyniosła 17,5 MW, natomiast moc zainstalowana w elektrowniach wodnych to 13,5 MW. Istniejące w województwie zachodniopomorskim instalacje OZE oraz ich moce zostały zestawione w poniższej tabeli.

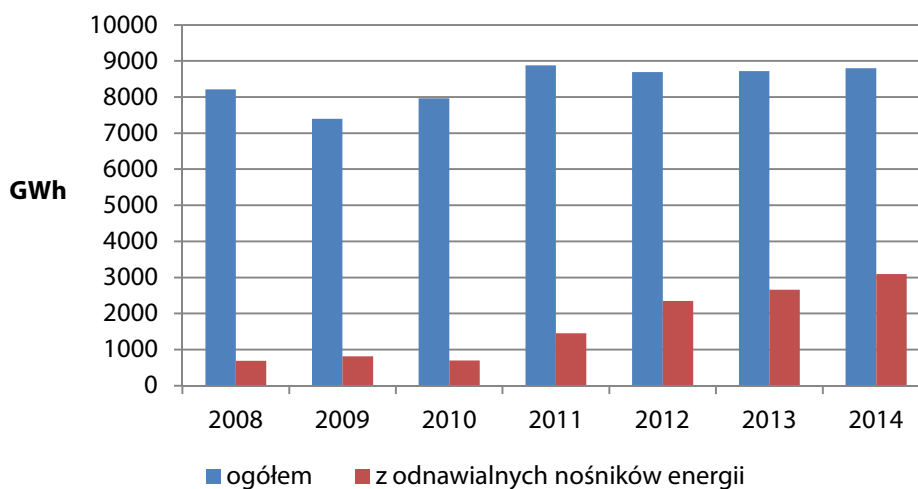
Tabela 37. Wykaz instalacji wykorzystujących OZE w województwie zachodniopomorskim⁵⁰

Typ instalacji	Ilość instalacji	Moc[MW]
elektrownia wiatrowa na lądzie	95	1 364,700
elektrownia wodna przepływowa do 0,3 MW	56	4,333
wytwarzające z biogazu rolniczego	12	11,638
wytwarzające z promieniowania słonecznego	12	3,698
wytwarzające z biogazu składowiskowego	9	3,349
wytwarzające z biogazu z oczyszczalni ścieków	4	1,478
elektrownia wodna przepływowa do 1 MW	4	2,768
elektrownia wodna przepływowa do 5 MW	3	6,350
wytwarzające z biomasy mieszanej	2	75,730
realizujące technologię współspalania (paliwa kopalne i biomasa)	2	0,000
wytwarzające z biogazu mieszanego	1	1,052
Razem	200	1 475,096

⁵⁰ <http://www.ure.gov.pl/uremapoze/mapa.html>

Produkcja energii elektrycznej ze źródeł wodnych i odnawialnych ogółem

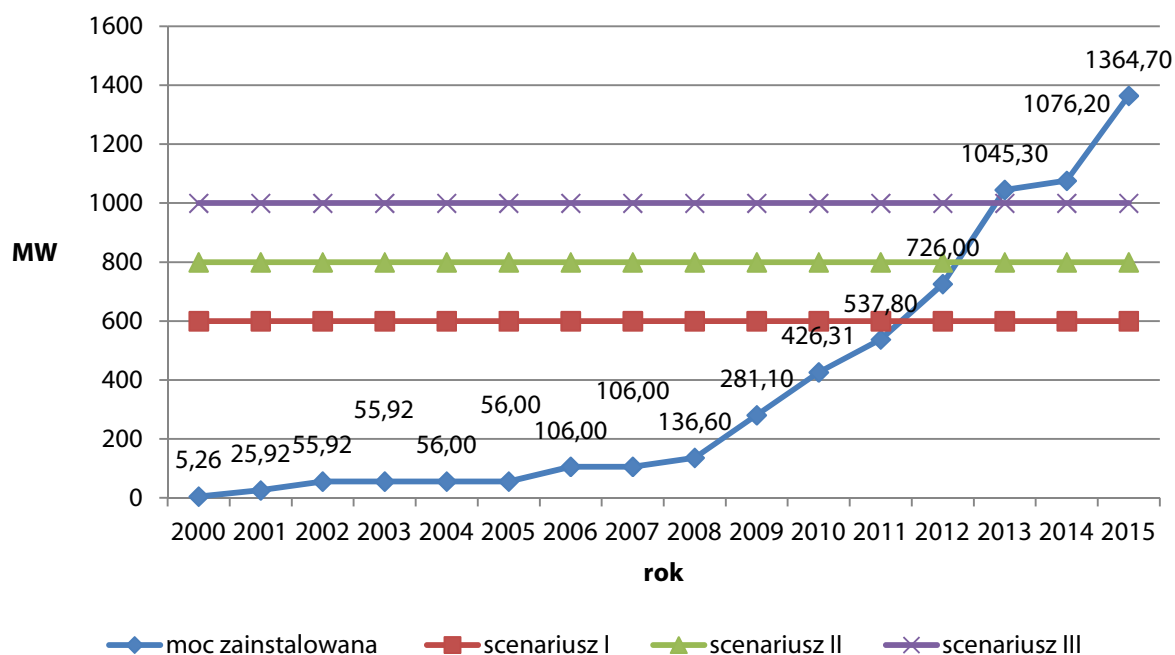
Produkcja energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2014 r. wyniosła 3 089,7 GWh, co usytuowało województwo na pierwszym miejscu, z 15,6% udziałem w produkcji krajowej. Zmiany w zakresie wytwarzania energii ogółem i ze źródeł odnawialnych w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2014 przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 9. Produkcja energii ogółem i z OZE w województwie zachodniopomorskim w latach 2008 - 2014⁵¹

W latach 2000-2015 zaobserwowano dynamiczny (szczególnie w latach 2008-2015) przyrost mocy zainstalowanej w farmach wiatrowych. Zakładany poziom scenariusza III „Programu rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.” został osiągnięty już w 2013 r., a obecny poziom mocy jest o ponad 36% wyższy od zakładanego w przytaczanym opracowaniu.

⁵¹ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

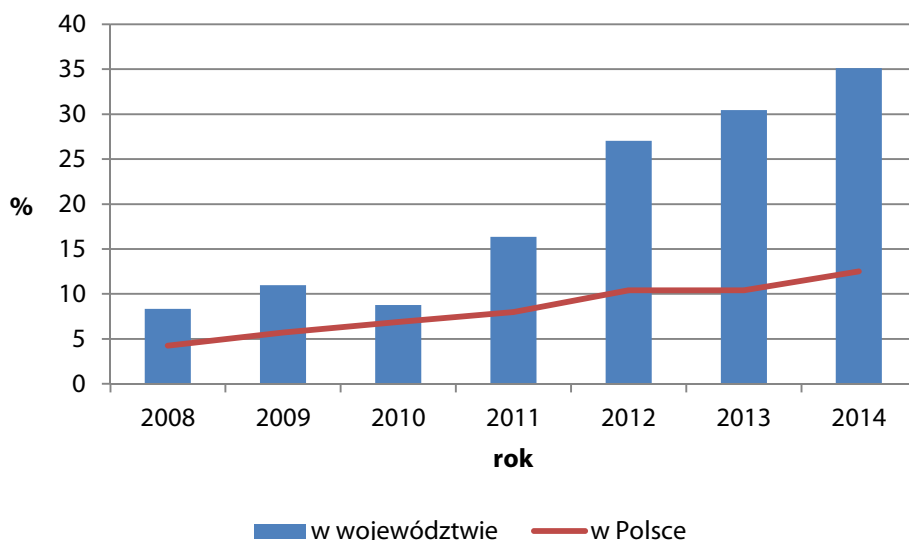

Rysunek 10. Przebieg przyrostu mocy w farmach wiatrowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2000-2015⁵²

Udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w całkowitej produkcji energii

W województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2014 zaobserwowano systematyczny wzrost wskaźnika dotyczącego udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych w całkowitej produkcji energii. Widoczny wzrost nastąpił pomiędzy rokiem 2014 i 2013, z 30,44% do 35,12%. Bardziej znaczący przyrost obserwowano w latach 2011-2012. Warto zaznaczyć, że wartości zmierzone dla województwa znacznie przewyższają wartości dla kraju. W 2014 r. udział energii z OZE, w zużyciu energii elektrycznej w Polsce, wyniósł 13,25%. Udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w całkowitej produkcji energii w województwie zachodniopomorskim i w Polsce, przedstawia poniższy rysunek.

⁵² źródło: „Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.” podsumowanie monitoringu za 2014/2015 rok, dane URE

Rysunek 11. Udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w całkowitej produkcji energii w województwie zachodniopomorskim i w Polsce⁵³

Zadania związane ze zwiększeniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii realizowane były w ramach priorytetu JAKOŚĆ POWIETRZA (PA), w ramach celu krótkookresowego:

Cel operacyjny (krótkoterminowy): PA 3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

PA 3.1 - Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii, w tym:

- wykorzystanie biogazu - budowa elektrociepłowni biogazowej wykorzystanie biomasy- wzrost wykorzystania biomasy na cele produkcji biogazu rolniczego,
- wykorzystanie energii słonecznej- wzrost wykorzystania kolektorów słonecznych do wytwarzania ciepła, głównie w obiektach użyteczności publicznej i indywidualnych gospodarstwach domowych,
- wykorzystanie energii wiatru,
- zastosowanie pomp ciepła,
- wykorzystanie energii spadku wód,
- wykorzystanie wód geotermalnych- utrzymanie stanu aktualnego wykorzystania wód geotermalnych na potrzeby produkcji ciepła sieciowego.

WYNIKI ANKIETYZACJI:

Podczas prowadzonej ankietyzacji, pozyskano dane na temat działań podejmowanych w celu promocji i rozwoju OZE, na terenie województwa zachodniopomorskiego. Wyniki opisano w tabeli poniżej.

⁵³ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 38. Wykaz inwestycji dotyczących OZE realizowanych w latach 2014-2015

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
1.	Celowy Związek Gmin R-XXI	Budowa instalacji oświetlenia zasilanego z instalacji fotowoltaicznych na 16 zrekultywowanych składowiskach odpadów	1 450 000	NFOSIGW, środki własne
2.	Gmina Bobolice	Budowa hybrydowego oświetlenia drogowego	88 307	PROW 2014-2020, środki własne
3.		Budowa instalacji fotowoltaicznych	65 286	PROW 2014-2020, środki własne
4.	Gmina Dobra	Budowa oświetlenia ulicznego z zasilaniem solarnym - 177 szt. i hybrydowym - 212 szt.	3 183 255	PROW 2014-2020, środki własne
5.	Gmina Dobrzyń	W ramach projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej budynków Zespołu Szkół Publicznych w Dobrzyńsku”	1 501 995	WFOSIGW, NFOSIGW, środki zewnętrzne, środki własne
6.	Gmina Gościno	W ramach realizacji projektu w 15 miejscowościach Gminy Gościno zamontowano wolnostojące kolektory słoneczne - lampy solarne pozyskujące energię słoneczną na potrzeby oświetlenia ulicznego	314 806	
7.	Gmina Karlino	Działania infrastrukturalne na rzecz poprawy środowiska w obiektach użyteczności publicznej	1 306 624	WFOSIGW, środki zewnętrzne
8.		Montaż systemów fotowoltaicznych na dachach 3 bud. publicznych w Karlinie: hala przy ul. Kościuszki, Szkoła Podstawowa, przedszkole	482 975	WFOSIGW, środki krajowe, RPO WZ 2014-2020
9.		Montaż systemów fotowoltaicznych na dachach 3 bud. publicznych w Karlinie: biblioteka, Zespół Szkół, bud. przy ul. Szczecińskiej 6	367 527	WFOSIGW, środki krajowe, RPO WZ 2014-2020
10.		Budowa Regionalnego Centrum Turystyki i Sportu w Karlinie	319 204	WFOSIGW, środki własne
11.	Gmina Lipiany	Opracowano i wdrożono Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla całej gminy	34 400	POIS_2014_2020, środki własne
12.		Zamontowano instalację solarną do ogrzewania wody w budynku socjalnym na stadionie sportowym	31 300	PROW 2014-2020, środki własne
13.		Zamontowano 10 lamp solarnych do oświetlenia brzegów Jeziora Wądoł	55 900	PROW 2014-2020, środki własne
14.	Gmina Miasto Stargard	W 2014 r. PEC zakupił 190 909 GJ ciepła geotermalnego (G-Term Energy) co stanowi ok 30% łącznych potrzeb Miasta; W 2015 r. PEC zakupił 213 610 GJ ciepła geotermalnego (G-Term Energy) co stanowi ok 33% łącznych potrzeb Miasta	-	-
15.	Gmina Miasto Szczecin	Przebudowa systemu wytwarzania, zarządzania i dystrybucji mediów energetycznych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie	13 114 000	WFOSIGW, środki własne
16.		Budowa farmy fotowoltaicznej 1,45 MW ZPW Miedwie i 0,5 MW PW Żelewo	9 753 000	WFOSIGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
17.	Gmina Nowe Warpno	Budowa 9 szt. lamp solarnych	170 937	środki własne
18.	Gmina Sianów	Dofinansowanie budowy kolektorów słonecznych na terenie gminy i miasta słonecznych	30 000	środki własne
19.		Dofinansowanie budowy kolektorów słonecznych na terenie gminy i miasta słonecznych	27 000	środki własne
20.		Instalacja paneli fotowoltaicznych na potrzeby gospodarki wodno-ściekowej -opracowanie PT	36 000	środki własne
21.	Gmina Siemyśl	Rozbudowa i modernizacja sali wiejskiej w m. Świecie Kołobrzeskie	345 106	PROW 2014-2020
22.	Gmina Tuczno	Montaż lamp oświetleniowych i solarnych	7 982	środki własne
23.	Gmina Ustronie Morskie	Budowa farmy fotowoltaicznej	6 150 000	środki zewnętrzne
24.	Gmina Węgorzyno	Wykonanie hybrydowego oświetlenia terenu miejscowości Kąkolewice	130 537	PROW 2014-2020
25.		Hybrydowe oświetlenie terenu w miejscowości Runowo Pomorskie i Runowo	428 165	PROW 2014-2020

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
26.		Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Węgorzynie, Runowie Pomorskim i Gimnazjum, świetlica wiejska w Ginawie oraz remizo-świetlica w Runowie i Zwierzynku-wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych	4 000	środki własne
27.	Miasto Szczecinek	Wykonanie instalacji fotowoltaicznej na SUW Bugno	197 800	środki własne, WFOSIGW
28.	Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim	Podejmowanie działań celem wykorzystania, do celów bytowych i gospodarczych, alternatywnych źródeł energii.	1 337 916	WFOSIGW, RPO WZ 2014-2020
29.	Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu	Montaż kolektorów słonecznych wraz z budowa pomp ciepła z wymiennikiem gruntowym, instalacją elektryczną pomieszczeń kotłowni i pompy ciepła budynku szkoły i internatu w Zespole Szkół Gospodarki Żywnościowej im. Macieja Rataja w Gościnie; Montaż kolektorów słonecznych z kompletną instalacją w Domu Pomocy Społecznej w Gościnie - na dachu budynku przed montażem kolektorów słonecznych wykonano demontaż pokrycia dachowego wraz z łatami, a następnie wykonano nowe pokrycie dachu. wykonano: przebudowę instalacji przygotowania ciepłej wody użytkowej, instalacji odgromienia solarów, instalacji zasilania w energię elektryczną kompletnej instalacji kolektorów słonecznych i wymienników wspomagających ogrzewanie ciepłej wody użytkowej, zmodernizowano instalację co wodno-pompowej systemu zamkniętego wraz z wymianą grzejników, zmodernizowano kotłownię wyposażoną w podwójny kocioł gazowy kondensacyjny oraz dwie pompy ciepła o mocy 60 KW każda,; Montaż kolektorów słonecznych z kompletną instalacją centralnego ogrzewania, z kotłownią gazową, instalacją c.w.u. w oparciu o zastosowanie systemu solarne w Zespole Szkół nr 1 im. H. Sienkiewicza w Kołobrzegu - wykonano konstrukcję wsporczą pod kolektory słoneczne, instalacje odgromowe, modernizację kotłowni wraz z montażem kotłów, instalację elektryczną pomieszczeń kotłowni, instalację co, modernizację instalacji cwu, regulacja instalacji centralnego ogrzewania	-	inne, środki własne
30.	Starostwo Powiatowe w Szczecinku	Zakup i montaż instalacji solarnej w internacie ZS nr 1 im. KEN w Szczecinku	125 734	WFOSIGW, środki własne
31.		Zakup i montaż instalacji solarnej w internacie ZS im. O. Langego w Białym Borze	110 319	WFOSIGW, środki własne
32.		Instalacja pomp ciepła w KP PSP w Szczecinku	272 000	inne, środki własne
33.		Zakup i montaż pomp ciepła, instalacji solarnej i przebudowa c.o. w SOSW im. J. Brzechwy w Szczecinku	1 069 000	inne, środki własne
34.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w obiektach ochrony zdrowia Powiatu Szczecineckiego - w Szpitalu w Szczecinku	1 704 614	WFOSIGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
35.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w obiektach ochrony zdrowia Powiatu Szczecineckiego - w Centrum SM w Bornem Sulinowie	752 677	WFOSIGW, RPO WZ 2014-2020, środki własne
36.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w Zespole Szkół Technicznych w Szczecinku wraz z termomodernizacją stropodachu budynku internatu	20 066	inne, środki własne
37.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w WPPR w Szczecinku	3 968	inne, środki własne
38.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	"Montaż systemów fotowoltaicznych na dachach trzech budynków publicznych w Karlinie: Biblioteka Publiczna, Zespół szkół, budynek przy ul. Szczecińskiej 6"	444 303	RPO WZ 2014-2020
39.		Rozwój i zwiększenie wykorzystania energii słonecznej w miejskich jednostkach organizacyjnych w Szczecinie	2 484 323	RPO WZ 2014-2020
40.		Montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Resko	1 739 790	RPO WZ 2014-2020
41.		"Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych na dachach wybranych budynków użyteczności publicznej w Powiecie Drawskim"	657 954	RPO WZ 2014-2020

Raport z realizacji drugiego dwuletniego -2014-2015- okresu programowego Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019

Lp.	Nazwa jednostki	Nazwa zadania	Koszt inwestycji w latach 2014-2015 [zł]	Źródło finansowania
42.	Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich	„Energia ze słońca - optymalizacja zużycia energii elektrycznej w Hali Sportowej Gryf Arena w Gryficach”	433 581	RPO WZ 2014-2020
43.		Budowa farmy fotowoltaicznej o łącznej mocy 1,45 MW –ZPW „ Miedwie”	8 316 957	RPO WZ 2014-2020
44.		„Budowa farmy fotowoltaicznej o łącznej mocy 0,5 MW - Pompownia P1”	3 507 132	RPO WZ 2014-2020
45.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w obiektach ochrony zdrowia powiatu szczecineckiego	2 464 937	RPO WZ 2014-2020
46.		Montaż instalacji fotowoltaicznej w obiektach użyteczności publicznej powiatu koszalińskiego	952 721	RPO WZ 2014-2020
47.		Zwiększenie wykorzystania energii słonecznej do wytwarzania energii elektrycznej na potrzeby własne poprzez montaż układów fotowoltaicznych na terenie MWiK Sp z o.o. - Ujęcie wody Bogucino	1 064 565	RPO WZ 2014-2020
48.		"Czas na słońce - Optymalizacja zużycia energii elektrycznej i ciepłej w Szkole Podstawowej nr 2 i Pływalni Krytej w Myśliborzu”.	1 779 318	RPO WZ 2014-2020
49.		Zastosowanie instalacji aktywnej energii odnawialnej w obiektach użyteczności publicznej w powiecie świdwińskim	1 767 094	RPO WZ 2014-2020
50.		Budowa elektrowni wiatrowej w miejscowości Knyki w gminie Barwice	14 709 373	
51.		Montaż systemów fotowoltaicznych na dachach 3 budynków publicznych w Karlinie–obiekt Hali Sportowej ul.Kościuszki 30,SP ul.Traugutta 2 oraz Przedszkola Miejskiego ul.Moniuszki 8	569 386	RPO WZ 2014-2020
52.		Zespół elektrowni wiatrowych Nowe Chrapowo	34 452 585	
53.		Wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych	12 505 436	PROW 2014-2020
54.		Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej	127 175	PROW 2014-2020

Oprócz ww. działań inwestycyjnych gminy realizowały prace planistyczne w zakresie OZE. W 2014 r. uchwalono 9 mpzp, uwzględniając zapisy dotyczące OZE. 9 gmin przystąpiło do sporządzenia/lub zmiany mpzp. 16 gmin podjęło uchwały w sprawie przyjęcia/zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W 2015 r. uchwalono 34 mpzp, uwzględniając zapisy dotyczące OZE. 22 gminy przystąpiły do sporządzenia/lub zmiany planów miejscowych, a 16 gmin podjęło uchwały w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wydano również decyzje o warunkach zabudowy lub o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.⁵⁴

Poniżej przedstawiono podsumowanie realizacji działań dotyczących OZE, w ramach priorytetu Jakość powietrza (PA), wraz z wnioskami i rekomendacjami.

Tabela 39. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Jakość powietrza (PA)

Nr działania	Stan realizacji
Cel operacyjny (krótkoterminowy): PA 3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
PA 3.1.	↔

WNIOSKI

Działanie związane z wdrażaniem projektów dotyczący OZE w województwie jest realizowane w sposób ciągły. Jednostkami realizującymi są jednostki samorządu terytorialnego, a także przedsiębiorcy i mieszkańcy indywidualni (czego nie można było wykazać w ankietyzacji). Wskaźniki dotyczące OZE pokazują, że województwo w dalszym ciągu jest liderem tego sektora w kraju. W ostatnich latach szczególnie dynamicznie zwiększała się moc zainstalowana w elektrowniach wiatrowych, ze względu na znaczący potencjał regionu w tym obszarze.

REKOMENDACJE

W związku z unijnymi i krajowymi wymogami dotyczącymi zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, zaleca się kontynuację realizacji tego zadania w latach następnych. Wdrażanie projektów dotyczących OZE powinno być ściśle powiązane ze wspieraniem efektywności energetycznej. Coraz większe znaczenie w regionie powinny mieć rozproszone źródła energii, wykorzystujące przede wszystkim biomasę i biogaz. Wsparciem tych źródeł może być energia pozyskiwana z promieniowania słonecznego. Ten kierunek rozwoju jest ważny również w kontekście Strategii SPA 2020, której jednym z głównych celów jest zmniejszenie emisji CO₂ poprzez zwiększenie udziału stabilnych źródeł OZE.

⁵⁴ Źródło: „Programu rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.” podsumowanie monitoringu za 2014 rok i podsumowanie monitoringu za 2014/2015 rok

5.13. EDUKACJA EKOLOGICZNA (EE)

Cel strategiczny (długoterminowy): Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): EE 1. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami.

EE 1.1 - Prowadzenie działań dotyczących możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz poszanowania energii (np. kampanii, szkoleń, konferencji. itp.).

Institucje oraz JST prowadzą wiele programów wspomagających oraz promujących energię odnawialną.

Poniżej przedstawiono przykłady działań realizowanych przez JST w monitorowanych latach:

Miasto Szczecin

Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocji nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne. W ramach kampanii edukacyjnej zostały zorganizowane festyny miejskie, zorganizowano i przeprowadzono konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych pod hasłem „Czyste powietrze”.

Gmina Biały Bór

Spotkanie z mieszkańcami gminy w zakresie montażu kolektorów słonecznych, program PROSUMENT. Łącznie w latach 2014-2015 zamontowano 95 kolektorów słonecznych.

Gmina Międzyzdroje

W ramach realizacji zadania Gmina Międzyzdroje udostępniała salę konferencyjną na spotkania z mieszkańcami organizowane przez podmioty zainteresowane montażem odnawialnych źródeł energii (panele słoneczne, fotowoltaika, pompy ciepła). Zorganizowano łącznie sześć spotkań w latach 2014-2015.

Gmina Świdwin

Gmina Świdwin podejmowała działania w celu promocji OZE, dotyczących kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych, poprzez aktywne przeprowadzanie szkoleń i spotkań z mieszkańcami. Celem było uzyskanie większej świadomości społecznej mieszkańców gminy odnośnie odnawialnych źródeł energii.

Powiat Choszczeński

W ramach realizacji zadania Starostwo Powiatowe w Choszcznie organizowało spotkania z mieszkańcami powiatu. Prezentacje dotyczyły wykorzystania OZE w powiecie.

Powiat Myśliborski

W siedzibie Starostwa Powiatowego w Myśliborzu miało miejsce forum Energii Odnawialnej z inicjatywy firmy PITERN Sp. z o. o. z siedzibą w Przeźmierowie. Głównym celem forum było przekazanie zagadnień dotyczących fotowoltaiki (zapotrzebowania energetycznego w gospodarce, przepisów prawnych w tym

zakresie), budowy, schematu działania, sposobu montażu kolektorów słonecznych, możliwości dofinansowania instalacji solarnej. Przedstawiono obiektywne zalety korzystania z lamp solarnych, fotowoltaik i kolektorów słonecznych.

W forum wzięło udział około 116 osób, w tym władze samorządowe i lokalne, przedstawiciele gmin, nadleśnictw, szkół, przedsiębiorcy, przedstawiciele gospodarstw rolnych z terenu powiatu myśliborskiego.

EE 1.2 - Prowadzenie działań podnoszących wiedzę z zakresu właściwej gospodarki odpadami (np. szkolenia, konferencje, kampanie).

W województwie zachodniopomorskim prowadzone są kampanie edukacyjne, szkolenia oraz konferencje w związku z wprowadzeniem nowego systemu gospodarki odpadami.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w drodze ankietyzacji, w ramach ww. zadania, JST zrealizowały:

Gmina Biały Bór

Zajęcia edukacyjne w szkołach i przedszkolu na temat "Woda-energia-śmieci". Udział w zajęciach w 2014 r. wzięło 590 dzieci, natomiast w 2015 r. 617 dzieci.

Urząd Miejski w Pełczycach

Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej dla mieszkańców gminy Pełczyce o szczegółach funkcjonującego od 1 lipca 2013 r. nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Podczas prelekcji zaprezentowano system selektywnej zbiórki odpadów.

Gmina Stepnica

Spotkania z mieszkańcami z terenu gminy w celu podnoszenia świadomości z zakresu gospodarowania odpadami.

Gmina Świdwin

W latach 2014-2015 Urząd Gminy w Świdwinie przeznaczył łącznie 1 800 zł na szkolenia dla pracownika zajmującego się gospodarką odpadami.

Gmina Wolin

Kampania edukacyjna w zakresie gospodarki odpadami pn. "Segregują Wikingowie! Segregują Słowianie! Segreguję i ja!" przeprowadzona w szkołach z terenu gminy Wolin. Podniesienie świadomości i umiejętności dzieci i młodzieży w zakresie prawidłowej segregacji odpadów, zasad postępowania z odpadami problemowymi w tym też niebezpiecznymi.

Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu

Na bieżąco, w sposób ciągły przekazywane są informacje w oparciu o przepisy dotyczące właściwego postępowania z odpadami, udzielanie na wnioski zezwoleń podmiotom na zbieranie, przetwarzanie, transport odpadów, wydawanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów, kontrole w zakresie ustawowych kompetencji, współdziałanie z organami kontrolnymi.

Powiat Myśliborski

Starosta Myśliborski w okresie sprawozdawczym zamieszczał na stronie internetowej powiatu oraz na tablicy ogłoszeń starostwa porady na temat utylizacji azbestu, wskazując m.in. kto może zdjąć eternit z dachu.

Celowy Związek Gmin R-XXI

W ramach funkcjonowania Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Ślajsinie prowadzone są intensywne działania edukacyjne w zakładzie, gdzie istnieje ścieżka edukacyjna oraz przystosowana do tego sala dydaktyczna. Ponadto zakład prowadzi edukację podczas imprez plenerowych w gminach funkcjonujących w związku⁵⁵.

Miasto Koszalin

Opracowano i dostarczono gry MEMO o tematyce prośrodowiskowej kierowaną dla dzieci w wieku przedszkolnym. W/w pakiety gier przekazano w celach edukacyjnych dla placówek przedszkolnych. Przeprowadzono prelekcje w ramach działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych na temat problemu spalania odpadów w paleniskach domowych i na wolnym powietrzu. W ramach edukacji ekologicznej dotyczącej problemu spalania paliw stałych oraz o obowiązującym zakazie spalania odpadów w kotłach, piecach, paleniskach domowych i na powierzchni ziemi, prowadzona jest sukcesywnie akcja propagandowa poprzez ulotki informacyjne.

Urząd Marszałkowski

Wydział Ochrony Środowiska UMWZ realizował zadanie publiczne pn. „Bądź EKO”. Celem projektu była edukacja dzieci i młodzieży w zakresie właściwych zachowań w sytuacji zagrożenia ekologicznego z elementami promującymi właściwe postępowanie z odpadami. Środki przeznaczone na to zadanie wyniosły 10 000 zł.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): EE 2. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa w zakresie zużycia wody oraz jej zanieczyszczeń.

EE 2.1 - Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w drodze ankietyzacji działania edukacyjno-promocyjne, mające na celu poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat oszczędzaniu wody, były prowadzone przez:

Gmina Biały Bór

Działania edukacyjne propagujące optymalizację zużycia wody prowadzone przez pracowników PWiK Sp. z o.o. podczas wymiany wodomierzy lub prowadzenia odczytów zużycia wody u jej odbiorców.

⁵⁵ <http://czg.nowogard.pl>

Gmina Miasto Szczecin

- Organizacja prelekcji oraz konkursów dla mieszkańców miasta w celu zachęcania do ekologicznego stylu życia. Dom Kultury „Słowianin” prowadził prelekcje, warsztaty i zajęcia m.in. pn. „EKO-Przedszkolak”, „Chroń środowisko”, „Eko-mikołajki”, „Sprzątanie Szczecina” itp.;
- Cykliczna edycja programów informujących o stanie środowiska w mieście i działaniach na rzecz jego ochrony (programy z udziałem przedstawicieli miasta i organizacji pozarządowych), w tym informacje na stronach internetowych Urzędu Miasta Szczecin.

Powiat Myśliborski

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Myśliborzu uczniowie klas I przygotowali prezentację medialną na temat: „Optymalizacja zużycia wody przez indywidualnego użytkownika”. Organizowano także pogadanki w klasach pierwszych, które dotyczyły właściwej gospodarki wodą w domach i sposobów oszczędnego jej wykorzystania.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Juliusza Słowackiego w Dębnie działanie było realizowane na lekcjach biologii poprzez omawianie tematów: „Biotechnologia w ochronie środowiska” i „Woda cud życia”.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. kpt. hm. Andrzeja Romeckiego „Morro” w Barlinku na zajęciach koła przyrodniczo-ekologicznego prowadzona jest akcja edukacyjno-informacyjna, w czasie której propaguje się oszczędzanie wody. Na zajęciach uczniowie wykonują m.in.: doświadczenia, pokazujące jak należy oszczędzać wodę i za pomocą jakich metod, rozpowszechnianie informacji mówiącej, że warto oszczędzać wodę (plakaty, zdjęcia, rysunki, napisy w łazienkach mówiące o dokręcaniu kranów jako indywidualnym i globalnym zakresie oszczędzania wody).

Środki finansowe na ww. działania edukacyjne pochodziły ze środków przeznaczonych na funkcjonowanie szkół.

EE 2.2 - Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia).

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w drodze ankietyzacji, ww. działanie było realizowane przez m.in. Strażników Straży Miejskiej w Białym Borze poprzez kontrolę prawidłowości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

EE 2.3 - Organizowanie szkoleń dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk rolniczych i ochrony gleb

Zadanie to nie było realizowane w badanym okresie lub nie zostało zgłoszone jako realizowane. Podobne zadania były prowadzone w ramach obszaru działania JAKOŚĆ GLEB.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): EE 3. Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów.

EE 3.1 - Przeprowadzenie działań mających na celu rozwiązanie aktualnych problemów środowiskowych (np. przez prowadzenie projektów, akcji, kampanii, szkoleń itp.).

W ramach przeprowadzonej ankietyzacji, opis zrealizowanych działań dostarczyło 5 JST.

Gmina Miasto Szczecin

- Organizacja wycieczek dzieci i młodzieży do ujęć wody, oczyszczalni ścieków, rezerwatów przyrody itp. Zadanie realizowane m.in. przez ZWiK Sp. z o.o., Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Cuma”;
- Organizowanie konkursów (reporterskich, fotograficznych) oraz współrealizacja i edycja filmów ukazujących stan środowiska w mieście oraz działania na rzecz jego poprawy. Zadanie realizowane m.in. przez Edukacyjną Pracownię Przyrodniczą „Na Głębokim”;
- Warsztaty/seminaria/wykłady poszerzające wiedzę nauczycieli i młodzieży na tematy związane z ochroną środowiska. Zadanie realizowane w ramach działalności Edukacyjnej Pracowni Przyrodniczej „Na Głębokim”.

Starostwo Powiatowe w Choszcznie

Sadzenie drzew przydrożnych przez zarządcę dróg powiatowych. W 2014 r. zasadzono 425 sztuk o łącznej kwocie 9 940 zł.

Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu

Coroczna akcja edukacyjno-ekologiczna mieszkańców pn. "Sprzątamy wokół naszych jezior i rzek". Uprzątniecie z zalegających śmieci terenów parków, zbiorników wodnych, wspomaganie akcji przeprowadzanych przez gminy z terenu powiatu kołobrzесьkiego.

Starostwo Powiatowe w Szczecinku

W 2014 r. został zorganizowany XXV Rajd Ekologiczny, w którym wzięło udział 180 osób.

Urząd Marszałkowski

Rok 2014:

Promowanie proekologicznych zachowań w zakresie niskiej emisji przy zastosowaniu różnych form edukacji poprzez realizację następujących umów: „Weź głęboki oddech” oraz „ABC finansowania zielonych inwestycji niskoemisyjnych - publikacja”.

Rok 2015:

Promowanie proekologicznych zachowań w zakresie ochrony powietrza ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania niskiej emisji poprzez realizację następujących umów:

- „BY POWIETRZE BYŁO LEPSZE!”;

- kampania edukacyjno-informacyjna pn. „Nie truj powietrza – dbaj o klimat od najmłodszych lat” wraz z edukacją dzieci niepełnosprawnych – sprawnych inaczej;
- bezpłatny magazyn edukacyjny ECOSTYL;
- „Promocja ekologicznych środków transportu na terenie województwa zachodniopomorskiego”;
- „Niskoemisyjne Zachodniopomorskie – przewodnik po nowoczesnych niskoemisyjnych źródłach ciepła”.

Wydział Ochrony Środowiska UMWZ współorganizował również Zachodniopomorskie Targi Ekologii w Dobrej.

EE 3.2 - Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.

Zadanie to nie było realizowane w badanym okresie lub nie zostało zgłoszone jako realizowane.

EE 3.3 - Działania promujące i podnoszące poziom wiedzy nt. walorów środowiska przyrodniczego na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Gmina Tuczno

- Gmina Tuczno podjęła się aktualizacji Programu Ochrony Środowiska;
- kontynuacja działań ekologicznych na terenie szkół Gminy Tuczno.

Gmina Międzyzdroje

- wydanie monografii Gminy Międzyzdroje promującej jej historię i walory przyrodnicze.

Gmina Miasto Szczecin

W latach 2014-2015 w ramach realizacji zadania Gmina i Miasto Szczecin przeprowadziły działania edukacyjno-ekologiczne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych:

- działania edukacyjne prowadzone w ramach działalności Edukacyjnej Pracowni Przyrodniczej „Na Głębokim”;
- współorganizacja akcji pn. „Kwiat za grat” w ramach projektu Tydzień Ziemi przez Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Szczecińskiego;
- organizacja i przeprowadzenie kampanii edukacyjnej pn. „Szczecin Miastem”;
- wsparcie placówek oświatowych w związku z organizacją konkursów na temat wiedzy ekologicznej;
- wydawanie ulotek informacyjnych na temat ścieżek edukacyjnych, centrów informacji turystycznych, itp.

Starostwo Powiatowe w Choszcznie

- uczestnictwo uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego w Suliszewie w konkursach ekologicznych, akcji sprzątania świata, sadzenia drzew. W latach 2014-2015 zorganizowano: 2 akcje sprzątania świata, sadzenie drzew i 7 konkursów;
- uczestnictwo uczniów Zespołu Szkół nr 1 oraz Zespołu Szkół nr 2 w Choszcznie w konkursach ekologicznych. W latach 2014-2015 w konkursach wzięło udział 298 uczniów.

Powiat Myśliborski

- w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Myśliborzu przeprowadzono lekcje poglądowe i pogadanki wśród uczniów, które dotyczyły działań na rzecz zachowania równowagi w środowisku

przyrodniczym, działań na rzecz ochrony przyrody w Polsce, znaczenia odnawialnych źródeł dla gospodarki światowej, kontynuacji zbiórki plastikowych nakrętek jako sposobu kreowania prawidłowych zachowań w sytuacjach zagrożenia dla środowiska. Ponadto zorganizowano wyjazd klasy mundurowej do szkółki leśnej Nadleśnictwa Myślibórz połączony z wykładem na temat „Walorów środowiska przyrodniczego”. Odbył się również konkurs na film przyrodniczy dotyczący środowiska naturalnego pn. „Organizmy w środowisku wodnym i lądowym”;

- w Zespole Szkół im. Noblistów Polskich w Myśliborzu na lekcjach przeprowadzano pogadanki w klasach 3 gimnazjum i 3 liceum odnośnie potrzeby ochrony środowiska naturalnego oraz korzyści wynikające z uchwalania nowych form ochrony;
- w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Juliusza Słowackiego w Dębnie uczniowie wzięli udział w akcji pn. „Spotkania Przyrodników 2014”. Na lekcjach biologii omówiono tematy dotyczące bioróżnorodności i ochrony środowiska, z kolei na lekcjach przyrody i chemii temat „Ochrona przyrody”;
- w Zespole Szkół i Placówek w Smolnicy każdego roku uczniowie biorą aktywny udział w akcji „Sprzątanie Świata” oraz w akcji „Ratujmy Kasztanowce”. W miesiącu marcu obchodzony jest „Międzynarodowy Dzień Lasów”, w kwietniu „Międzynarodowy Dzień Ziemi”, w czerwcu „Dzień Ochrony Środowiska”. Uczniowie uczestniczą w imprezach ekologicznych w szkole, przygotowują plakaty, wystawy, gazetki, apele. Na zajęciach pozalekcyjnych młodzież rozwija zainteresowania przyrodnicze i ekologiczne oraz podnosi poziom wiedzy i umiejętności, dotyczące środowiska przyrodniczego.

Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu

Powiat Kołobrzeski w 2014 roku opracował dokument pn. „Osobliwości przyrodnicze Powiatu Kołobrzeskiego”. Poradnik opisuje klimat, ukształtowanie terenu, akweny i ich mieszkańców, lasy i zwierzęta leśne, torfowiska, mokradła i solniska łąki, rośliny i zwierzęta, solanki, borowiny - skarby ziemi kołobrzeskiej.

Starostwo Powiatowe w Szczecinku

Budowa i przebudowa istniejących obiektów na Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej poprzedzona rozbiórką części istniejących obiektów – realizowane przez Ponadregionalny Ośrodek Rewitalizacji Jezior wraz z zakupem pomocy dydaktycznych z zakresu systemów energetyki odnawialnej do RCEE.

Urząd Marszałkowski

Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie zagrożeń wynikających z prac remontowo-budowlanych dla stanu populacji synantropijnych gatunków ptaków i nietoperzy oraz ich siedlisk. W 2014 r. zorganizowano 17 działań podnoszących świadomość ekologiczną.

Cel operacyjny (krótkoterminowy): EE 4. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem.

EE 4.1 - Utworzenie i utrzymanie systemu do zarządzania informacjami o stanie środowiska

WIOŚ w Szczecinie zajmuje się udostępnianiem informacji na temat środowiska przyrodniczego. Dane środowiskowe są dostępne na stronie internetowej www.wios.szczecin.pl.

W 2015 roku kontynuowane było wprowadzanie danych podmiotów korzystających ze środowiska do systemu informatycznego EKOINFONET, na podstawie informacji o zakresie korzystania ze środowiska, przekazywanych przez ww. podmioty do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Wygenerowano przez WIOŚ w Szczecinie roczne raporty wojewódzkie przekazywane w nakazanych terminach do GIOŚ.

Gmina Miasto Szczecin w monitorowanych latach promowała zakłady z terenu województwa zachodniopomorskiego posiadające systemy zarządzania środowiskowego.

EE 4.2 - Utworzenie platformy internetowej do prezentowania danych o stanie środowiska

WIOŚ w Szczecinie posiada zinwentaryzowane i ujednolicone zbiory danych w jednej, centralnej bazie danych. Zintegrowane repozytorium, w którym jest ponad 0,7 tys. zbiorów, stanowi element Zintegrowanego Systemu Oceny Stanu i Zagrożeń Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego (GEOPOMERANIA). Jest to nowoczesne narzędzie informatyczne wspomagające monitoring oraz ocenę stanu i zagrożeń środowiska na obszarze województwa. GEOPOMERANIA ma za zadanie wspomagać zarządzanie planowanymi i realizowanymi zadaniami statutowymi wojewódzkiego inspektoratu, których bardzo istotną częścią jest informowanie społeczeństwa o stanie środowiska.

System składa się z serwera usług danych przestrzennych, dwóch repozytoriów danych, ponad pół tysiąca zbiorów danych, 5 zintegrowanych zasobów zbiorów danych, katalogu metadanych, części internetowej i portalu mapowego, na którym prezentowane są wyniki, oceny i zagrożenia poszczególnych komponentów środowiska. Prezentowane w serwisie mapowym dane pochodzą bezpośrednio z geobaz systemu, a więc są automatycznie aktualizowane w przypadku ich zmiany.

Zbiory danych przestrzennych udostępniane są na geoportalu WIOŚ w formie usług wyszukiwania, przeglądania i pobierania wraz z katalogiem metadanych. Dzięki zastosowaniu technologii WMS informacje przestrzenne prezentowane w serwisie są łatwo dostępne do dalszych analiz dla zainteresowanych instytucji czy też obywateli.

W roku 2015 na stronie internetowej WIOŚ w Szczecinie, publikowane były aktualizowane dane dotyczące instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego, a także raporty o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim.

Tabela 40. Kierunki działań i działania w ramach priorytetu Edukacja ekologiczna

Nr działania	Stan realizacji
Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami	
EE 1.1.	↔
EE 1.2.	↔
Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa w zakresie zużycia wody oraz jej zanieczyszczeń	
EE 2.1.	↔
EE 2.2.	↔
EE 2.3.	↓
Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów	
EE 3.1.	↔
EE 3.2.	↓
EE 3.3.	↔
Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem	
EE 4.1.	↔
EE 4.2.	↔

WNIOSKI

Cel strategiczny: *Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa* realizowany był w ramach ośmiu kierunków działań. Tylko dwa działania w raportowanym okresie nie były realizowane. Realizacja większości zadań ma charakter ciągły (działań corocznych, powtarzających się, cyklicznych). W analizowanym

okresie sprawozdawczym zidentyfikowano sporą ilość działań związanych z edukacją ekologiczną na terenie województwa zachodniopomorskiego.

REKOMENDACJE

W ramach celu strategicznego, zaleca się w dalszym stopniu prowadzić działania w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego dotyczące prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi.